

**UCHWAŁA NR XLIII/506/2021
RADY MIEJSKIEJ W KOZIENICACH**

z dnia 30 grudnia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kozienice na lata
2022-2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 i 1834), art. 16 b, art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2020 r. poz. 1876, 2369 oraz Dz. U. z 2021 r. poz. 794, 803) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się "Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kozienice na lata 2022-2030" w brzmieniu stanowiącym załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Kozienice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 roku.

Przewodniczący Rady
Miejskiej


mgr Rafał Piotr Sucherman

Załącznik do uchwały Nr XLIII/506/2021
Rady Miejskiej w Koziencicach
z dnia 30 grudnia 2021 r.



STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY KOZIENICE NA LATA 2022-2030



Spis treści

WPROWADZENIE.....	4
1. Polski system pomocy społecznej jako podstawy tworzenia strategii	6
1.1 Główne cele i zadania pomocy społecznej	6
1.2 Rola samorządu terytorialnego w rozwiązywaniu problemów społecznych	10
1.3 Krajowe uwarunkowania prawne	18
1.4 Dokumenty regionalne oraz lokalne	22
2. Lokalizacja i struktura społeczno-gospodarcza Gminy Kozienice	26
2.1 Położenie i uwarunkowania przestrzenne.....	26
2.2 Rys historyczny oraz środowisko kulturowe Gminy Kozienice.....	30
2.3 Charakterystyka społeczna i demograficzna.....	32
2.4 Sytuacja gospodarcza	36
3. Realizacja zadań z zakresu polityki społecznej w Gminie Kozienice.....	43
3.1 Zasoby mieszkaniowe	43
3.2 Oświata i wychowanie	46
3.3 Opieka zdrowotna	51
3.4 Bezpieczeństwo publiczne	60
3.5 Współpraca z organizacjami pozarządowymi	63
4. Problemy społeczne gminy Kozienice	67
4.1 Problemy z zakresu pomocy społecznej	67
4.2 Uzależnienie i przemoc w rodzinie.....	72
4.3 Wspieranie rodziny i piecza zastępcza	77
4.4 Osoby starsze, niesamodzielne i niepełnosprawne	79
5. Zasoby Pomocy Społecznej w Gminie Kozienice	86
5.1 Działalność Centrum Usług Społecznych w Kozienicach.....	86
5.2 Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia	91
5.3 Realizacja świadczeń	94
5.4 Analiza potrzeb i diagnoza problemów społecznych w gminie Kozienice	98
5.4.1 Znajomość instytucji, organizacji i podmiotów świadczących usługi społeczne	101
5.4.2 Potrzeby i problemy dzieci i młodzieży	103
5.4.3 Potrzeby i problemy rodzin	106
5.4.4 Potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych	106
5.4.5 Obszar ochrony zdrowia	108
5.4.6 Obszar lokalnego rynku pracy.....	110
5.5 Analiza SWOT.....	111
6 Rekomendacje dla realizacji strategii.....	114

6.4	Cele główne i szczegółowe strategii.....	114
6.5	Rola interesariuszy w realizacji strategii.....	127
6.6	Proponowane metody monitoringu i ewaluacji.....	129
	ZAKOŃCZENIE.....	130
	SPIS TABEL, WYKRESÓW, RYSUNKÓW.....	133
	ZAŁĄCZNIKI.....	136

WPROWADZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kozienice¹ jest dokumentem programowym służącym ukierunkowaniu działań samorządu w dłuższej perspektywie czasowej na zapobieganie i przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym. Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej, wskazuje obszary problemowe, wytyczne dla wdrażania planowanych zadań, oraz priorytetowe kierunki działań, których wdrażanie przyczyni się do złagodzenia skutków niektórych problemów społecznych.

Władze samorządu oraz instytucje pomocy społecznej mierzą się z trudnym wyzwaniem radzenia sobie ze zjawiskiem ubóstwa, bezrobocia, migracji, problemami osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych, a także wynikających z uzależnienia, przemocy w rodzinie czy przestępczości. Wyzwania te wymagają polityki społecznej opartej na długofalowych działaniach i kompleksowym podejściu do problemów. Realizacja opracowania tego dokumentu przypadła w niezwykle trudnym dla wszystkich okresie związanym z rozprzestrzenieniem się choroby zakaźnej COVID-19 wywołanej wirusem SARS-CoV-2. Planowanie strategiczne dotyczące zjawisk i procesów społecznych samo w sobie obarczone jest ryzykiem związanym ze zmiennością i dynamiką tych procesów, a wyznaczenie kierunków interwencji związanych wprost ze skutkami pandemii jest bardzo trudne.

Dla prawidłowej realizacji polityki społecznej, określania właściwych wzorców interwencji kryzysowych oraz wypracowywania systemowych rozwiązań dla zagrożeń, jakie mogą zaburzać funkcjonowanie lokalnej społeczności, została opracowana niniejsza strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Kozienice.

W przedstawionym kontekście planowaniem strategicznym objęto następujące dziedziny:

- Wspieranie rodziny;
- Wsparcie osób niepełnosprawnych;
- Zdrowie psychiczne;

¹ Na potrzeby niniejszego pracy dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kozienice” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia” lub „SRPS”

- Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- Aktywność i integrację społeczną seniorów;
- Promocję zatrudnienia, reintegrację zawodową i społeczną osób podlegających wykluczeniu społecznemu;
- Wsparcie osób z problemem ubóstwa;
- Profilaktykę o rozwiązywanie problemów uzależnień.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie instrumentów o charakterze innowacyjnym, aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Ważną rolę na etapie planowania strategicznego powinno pełnić zaangażowanie w ten proces społeczności lokalnej. Angażowanie członków społeczności lokalnej powinno być również kluczowe na etapie wdrażania i monitorowania Strategii.

Skuteczność realizacji strategii będzie zależała od posiadanych i pozyskanych przez gminę oraz inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów ważna będzie również szeroka, aktywna i skoordynowana współpraca przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

1. Polski system pomocy społecznej jako podstawy tworzenia strategii

1.1 Główne cele i zadania pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.²

Według J. Szczepańskiego pojęcie instytucji możemy pogrupować według czterech kryteriów:

1. (...) Instytucjami nazywa się grupy osób powołanych dla załatwiania spraw doniosłych dla całej zbiorowości. W tym znaczeniu nazywamy grupę ludzi wykonujących funkcje publiczne;

2. (...) Przez instytucje rozumie się formy organizacyjne zespołu czynności wykonywanych przez niektórych członków grupy w imieniu całości;

3. (...) Nazwą instytucji oznacza się zespół urządzeń materialnych i środków działania pozwalających niektórym członkom grupy na wykonywanie publicznych funkcji mających na celu zaspokajanie potrzeb i regulowanie czynności całej grupy;

4. (...) Instytucjami nazywa się role społeczne niektórych członków, specjalnie doniosłe dla życia grupy³.

Instytucje pomocy społecznej funkcjonują w ten sam sposób, stanowiąc podstawowy element życia społecznego i spełniając szereg różnych funkcji. Służą pomocą w zaspokajaniu potrzeb jednostek oraz nadzorują funkcjonowanie społeczności w ramach stosunków społecznych. Adresowane są do osób, które zagrożone są ubóstwem, wykluczeniem społecznym i nie są w stanie poradzić sobie z napotykanymi problemami społecznymi. Problem społeczny jest zjawiskiem, które angażuje emocjonalnie i intelektualnie szerszą zbiorowość, wywołuje społeczne przekonanie i gotowość do podejmowania działań zbiorowych mających na celu zwalczanie, a przynajmniej ograniczanie zasięgu i skutków problemu społecznego⁴.

² Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 poz. 1876 z późn. zm)

³ J. Szczepański, Elementarne pojęcia socjologii, Warszawa 1972, s. 203-204

⁴ Iwona Kudlińska – Socjologia praktyka a rozwiązywanie problemów społecznych- między naukowymi a nieformalnymi teoriami problemów społecznych 2014 – s. 138

Z ustawy o pomocy społecznej wynika, że celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Godność jest wartością, bowiem Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. stanowi, iż „przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela, oraz, że jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych”.

Pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzać do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Działać w sytuacjach, w których zostały zagrożone podstawowe warunki egzystencji osoby lub rodziny, bądź też jakość ich życia obniżyła się poniżej społecznie akceptowanego minimum. Jej celem jest zaspokajanie potrzeb życiowych osób i rodzin oraz zapobieganie powstawaniu sytuacji życiowych, których nie są w stanie sami pokonać. Każdy człowiek odczuwa różnorakie potrzeby i dąży do ich zaspokojenia. Ich zaspokajanie jest dlatego tak ważne, ponieważ wiążą się one z odczuwaniem braku czegoś, co ma duże znaczenie dla życia jednostki.

Potrzeba to odczuwany przez jednostkę stan braku czegoś, co w związku ze strukturą organizmu, indywidualnym doświadczeniem oraz miejscem jednostki w społeczeństwie jest niezbędne do utrzymania jej przy życiu, umożliwienia jej rozwoju, utrzymania określonej roli społecznej, zachowania równowagi psychicznej⁵.

W Polsce system pomocy społecznej organizują:

- 1) organy administracji rządowej:
 - minister pracy i polityki społecznej,
 - wojewodowie.
- 2) organy administracji samorządowej:
 - marszałek województwa,
 - starosta powiatu,
 - wójt, burmistrz lub prezydent miasta.

⁵ Encyklopedia PWN

Na rynku funkcjonuje wiele instytucji, które mają na celu zaspokojenie ludzkich potrzeb. Instytucje pomocy społecznej z kolei przejmują inicjatywę w momencie, gdy jednostka nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb. Poniższa tabela przedstawia jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

Tabela nr 1. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej

JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE POMOCY SPOŁECZNEJ
<p>Regionalne Ośrodki Polityki Społecznej Na szczeblu województwa istnieją dwie odrębne struktury organizacyjne – administracji rządowej i samorządowej. Zadania rządowe na szczeblu województwa wykonuje wojewoda, natomiast zadania wojewody w zakresie pomocy społecznej realizowane są przez wydziały polityki społecznej urzędów wojewódzkich.</p>
<p>Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie PCPR to jednostki organizacyjne wykonujące zadania powiatu w zakresie pomocy społecznej.</p>
<p>Ośrodki Pomocy Społecznej i Centra Usług Społecznych OPS i CUS to jednostki organizacyjne wykonujące zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie.</p>
<p>Domy Pomocy Społecznej DPS to jednostki organizacyjne pomocy społecznej, które świadczą, na poziomie obowiązującego standardu, usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności.</p>
<p>Placówki Specjalistycznego Poradnictwa, w tym rodzinnego Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. Rejestr jednostek specjalistycznego poradnictwa prowadzi wojewoda</p>
<p>Ośrodki Wsparcia Ośrodek wsparcia jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej dziennego pobytu. Ośrodkiem wsparcia może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, • dzienny dom pomocy, • dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, • schronisko i dom dla bezdomnych oraz klub samopomocy.

Ośrodki Interwencji Kryzysowej

Zadaniem ośrodków interwencji kryzysowej specjalistycznej jest świadczenie specjalistycznej pomocy psychologicznej, poradnictwa socjalnego, prawnego oraz schronienia osobom i rodzinom będącym w kryzysowej sytuacji, w tym dla matek z małoletnimi dziećmi oraz kobiet w ciąży dotkniętych przemocą lub znajdujących się w innej sytuacji kryzysowej.

Jednostki pomocy społecznej realizując swoje zadania współpracują, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Do działań realizowanych przez organizacje pozarządowe możemy zaliczyć działania np. na rzecz osób przewlekle chorych, aktywizacji społecznej i ruchowej seniorów, zmniejszania zjawiska wykluczenia społecznego i dyskryminacji osób niepełnosprawnych. Działania z zakresu pomocy społecznej realizują też różnego rodzaju fundacje, które gromadzą w tym celu środki finansowe, a następnie wydatkują je zgodnie z założeniami statutowymi.

Bardzo ważne ze strony administracji publicznej, a zwłaszcza samorządu terytorialnego, jest zapewnienie pomocy w działaniu tego typu organizacji i koordynowanie ich działań na szczeblu lokalnym.

W Polsce pomoc społeczna jest znaczącym elementem systemu zabezpieczenia społecznego i stale rośnie zapotrzebowanie na jej świadczenia. Wynika to przede wszystkim z rozwoju cywilizacyjnego, w związku z którym zmienia się katalog potrzeb i występuje konieczność wprowadzania nowych świadczeń. Powoduje to zwiększenie zakresu działania podmiotowego i przedmiotowego instytucji pomocy społecznej.

1.2 Rola samorządu terytorialnego w rozwiązywaniu problemów społecznych

Samorząd terytorialny stanowi wyodrębniony w strukturze państwa, powstały z mocy prawa, związek lokalnego społeczeństwa, powołany do samodzielnego wykonywania administracji publicznej, wyposażony w materialne środki umożliwiające realizację nałożonych nań zadań⁶.

Jednostkami samorządu terytorialnego są:

- gmina – to terytorialny związek samorządowy należący do kategorii związków publicznoprawnych, utworzony z mocy prawa, oznaczający samorządową wspólnotę wszystkich mieszkańców zamieszkujących terytorium gminy;
- powiat - to lokalna wspólnota samorządowa . Jest jednostką zasadniczego podziału terytorialnego, która obejmuje całe obszary graniczących ze sobą gmin (powiat ziemski) albo cały obszar miasta (miasto na prawach powiatu);
- województwo – to regionalna wspólnota samorządowa i największa jednostka zasadniczego podziału terytorialnego kraju w celu wykonywania administracji publicznej. Posiada ono wymiar społeczny, a kwalifikacja do niego następuje z mocy prawa.

O istocie samorządu terytorialnego przesądzają przede wszystkim podmiot i przedmiot samorządu, oraz sposób wykonywania zadań publicznych. Podmiot samorządu tworzy społeczność lokalna zamieszkała na danym terenie, zorganizowana w terytorialny związek samorządowy (gminę). Natomiast przedmiotem samorządu jest wykonywanie zadań publicznych. Jednostki samorządu terytorialnego mają bardzo szeroki obszar zadań, który szczegółowo został uregulowany w:

- Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2021.1372 t.j. ze zm.);
- Ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U.2020.920 t.j. ze zm.);
- Ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U.2020.1668 t.j. ze zm.).

⁶ Ochendowski E. (2002): *Prawo administracyjne*, część ogólna, Toruń.

Ustawy te określając zadania jednostek samorządu terytorialnego poszczególnych szczebli i uprawnienia rad gmin, powiatu oraz sejmiku województwa wskazują jedynie na część ich kompetencji. Zdecydowanie szerszy zakres ich działania wynika z przepisów szczególnych, które regulują poszczególne sfery problemów społecznych (np. pomoc społeczna, zdrowie, uzależnienia, bezrobocie).

Samorząd terytorialny odgrywa ważną rolę w zarządzaniu sprawami publicznymi, w tym związanymi z polityką społeczną oraz ma duży wpływ na kształtowanie sytuacji społecznej na swoim terenie. Co prawda, państwo określa i wyznacza ramy krajowej polityki społecznej, ale na barkach samorządów, a przede wszystkim samorządu gminy, leży odpowiedzialność za skuteczną i efektywną realizację zadań z zakresu polityki społecznej. Gminie przypisuje się szczególną rolę i szczególne zadania pośród jednostek samorządu terytorialnego. Odpowiada ona za najistotniejsze zadania, które służą realizacji potrzeb wspólnoty lokalnej. Poza zadaniami własnymi gminy, realizuje również zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, które są zadaniami „narzuconymi”.

Podstawową grupą zadań wykonywanych przez jednostki samorządu terytorialnego są zadania własne, które cechują się przede wszystkim tym, że służą zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej. Charakteryzują się następującymi cechami:

- 1) mają charakter lokalny;
- 2) są finansowane przez jednostki samorządu terytorialnego;
- 3) realizując je, jednostka samorządu terytorialnego działa we własnym imieniu i na własną odpowiedzialność;
- 4) służą zaspokojeniu potrzeb wspólnoty samorządowej⁷.

Do zadań własnych gminy z zakresu polityki społecznej o charakterze obowiązkowym należy m.in.

- 1) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- 2) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych, celowych i stałych;
- 3) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych:

⁷ B. Kołczakowski, M. Ratajczak, Gospodarka finansowa samorządu terytorialnego w Polsce, Warszawa, 2010, s. 23

- w formie biletu kredytowanego;
 - na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
 - na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 4) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
 - 5) praca socjalna;
 - 6) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
 - 7) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
 - 8) dożywianie dzieci;
 - 9) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
 - 10) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
 - 11) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Ponadto do zadań własnych gminy należy:

- 1) przyznawanie i wypłacanie:
 - zasiłków specjalnych celowych;
 - pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- 2) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- 3) opracowanie i realizacja projektów socjalnych;

- 4) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- 5) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Zadania własne stanowią podstawę działalności samorządu. Wykonując zadania własne samorzady działają w pełni samodzielnie nie podlegając wytycznym organów rządowych. Samorzady same określają formy oraz zakres wykonywania tego typu zadań w oparciu jedynie o obowiązujące ustawy.⁸

Kolejnymi zadaniami z zakresu polityki społecznej, realizowanymi przez gminy są zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, do których należy:

- 1) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 2) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiołową lub ekologiczną;
- 3) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 4) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom i osobom, o których mowa w art. 5a ustawy o pomocy społecznej;

⁸ Samorząd terytorialny. System prawnofinansowy- A. Bordo Warszawa 2008, s.38

- 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 7) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Oprócz zadań zleconych gminy mogą wykonywać także zadania powierzone, czyli zadania przekazywane w drodze umów lub porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego oraz między jednostką samorządu terytorialnego a administracją rządową. W umowach i porozumieniach określony jest zakres zadań jednostki oraz wielkość środków finansowych, w postaci stosownej dotacji celowej, którą otrzymuje na ich realizację⁹.

Zakres zadań realizowanych przez samorząd terytorialny w sferze pomocy społecznej jest bardzo szeroki, przy czym część zadań organów samorządowych określonych zostało w ustawie o pomocy społecznej jako zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, część jako zadania własne jednostki. Zadania przekazane administracji samorządowej obejmują m.in. ochronę jednostek zagrożonych wykluczeniem społecznym i pomoc już wykluczonym społecznie. Towarzyszy temu także planowanie i realizowanie przedsięwzięć o charakterze prewencyjnym, co jest związane z obowiązkiem samorządu terytorialnego możliwie pełnego zaspokojenia potrzeb jednostki¹⁰.

Określone przez ustawodawcę zadania pomocowe jednostek samorządu terytorialnego są również rozległe i bardzo zróżnicowane pod względem typów i rodzajów świadczeń. Ogólnie rzecz biorąc, mogą obejmować pomoc środowiskową (pieniężną, usługową i rzeczową), realizowaną w środowisku zamieszkania świadczeniobiorcy jako instytucjonalną świadczoną w całodobowych domach pomocy społecznej lub udzielaną w ośrodkach wsparcia (np. środowiskowych i dziennych domach samopomocy, noclegowniach)¹¹.

⁹ L. Rajca, Gmina jako podmiot władzy publicznej i jako właściciel mienia, Warszawa 2001, s. 46.

¹⁰ M. Kulesza, D. Sześciło: Polityka administracyjna i zarządzanie publiczne. Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2013, s. 17.

¹¹ O. Kowalczyk, S. Kamiński: Wymiary polityki społecznej. UE, Wrocław 2009.

Tak dużemu zakresowi zadań pomocowych towarzyszy odpowiednio ukształtowany system instytucji, który zajmuje się pracą socjalną. Celem jej działań jest planowe i systematyczne wspieranie osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej i osiągnięciu życiowego usamodzielniania się.

Podstawowymi dokumentami planistycznymi w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym są powiatowe i gminne strategie rozwiązywania problemów społecznych (SRPS), które w założeniu mają doprowadzać do rozwiązywania kluczowych problemów społecznych na określonym terytorium. SRPS powinny określać sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji i szeroko rozumianej polityki społecznej.

Strategia powinna być skutecznym i konkretnym instrumentem kierowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Ponadto stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego. Budując strategię należy skupić się przede wszystkim na celach jakie samorząd chce realizować w swojej polityce społecznej. Strategia powinna uwzględniać związek z otoczeniem, w którym ona funkcjonuje, oraz być rezultatem analizy i opisu tego otoczenia, zawierając długofalowy program działania, określający strategiczne cele rozwoju, kierunki i priorytety działania, a także alokację środków finansowych, niezbędnych do realizacji przyjętych celów i wykonania powierzonych zadań.¹²

Opracowanie strategii nie jest jednorazowym aktem, tylko procesem, który dokonuje się przez:

- diagnozę sytuacji społecznej;
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- określenie celów strategicznych projektowanych zmian,
- określenie kierunków niezbędnych działań oraz wskaźników ich;
- określenie sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych.

¹² M. Ziółkowski: Zarządzanie strategiczne w polskim samorządzie terytorialnym, [w:] A. Zalewski (red.): Nowe zarządzanie publiczne w polskim samorządzie terytorialnym. SGH, Warszawa 2007, s. 104.

Jak wynika z powyższego, jest to proces sformalizowany, który składa się z kilku etapów obejmujących diagnozę, planowanie i wdrożenie.

Tabela 2. Procedury tworzenia strategii lokalnych¹³.

Składowe	Etapy	Charakterystyka działań
Procedury diagnostyczne	Diagnoza jednostki terytorialnej	Kompleksowa charakterystyka samorządowej jednostki terytorialnej i wskazanie głównych i kluczowych problemów rozwoju, w tym z ujęciem problemowym, dynamicznym i całościowym.
	Analiza strategiczna uwarunkowań realizacji strategii	Identyfikacja strategicznych zasobów jednostki, głównych barier rozwoju oraz pozycji jednostki w otoczeniu.
Procedury postulatywne	Określenie wizji i misji	Zdefiniowanie wyobrażenia o przyszłym, docelowym stanie w jednostce i sformułowanie zasadniczego celu strategii.
	Hierarchizacja i operacjonalizacja celów	Określenie realnych, konkretnych i skoordynowanych celów, umożliwiających stopniową realizację strategii, oraz wytyczenie hierarchii celów i działań realizacyjnych (poziom: strategiczny, taktyczny i operacyjny). Systematyczne opracowywanie projektów realizacyjnych dla poszczególnych celów.
	Określenie horyzontu czasowego strategii	Wyznaczenie ram czasowych realizacji poszczególnych celów i działań. Sprecyzowanie horyzontu czasowego całego planu strategicznego
Procedury aplikacyjne	Określenie kosztów i źródeł finansowania	Kalkulacja kosztów realizacji zaprogramowanych działań. Wskazanie potencjalnych źródeł finansowania. Opracowanie wieloletnich planów inwestycyjnych i prognoz finansowych jako narzędzi wspomagających realizację strategii.
	Określenie zasad i procedur monitoringu	Przypisanie wskaźników realizacji do poszczególnych celów strategicznych. Wyznaczenie zespołu monitorującego strategię i zasad jego prac. Określenie formy sprawozdawczości z postępów w realizacji strategii, a także terminu jej aktualizacji

¹³ J. Przywojska: Planistyczne i programowe funkcje samorządu terytorialnego. Fasada czy realne oddziaływanie? „Polityka Społeczna”, nr 11–12, 2009, s. 24.

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie wynika z ustawy o pomocy społecznej, która określa, że do zadań własnych gminy należy „opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”¹⁴. Strategia pozwala na realizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców gminy, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej. Zakres Strategii powinien być dostosowany do specyficznych potrzeb mieszkańców. Ważne jest, aby dobrze zdiagnozować zagrożenia i zaplanować działania, które przyczynią się do prawidłowego funkcjonowania osób mieszkających w gminie. Opracowanie kompleksowej SRPS ma zapobiegać przeciwnościom dnia codziennego, jak i nagłym sytuacjom kryzysowym. Ponadto SRPS stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów pomocy społecznej. Skuteczność działań pomocowych wyznaczonych w Strategii zależy od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, ale również od aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych.

Konieczność działań strategicznych w obszarze polityki społecznej wynika z zapisów aktów prawnych, ale również ze skali wyzwań, jakie przed samorządem i mieszkańcami gminy stawia współczesna rzeczywistość. Aktualnie wyzwania te zostały spotęgowane niepewnością jutra wynikającą z konsekwencji działań podjętych w związku z pandemią COVID-19. Strategia wpisuje się w zapisy wszystkich dokumentów regulujących działania w sferze społecznej europejskich, krajowych, regionalnych i lokalnych.

¹⁴ Art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 poz. 1876 z późn. zm.)

1.3 Krajowe uwarunkowania prawne

Do krajowych aktów prawnych wpływających na realizację polityki społecznej należą m.in.:

1. ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U.2020.1876 t.j. ze zm.)
2. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu (Dz.U.2019.2277 t.j. ze zm.).
3. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U.2020.685 t.j.).
4. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U.2021.573 t.j.).
5. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U.2020.611 t.j. ze zm.).
6. ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U.2019.2133 t.j. ze zm.).
7. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U.2020.1057 t.j. ze zm.)
8. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U.2020.176 t.j.).
9. ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U.2020.111 t.j. ze zm.).
10. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U.2020.1409 t.j. ze zm.)
11. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, (Dz.U.2020.1409 t.j. ze zm.).
12. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, (Dz.U.2020.2050 t.j. ze zm.)
13. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, (Dz.U.2021.877 t.j. ze zm.).
14. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, (Dz.U.2020.821 t.j. ze zm.).
15. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U.2020.821 t.j. ze zm.).
16. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U.2019.2407 t.j. ze zm.).
17. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, (Dz.U.2020.1329 t.j.).

18. ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U.2019.1818).

Jak z powyższego zestawienia wynika, regulacje prawne dotyczą bardzo wielu problemów społecznych. Nie muszą one w pełnym zakresie wystąpić w każdej gminie i zostać ujęte w przygotowywanych planach realizacji zadań społecznych na danym terenie. Różnorodność problemów społecznych powoduje konieczność wzięcia pod uwagę również innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na rozwiązywanie tych problemów społecznych.

Na realizację zadań z obszaru pomocy społecznej wpływ mają również krajowe programy przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela nr 3 Krajowe programy z zakresu pomocy społecznej

1. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021	
Podstawa prawna	Uchwała Nr 16 Rady Ministrów z dnia 1 lutego 2021r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na 2021 rok (MP z 2021 poz. 235)
Cel	Celem głównym Programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce.
2. Program „Za życiem”	
Podstawa prawna	Uchwała nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. w sprawie programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” (M. P. poz. 1250).
Cel	Głównym celem programu „Za życiem” jest umożliwienie rzeczywistej i pełnej integracji społecznej osób niepełnosprawnych oraz wsparcie psychologiczne, społeczne, funkcjonalne i ekonomiczne ich rodzin.

3. Program Posiłek w szkole i w domu na lata 2019 -2023	
Podstawa prawna	Uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023 (MP.2018 poz. 1007)
Cel	Program składa się z trzech modułów. Pierwszy to wsparcie i posiłek adresowany do dzieci i młodzieży, drugi to posiłek adresowany do osób starszych, natomiast trzeci moduł to organizacja stołówek oraz miejsc spożywania posiłków w szkołach.
4. Program wieloletni "Senior+" na lata 2021-2025	
Podstawa prawna	Uchwała nr 191 Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego "Senior+" na lata 2021-2025 (M.P. 2021 poz. 10).
Cel	Celem strategicznym Programu jest zwiększenie aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym, poprzez dofinansowanie rozbudowy infrastruktury ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym oraz zwiększenie miejsc w ośrodkach wsparcia „Senior+”, (Dziennych Domów „Senior+” i Klubów „Senior+”).
5. Program „Karta Dużej Rodziny	
Podstawa prawna	Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U z 2021 r. poz. 1744)
Cel	Karta Dużej Rodziny skierowana jest dla rodzin z co najmniej trojgiem dzieci bez względu na dochód w rodzinie. Celem programu jest promowanie modelu rodziny wielodzietnej i jej pozytywnego wizerunku, umacnianie i wspieranie oraz zwiększanie szans rozwojowych i życiowych dzieci wychowujących się w rodzinach wielodzietnych

Ponadto pod uwagę należy wziąć również zapisy wynikające z dokumentów ogólnokrajowych, które wyznaczają trendy i główne kierunki rozwoju polityki społecznej oraz są zgodne z dokumentami europejskimi.

Tabela nr 4 Krajowe dokumenty z zakresu pomocy społecznej

1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030	
Podstawa prawna	Uchwała Nr 16 Rady Miejskiej z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności (MP. 2013 poz. 121)
Cel	Głównym jej celem jest rozwój kapitału ludzkiego poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • wzrost zatrudnienia, szczególnie osób z grup będących w gorszym położeniu na rynku pracy, • rozwój ekonomii społecznej, • kształcenie ustawiczne, • poprawę dostępności zasobów mieszkaniowych, • wsparcie rodzin w opiece nad dzieckiem, • rozwój form i metod pracy z rodziną w kryzysie, • wprowadzenie nowych form opieki nad osobami niesamodzielnymi, • tworzenie modelu kompleksowego wsparcia osób starszych
2. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	
Podstawa prawna	Uchwała nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia "Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030" (M.P. 2019 poz. 1060).
Cel	Celem głównym polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym
3. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego	
Podstawa prawna	Uchwała Nr 184/2020 Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego (M.P. 2020 poz. 1060).
Cel	Celem głównym SRKL jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób tak, aby mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Cele szczegółowe: wzrost zatrudnienia; wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych; poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym; poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności opieki zdrowotnej; podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.

Analiza dokumentów na poziomie krajowym i wojewódzkim pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym, tak by części działań nie powielać, ale wpisywać się własnymi działaniami w rzeczywistość formalno – prawną, uwzględniając potrzeby społeczności lokalnej.

1.4 Dokumenty regionalne oraz lokalne

Opracowywane plany realizacji zadań społecznych w gminie Kozienice, w tym będąca przedmiotem niniejszej pracy Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględnia również zapisy wynikające z dokumentów regionalnych i lokalnych (tab. nr 5)

Tabela nr 5 Regionalne i lokalne programy

1. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030 – Innowacyjne Mazowsze	
Podstawa prawna	Uchwała Nr 158/13 dnia 28 października 2013 roku w sprawie Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku.
Cel	Strategia zawiera długofalową wizję rozwoju województwa mazowieckiego, w myśl której Mazowsze do 2030 roku stanie się regionem spójnym terytorialnie, konkurencyjnym, innowacyjnym z wysokim wzrostem gospodarczym, oraz zapewniającym swoim mieszkańcom bardzo dobre warunki życia.
2.Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2014 -2020	
Podstawa prawna	Uchwała Nr 218/14 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 3 listopada 2014r. w sprawie przyjęcia „Strategii Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020”
Cel	Strategia wyznacza główne kierunki działań samorządu wojewódzkiego w obszarze polityki społecznej, służące poprawie jakości życia mieszkańców. Zarówno cele jak i działania Strategii podporządkowane są tworzeniu warunków dla inkluzji społecznej i poprawy jakości życia mieszkańców Mazowsza. Celem strategicznym jest wzmocnienie kapitału ludzkiego do aktywności, samodzielności i integracji społecznej.

3. Strategia Rozwoju Gminy Kozenice na lata 2018 -2030	
Podstawa prawna	Uchwała Nr XLV/435/2018 Rady Miejskiej w Kozenicach z dnia 20 września 2018r. w sprawie: przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Kozenice na lata 2018 – 2030
Cel	Celem strategicznym jest rozwój gospodarczy, zapewnienie mieszkańcom wysokiej jakości życia poprzez stworzenie doskonałych lokalnych warunków do wielowymiarowej aktywności osobistej, pogłębianie ich integracji z otoczeniem społecznym.
4. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kozienskiego na lata 2021-2026	
Podstawa prawna	Uchwała Nr XXVII/142/2020 Rady Powiatu Kozienskiego z dnia 30 grudnia 2020r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kozienskiego na lata 2021 – 2026”
Cel	Celem strategicznym Strategii jest rozwój systemu wsparcia dla rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji, wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich rodzin, w tym niepełnosprawnych, chorych i starszych oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy, integracja lokalnych środowisk i promowanie właściwych postaw społecznych, ważnych dla przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie, przestępczości i uzależnieniom

Ponadto na realizację SRPS wpływ mają również gminne programy, które wyznaczają obszary podejmowanych działań, dostosowane są do potrzeb lokalnych i skierowane do wszystkich mieszkańców Gminy.

Tabela nr 6 Gminne programy z zakresu polityki społecznej

1. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2018 – 2022	
Podstawa prawna	Uchwała Nr XXXIX/363/2018 Rady Miejskiej w Kozienicach z dnia 28 lutego 2018r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2018 – 2022 dla Gminy Kozienice.
Cel	Celem Programu jest ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych i zapobieganie powstawaniu nowych patologii.
2. Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Kozienice na lata 2020 – 2022	
Podstawa prawna	Uchwała XVI/181/2019 Rady Miejskiej w Kozienicach z dnia 30 grudnia 2019r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Kozienice na lata 2020 – 2022.
Cel	Głównym celem Programu jest budowanie zintegrowanego systemu środowiskowego wsparcia rodzinom z dziećmi przeżywających trudności w prawidłowym funkcjonowaniu i wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz promowanie prawidłowego modelu rodziny.
3. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Kozienice na lata 2020-2022	
Podstawa prawna	Uchwała Nr XVII/215/2020 Rady Miejskiej w Kozienicach z dnia 6 lutego 2020r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Kozienice na lata 2020-2022.
Cel	Celem Programu jest zmniejszanie skali zjawiska przemocy w rodzinie, zwiększanie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz zwiększenie pomocy i ochrony ofiarom przemocy w rodzinie.
4. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
Podstawa prawna	Uchwała Nr XXX/357/2020 Rady Miejskiej w Kozienicach z dnia 30 grudnia 2020r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2021r.

Cel	Głównym celem programu jest ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych poprzez m.in. podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy Kozienice oraz prowadzenie skoordynowanych działań m.in. profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.
------------	---

Ustawy regulujące problemy społeczne, których rozwiązywanie mieści się w obowiązkach samorządu terytorialnego pokazują, w jakim zakresie samorząd jest uprawniony do samodzielnego rozwiązywania problemów społeczności lokalnej przy wykorzystaniu instrumentów lokalnej polityki społecznej, w tym poprzez akty prawa regionalnego i lokalnego. Rola aktów prawa miejscowego jest bardzo duża, ponieważ w ramach ustawowego upoważnienia mogą stanowić samodzielną podstawę nakładania uprawnień bądź obowiązków. W drodze uchwał organów stanowiących samorządu terytorialnego przyjmowane są lokalne programy działania w określonych sferach społecznych. Dokumenty strategiczne tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych.

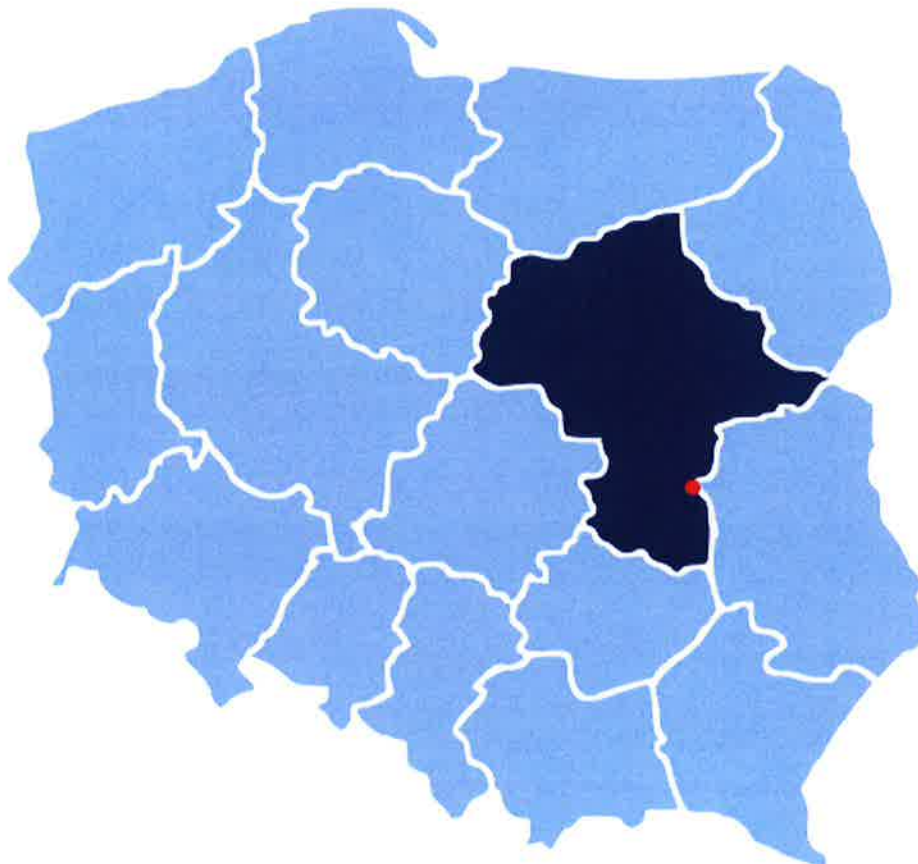
Wielość i różnorodność programów kierowanych do społeczności lokalnych wymaga sprawnej koordynacji. Dlatego też, wydaje się, że naturalnym narzędziem do realizacji tych celów jest także strategia rozwiązywania problemów społecznych

2. Lokalizacja i struktura społeczno-gospodarcza Gminy Kozienice

2.1 Położenie i uwarunkowania przestrzenne.

Gmina Kozienice jest gminą miejsko-wiejską, położoną w powiecie kozienickim, w południowej części województwa mazowieckiego, pomiędzy Warszawą a Radomiem, w dolinie Wisły na granicy kompleksów leśnych – Puszczy Kozienickiej.

Rysunek 1. Położenie Gminy Kozienice na mapie Polski



Źródło : https://eo.wikipedia.org/wiki/Dosiero:PL_Kozienice_map.svg

Gmina Kozienice graniczy:

- ⇒ od północy z [gminą Magnuszew](#);
- ⇒ od zachodu z [gminą Głowaczów](#);
- ⇒ od południa z gminami: [Pionki](#) i [Garbatka-Letnisko](#);
- ⇒ od strony wschodniej z gminą [Sieciechów](#);
- ⇒ północno-wschodnią granicę stanowi rzeka Wisła.

Powierzchnia gminy stanowi 26,78 % całości powiatu kozienickiego.¹⁵

Rysunek 2. Mapa powiatu kozienickiego



Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_kozienicki#/media/Plik:Gminy_powiatu_kozienickiego.png

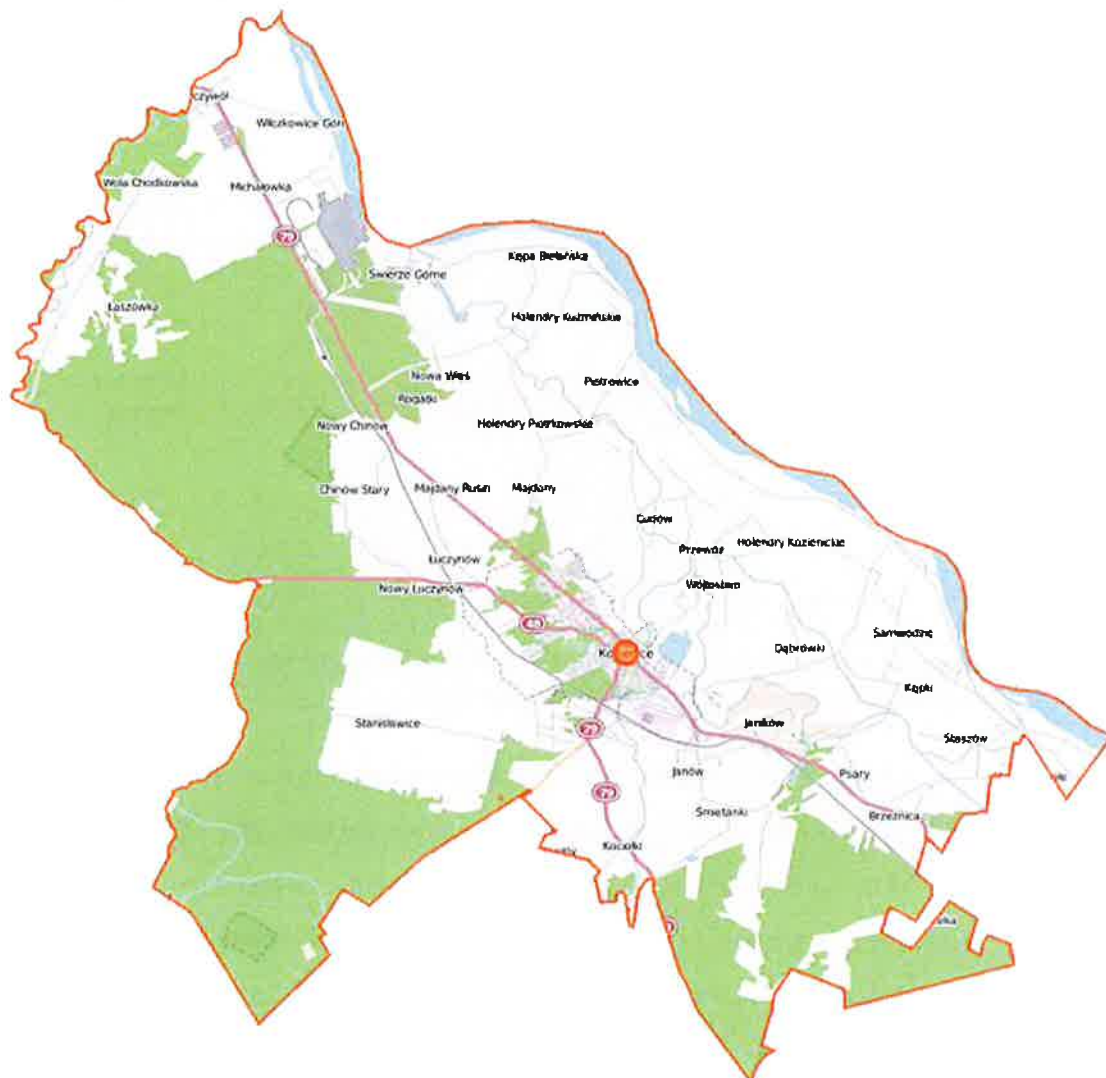
Na terenie Gminy Kozienice znajduje się 40 miejscowości zorganizowanych w 36 sołectw oraz 6 komitetów osiedlowych.

Tabela nr 7 Sołectwa Gminy Kozienice

Sołectwa Gminy Kozienice		
<ul style="list-style-type: none">• Aleksandrówka• Brzeźnica• Chinów• Dąbrówki• Holendry Kozienickie• Holendry Kuźmińskie• Holendry Piotrkowskie• Janików• Janików Folwark• Janów• Kępa Bielańska• Kępa Wólczyńska	<ul style="list-style-type: none">• Kępeczki• Kociołki• Kuźmy• Łaszówka• Łuczynów• Majdany• Nowa Wieś• Nowiny• Opatkowice• Piotrkowice• Przewóz• Psary	<ul style="list-style-type: none">• Ruda• Ryczywół• Samwodzie• Stanisławice• Staszów• Śmietanki• Świerże Górne• Wilczkowice Górne• Wola Chodkowska• Wójtostwo• Wólka Tyrzyńska• Wólka Tyrzyńska B

¹⁵ Portal Regionalny i Samorządowy REGIOset, (regiozet.pl).

Rysunek 3. Mapa Gminy Kozienice



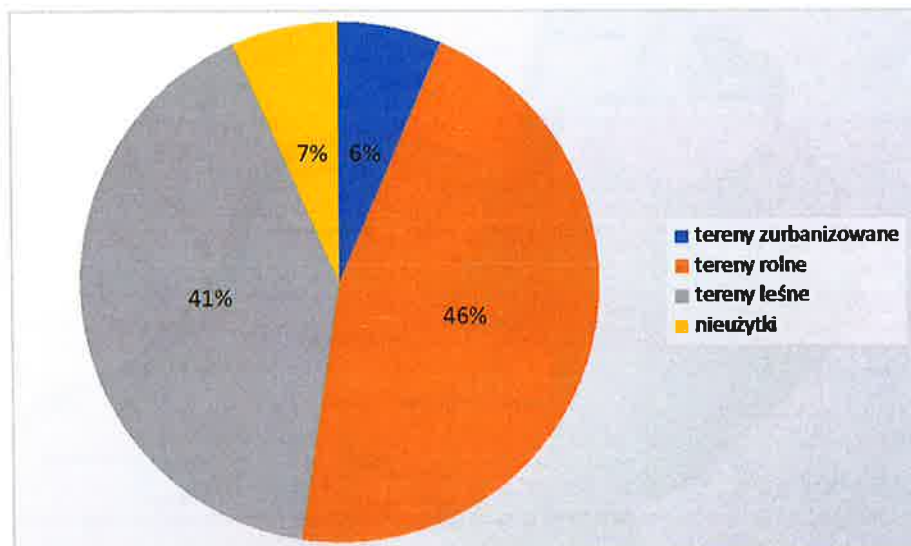
Źródło : [https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:Kozienice_\(gmina\)_location_map.png](https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:Kozienice_(gmina)_location_map.png)

Gmina Kozienice ma terytorium o powierzchni 244,48 km², w tym :

- tereny zurbanizowane - 15,8 km²,
- tereny rolne - 112,6 km²,
- tereny leśne - 100,5 km²,
- nieużytki - 16,1 km².¹⁶

¹⁶ Urząd Miejski Kozienice - strona internetowa. http://www.kozienice.pl/strona-169-lokalizacja_i_charakterystyka.html (21.04.2021r).

Wykres nr 1 Procentowy podział powierzchni Gminy Kozenice



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze strony internetowej http://www.kozenice.pl/strona-169-lokalizacja_i_charakterystyka.html (21.04.2021r).

Jak już wspomniano wyżej, Kozenice to gmina miejsko-wiejska. Teren wiejski charakteryzuje się dużym udziałem powierzchni rolnych i leśnych odpowiednio ok. 46% oraz 41%, natomiast tereny zabudowane i zurbanizowane zajmują niewielką jej część – ok. 6,5%. W strukturze władania gruntów przeważa sektor indywidualnych gospodarstw. W obrębie gospodarstw na terenie gminy dominują gospodarstwa średnie i małe o powierzchniach w granicach od 1 do 5 ha. Lasy to druga część gruntów, które stanowią duży udział w specyfice terenu gminy. Duża część terenów leśnych należy do Puszczy Kozenickiej. Gmina posiada rozbudowaną sieć rzeczną, około 5% powierzchni pokrywają wody powierzchniowe na które składają się:

- naturalne ciek (Wisła wraz z dopływami),
- zbiorniki wodne (Jezioro Kozenickie),
- oraz zbiorniki sztuczne (retencyjne i hodowlane).

Tereny zurbanizowane znajdują się głównie w m. Kozenice. W centrum miasta krzyżują się drogi krajowe o znaczeniu regionalnym:

- nr 79 z Warszawy do Krakowa przez Sandomierz;
- nr 48 z Tomaszowa Mazowieckiego do Kocka.

Okolice Kozienic, dzięki dużym powierzchniom lasów, bliskości Wisły posiadają znaczne walory przyrodnicze. Fragment Doliny Środkowej Wisły i Puszcza Kozienicka zostały zaliczone do węzłowych obszarów krajowej sieci ekologicznej ECONET.

2.2 Rys historyczny oraz środowisko kulturowe Gminy Kozienice

Kozienice to miejscowość, która ma bardzo długą tradycję. Istnieje wiele przekazów o pochodzeniu nazwy Kozienice. Wywodzono ją od "kozieńców" legowisk saren, od dawnej nazwy rzeki Zagożdżonki - Kozielniczki, jak również od legendarnego królewskiego powiedzenia na polowaniu, kiedy to król strzelając do sarny chybił, a wtedy dworzanie wykrzyknęli chórem: "kozie nic". I chociaż zdarzenia tego nie odnotowano w annałach, historyczną prawdą jest fakt częstego przebywania w Kozienicach koronowanych głów.

Kozienice były lubianym miejscem pobytu i polowań króla Władysława Jagiełły, dlatego też w XIV został wybudowany dwór myśliwski zwany zameczkiem. Tu też królowa Elżbieta Rakuszanka w 1467 roku urodziła syna królowi Kazimierzowi Jagiellończykowi, późniejszego króla Zygmunta I Starego, co upamiętnia do dziś pamiątkowa kolumna wzniesiona w 1518, która jest najstarszym pomnikiem świeckim w Polsce.¹⁷

W 1549 roku Kozienice otrzymały od króla Zygmunta II Augusta prawa miejskie. Położenie miasta sprawiło, że było ono widownią wielu walk. Pod Kozienicami Stefan Czarniecki zwyciężył w 1656 r. Szwedów, przeszły tędy wojska księcia siedmiogrodzkiego Jerzego II Rakoczego niszcząc miasto, a w 1809r. gen. Józef Zajączek zwyciężył pod Kozienicami wojska austriackie¹⁸. W 1782r król Stanisław August Poniatowski rozpoczął odbudowę Kozienic po pożarze wg planu architekta Jana Kantego Fontany zakładającego lokalizację wzdłuż jednej osi architektonicznej pałacu królewskiego - parku – rynku. Po długich latach odbudowy miasta, w 1867 roku ustanowiony został powiat kozienicki. W 1963 roku rozpoczęły się prace nad budową Elektrowni „Kozienice”, co przyczyniło się do szybkiej rozbudowy miasta. W latach 1970 - 1985 powstały nowe osiedla, gwałtownie rozwijał się przemysł oraz infrastruktura.

¹⁷ <https://pl.wikipedia.org/wiki/Kozienice>

¹⁸ <http://kozienice.msib.pl/index.php/powiat-kozienicki/gmina-kozienice>

Tabela nr 8 Środowisko kulturowe Gminy Kozenice¹⁹

Architektura świecka	Architektura sakralna	Zespoły pałacowo-dworskie i parki	Cmentarze i miejsca wydarzeń historycznych
Kramy kupieckie z połowy XIX wieku (ul. Radomska 18, Kozenice).	Kościół parafialny w Brzeźnicy wybudowany w latach 1911-1937.	Zespół pałacowo-parkowy zbudowany w latach 1778-1791 wg projektu Franciszka Placidego	Cmentarz ewangelicko-augsburski z 1840 roku w Chinowie.
Dworek w stylu mazowieckim z I połowy XIX wieku (Aleja 1 Maja 10, Kozenice).	Kościół p. w. Świętego Krzyża w Kozenicach, budowany w latach 1868-1869 (ul. Jana Kochanowskiego 2, Kozenice).	na zlecenie Stanisława Augusta Poniatowskiego. Przebudowany w latach 1839-1865 dla gen. Iwana Dehna. W latach 1896-1900 Franciszek Arveuf dokonał kolejnej przebudowy w stylu renesansu francuskiego. Obecnie w budynku znajduje się siedziba Urzędu Miejskiego, ul. Parkowa 5, Kozenice.	Cmentarz parafialny w Kozenicach z połowy XIX wieku (ul. Cmentarna, Kozenice).
Willa Aleksandra Bezego z 1923r. Obecnie: Biblioteka Publiczna Gminy Kozenice, (ul. Jana Kochanowskiego 22, Kozenice).	Kaplica p. w. Świętego Aleksandra z XVIII wieku, ul. Lubelska 111 w Kozenicach.		Cmentarz żydowski (kirkut) z XVII wieku (skrzyżowanie ul. Wójcików i ul. Radomskiej, Kozenice).
	Kościół parafialny w Ryczywole wybudowany w latach 1876-1884, odbudowany w latach 1945-1949, dzwonnica z 1884 r.		Cmentarz z okresu I wojny światowej w Świerżach Górnych.
	XVIII-wieczna dzwonnica cmentarna w Świerżach Górnych.		

¹⁹Tabela według własnego opracowania na podstawie książki K. Zajac, R. Maj, „Dziedzictwo Kulturowe Gminy Kozenice”, Kozenice 2013.

2.3 Charakterystyka społeczna i demograficzna.

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju. Zasadniczy wpływ na kształt polityki społecznej, zarówno w całym województwie mazowieckim, jak i w Gminie Kozienice, będą miały procesy demograficzne, które uwidoczniły się i nasiliły w ostatnich latach.

Do tych procesów zaliczamy:

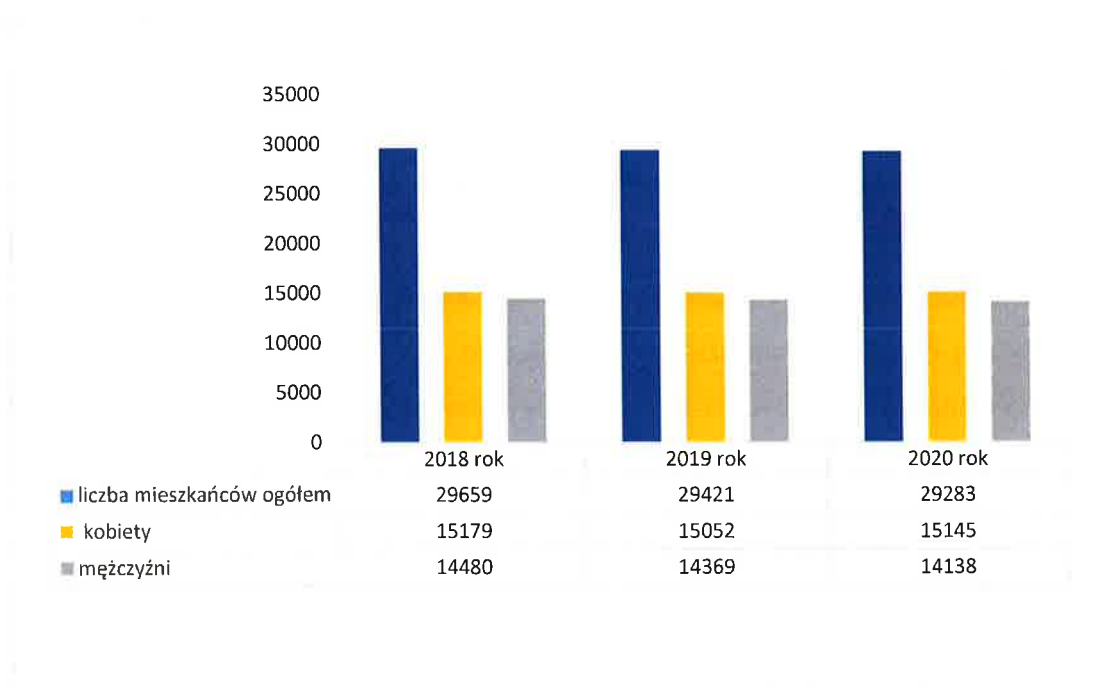
- zmieniony model rodziny (małodzieństwo rodzin),
- przyrost naturalny,
- malejąca dzietność,
- migracje wewnętrzne i zagraniczne.

Gminę Kozienice na dzień 31.12.2020r. zamieszkiwało 29 283 mieszkańców²⁰. Średnia gęstość zaludnienia wynosiła 120 osób na km². Liczba kobiet zamieszkujących gminę jest większa niż liczba mężczyzn - stanowią one 51,7% ogólnej liczby ludności (15145 kobiet), natomiast mężczyźni 48,3% (14138 mężczyzn). Współczynnik feminizacji wynosi 107 co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 107 kobiet.

Na przestrzeni lat 2018-2020 zauważalna jest tendencja spadkowa populacji Gminy. W porównaniu z danymi z 2018 roku, nastąpił spadek mieszkańców o 376 osób (34 kobiety i 342 mężczyzn) co stanowi ok. 1,2 % ogółu mieszkańców. Średni wiek mieszkańców gminy w 2019 roku wynosił 42,6 lata i był wyższy od średniej województwa mazowieckiego (41,5 lat) oraz średniej wieku mieszkańców całego kraju (41,9 lat).

²⁰ Dane z Urzędu Miejskiego w Kozienicach

Wykres nr 2 Struktura ludności gminy Kozienice w latach 2018-2020 według płci



Źródło: rok 2018, 2019 - <https://bdl.stat.gov.pl>, rok 2020 – dane Urzędu Miejskiego w Kozienicach.

Konieczne jest również określenie liczby mieszkańców według ekonomicznych grup wiekowych, która jest szczególnie ważne dla formułowania odpowiednich regionalnych polityk np. rynku pracy. Ponadto dla właściwego funkcjonowania systemu zabezpieczeń społecznych ważne jest określenie relacji pomiędzy ludnością w wieku nieprodukcyjnym (czyli przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) a ludnością produkcyjną. Strukturę wiekową mieszkańców Gminy Kozienice w 2020r. przedstawia tabela nr 9.

Tabela nr 9 Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Kozienice w 2020 r.

Ludność w wieku	Wiek	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	odsetek
	ogółem	14 138	15 145	29 283	100%
przedprodukcyjnym	0-18	2 498	2 434	4 932	16,8%
produkcyjnym	18	134	137	17389	59,4%
	19-60	-	7 937		
	19-65	9 181	-		
poprodukcyjnym	>60	-	4 637	6962	23.8%
	>65	2 325	-		

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Kozienicach

Strukturę wiekową mieszkańców Gminy (tab. nr 9) charakteryzuje dużą liczbą osób będących w wieku produkcyjnym o 59,4%. Niewielką część populacji stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym, ok. 16,8% . W najbliższej przyszłości będzie następował wzrost osób w wieku poprodukcyjnym i zmniejszy się liczba osób w wieku produkcyjnym, przy ogólnej tendencji stopniowego zmniejszania się liczby mieszkańców.

Kluczową kwestią w diagnozie sytuacji demograficznej mieszkańców gminy jest liczba urodzeń i zgonów oraz wyznaczenie na podstawie tych wartości przyrostu naturalnego.

Przyrost naturalny – różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów²¹

W Gminie Kozenice w latach 2018 – 2020 obserwuje się negatywny trend przyrostu naturalnego. W 2018r. bilans przyrostu naturalnego wynosił -31, natomiast w 2020r. kształtował się na poziomie - 133.

Tabela nr 10 Przyrost naturalny Gminy Kozenice w latach 2018 - 2020

	2018 rok	2019 rok	2020 rok
urodzenia żywe	281	226	259
zgony	312	303	392
przyrost naturalny	-31	-77	-133

Źródło: rok 2018, 2019 - <https://bdl.stat.gov.pl>, rok 2020 – dane Urzędu Miejskiego w Kozenicach

Kolejnym zjawiskiem, które ma ogromny wpływ na strukturę demograficzną mieszkańców są migracje. Najczęściej są to migracje w poszukiwaniu pracy poza miejscem zamieszkania, zarówno w kraju jak i za granicą. Ludzie osiedlają się na terenach, których perspektywy rozwojowe postrzegają z optymizmem, natomiast spontaniczna emigracja z danego terenu jest zawsze sygnałem zagrożenia zapaścią rozwojową. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w kraju coraz częściej jest ujemne – oznacza to, że więcej osób kraj opuszcza niż do niego przybywa. Niepokojącym zjawiskiem jest fakt, że zainteresowane wyjazdem są osoby dobrze wykształcone, młodzież i wykwalifikowani pracownicy.

²¹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Przyrost_naturalny

W Gminie Kozenice w analizowanych latach obserwuje się, że liczba osób wyjeżdżających z Gminy jest większa niż liczba osób chcących osiedlić się na terenie Gminy. W badanym okresie saldo ogólnej migracji w utrzymuje się na ujemnym i rosnącym poziomie osiągając w 2020 r. liczbę 243 osób.

Tabela 11 Migracje na terenie Gminy Kozenice w latach 2018 – 2020

Rok	zameldowania	wymeldowania	saldo migracji
2018	949	1143	-194
2019	901	1145	-244
2020	908	1151	-243

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Kozenicach

Podsumowując sytuację demograficzną w Gminie Kozenice należy stwierdzić, że obserwowane zmiany zarówno w zakresie starzenia się społeczeństwa jak i zmniejszającej się liczby mieszkańców odzwierciedlają trend ogólnopolski i europejski. Wyludnianie gminy w powiązaniu ze starzeniem się społeczeństwa gminy, będą miały negatywne skutki zarówno dla rozwoju ekonomicznego gminy malejące wpływy podatkowe, jak i spowodują duże obciążenie budżetu gminy wydatkami na rzecz osób w wieku poprodukcyjnym. Polityka ludnościowa w gminie powinna uwzględniać potrzeby mieszkańców związane z fazami życia i różną sytuacją materialną oraz zwracać uwagę na problemy, które dotyczą w dużej mierze systemu edukacyjnego i uwarunkowań rynku pracy. Jest to poważny problem dla władz samorządowych, których działania w najbliższych latach powinny być skoncentrowane na stworzeniu przyjaznych warunków do życia dla mieszkańców, prowadzeniu aktywnej polityki senioralnej oraz podejmowaniu działań w zakresie rozwoju lokalnego rynku pracy.

2.4 Sytuacja gospodarcza

Na sytuację gospodarczą gminy istotny wpływ wywiera kondycja lokalnego rynku. Wyraża się ona m.in. w potencjale zatrudnieniowym dominujących form działalności gospodarczej, strukturze podmiotów gospodarki narodowej, stopie bezrobocia oraz aktywności zawodowej mieszkańców.

Gospodarka lokalna opiera się przede wszystkim na podmiotach gospodarczych funkcjonujących na terenie gminy tj.

- Enea Wytwarzanie Sp. z o.o.;
- Esselte Polska Sp. z o.o.;
- Bakoma BIS Sp. z o.o.;
- Obory Sp. z o.o.;
- CITRONEX I Sp.zo.o.;
- Alpar Artur i Piotr Kowalscy spółka jawna;
- Enap S.A.;
- Elektrob Sp. z o.o.;
- EP Serwis Sp. z o.o.,
- Wojtpol T. Wojtysiak, J. Krześniak spółka jawna;
- Firma Handlowo-Usługowa „W i R” W. Ozimek, R. Ozimek spółka jawna;
- Budomont s.c.

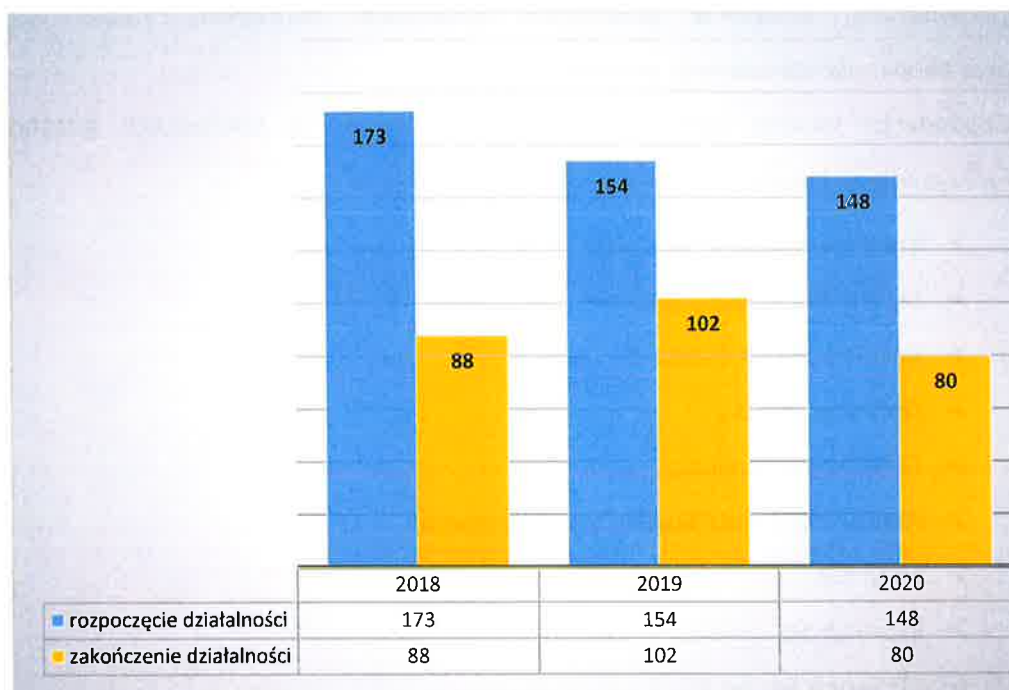
oraz innych mniejszych firmach.

Zgodnie z danymi zawartymi w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej na dzień 31.12.2020 r. na terenie Gminy Kozenice zarejestrowanych było 1476 przedsiębiorców. Biorąc pod uwagę rodzaj wykonywanej działalności przeważała działalność w zakresie:

- handel hurtowy i detaliczny;
- roboty ogólnobudowlane i specjalistyczne w zakresie budownictwa i prac inżynierii lądowej i wodnej;
- działalność zdrowotna, fizjoterapeutyczna i pogotowia ratunkowego;
- działalność transportowa;
- działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi.

Od kilku lat utrzymuje się również dodatni bilans pomiędzy podmiotami nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi.

Wykres nr 3 Podmioty działalności gospodarczej w gminie w latach 2018 -2020



Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Mimo stosunkowo wysokiej na tle innych gmin aktywności gospodarczej sytuacja na lokalnym rynku pracy ulega pogorszeniu. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest wpływ czynników zewnętrznych na lokalny rynek zatrudnienia, do których należą przede wszystkim: migracje wewnętrzne w celach edukacyjnych i zarobkowych, sytuacja demograficzna, pogarszająca się sytuacja w rolnictwie. W 2020 roku negatywnie na rynek pracy wpłynęła pandemia COVID-19, w wyniku której wiele firm zaprzestało, bądź ograniczyło swoją działalność, a pracownicy tych firm poszerzyli grono osób bezrobotnych.

Funkcjonowanie lokalnego rynku pracy wpływa na poziom życia mieszkańców, a tym samym przekłada się na sytuację społeczną. Problemy na lokalnym rynku pracy implikują szereg niekorzystnych zjawisk w szeroko pojętej sferze społecznej i mogą przyczyniać się do rozwoju zjawisk niepożądanych, takich jak alkoholizm, narkomania czy też przemoc. Niestety, rzeczywista skala występowania bezrobocia jest bardzo trudna do zmierzenia, a to z uwagi na fakt, iż nie każda osoba bezrobotna zarejestrowana jest w Urzędzie Pracy. Bardzo często wśród osób, które przez długi czas nie mają zatrudnienia pojawia się niechęć do dalszych poszukiwań pracy. Powoduje to poważne skutki, m.in.:

- napięcia, problemy, narastanie konfliktów w rodzinach, co w dłuższej perspektywie grozi powstawaniem patologii społecznych;
- degradację społeczną osób borykających się z problemem i ich bliskich;
- strach o własny los i funkcjonowanie całej rodziny;
- coraz słabsze samopoczucie psychiczne i fizyczne oraz depresje.

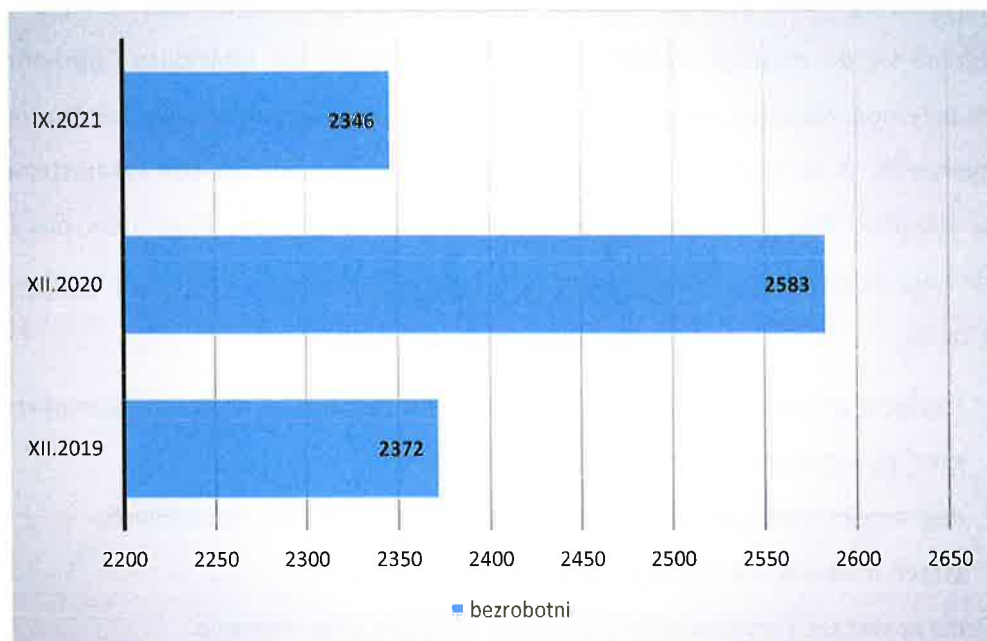
Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, ale także całej jego rodziny. Dlatego też istnieje ryzyko przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego. Bezrobocie zwłaszcza to długotrwałe jest od wielu lat jednym z głównych czynników trudnej sytuacji życiowej, a tym samym powodem korzystania osób / rodzin z pomocy społecznej.

Na koniec 2020 r. stopa bezrobocia wynosiła:

- kraju – 6,2%,
- w województwie mazowieckim – 5,2 %,
- w powiecie kozienickim wynosi – 10,8%

Skalę bezrobocia na terenie powiatu koziennickiego przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 4 Poziom bezrobocia w powiecie koziennickim w latach 2019 – X.2021



Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Koziennickich

Analizując skalę bezrobocia w powiecie koziennickim zauważalny jest wzrost liczby bezrobotnych z 2372 na koniec grudnia 2019 r. do 2583 na koniec grudnia 2020 r. Wzrost liczby osób bezrobotnych można powiązać z sytuacją epidemiologiczną związaną z rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej COVID-19 wywołanej wirusem SARS-CoV-2. W Polsce stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii ogłoszono w marcu 2020 roku. Wprowadzane regulacje prawne, mające na celu przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się wirusa, w sposób znaczący odnosiły się do rynku pracy. Zmianom uległa zarówno sytuacja na rynku pracy (związana wprost z utratą zatrudnienia, także przez osoby dotychczas pracujące poza granicami kraju i trudnościami w znalezieniu zatrudnienia przez te osoby), jak również model pracy hybrydowej łączącej home office z okresową pracą w biurze. Zmiany te wynikają z kryzysu wywołanego przez pandemię, konieczności ograniczania kosztów, rosnącego znaczenia kompetencji cyfrowych.

Obecnie zauważalny jest spadek liczby bezrobotnych z 2583 na koniec grudnia 2020r. do 2346 na koniec września 2021r. Sytuacja ta może być spowodowana uspokojeniem rynku pracy. Na większą liczbę ofert pracy może mieć wpływ sezonowość rynku pracy, wiążąca się ze wzrostem bezrobocia w chłodniejszej porze roku i spadkiem w okresie wiosenno – letnim. Istotne znaczenie ma tutaj działalność związana między innymi z rolnictwem, turystyką, czy budownictwem.

Zgodnie z danymi PUP Kozienice na koniec 2020r. w powiecie kozienickim zarejestrowanych było 2583 osób bezrobotnych, w tym: 54,43% stanowiły kobiety, natomiast mężczyźni 45.36%. W grupie osób długotrwale bezrobotnych udział procentowy kobiet wynosi aż 58,76 %.

Tabela nr 12 Poziom bezrobocia w powiecie kozienickim w podziale na płeć w 2020 roku²².

Status	ogółem	mężczyźni	kobiety
Bezrobotni ogółem	2 583	1 177	1 406
Bezrobotni z prawem do zasiłku	343	152	191
Długotrwale bezrobotni	1 649	690	969

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Kozienicach na dzień 31.10.2021 r.

zarejestrowanych jest 1050 mieszkańców Gminy Kozienice, z tego:

- 917 osób poprzednio pracujących,
- 253 osoby do 30 roku życia,
- 691 osób długotrwale bezrobotnych,
- 43 osoby niepełnosprawne.

²² <https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/statystyki-graficzne#/statistics/14070/1>

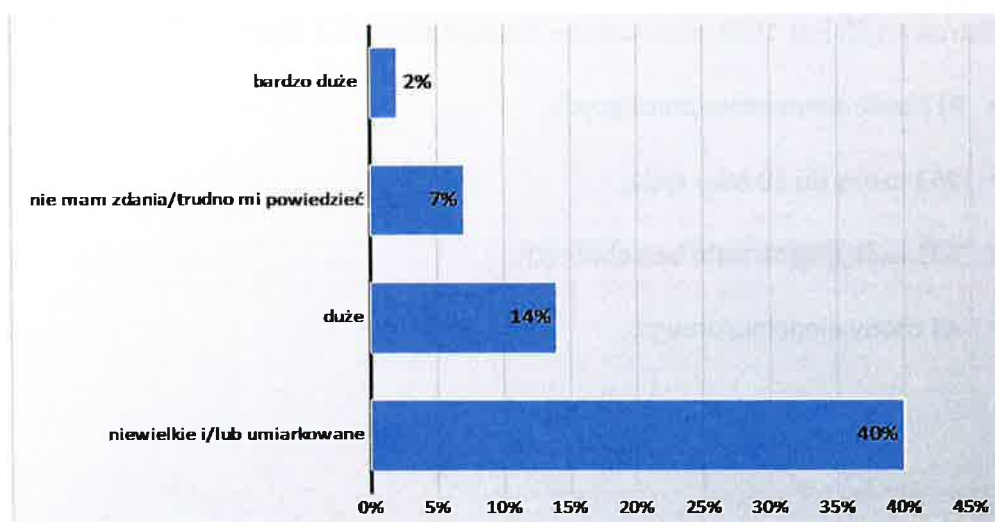
W 2020 r. na zlecenie Gminy Kozienice została opracowana diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych dla Gminy Kozienice. Badanie diagnozujące zostało przeprowadzone metodą ilościową przy pomocy kwestionariusza w formie papierowej i elektronicznej. Niektóre pytania, jakie zostały zadane mieszkańcom w anonimowej ankiecie dotyczyły problemu społecznego, jakim jest bezrobocie. Respondenci udzielali odpowiedzi na pytania dotyczące występowania zjawiska bezrobocia.

- 33% badanych osób w gminie przyznaje, że w najbliższej rodzinie biorąc pod uwagę wspólne prowadzenie gospodarstwa domowego znajduje się przynajmniej jedna bezrobotna osoba;
- 63% badanych odpowiedziało, że w ich rodzinach nie ma takich osób;
- 4% respondentów odpowiedziało, że trudno powiedzieć, dlatego można wnosić, że mogą to być osoby uczące się, pracujące dorywczo, albo bez zatrudnienia

W dalszej części ankiety mieszkańcy gminy Kozienice odpowiadali na pytanie dotyczące tego, jaka według nich jest szansa na znalezienie pracy przez osoby bezrobotne.

Na poniższym wykresie widać, że większość respondentów (40%) uznała, że osoby bezrobotne mają niewielkie i/lub umiarkowane szanse na znalezienie pracy. Tylko 14% mieszkańców twierdzi, że szanse w znalezieniu pracy są duże, a 7% nie ma zdania i trudno im powiedzieć. Tylko 2% respondentów uważa, że mieszkańcy gminy mają bardzo duże szanse na znalezienie pracy.

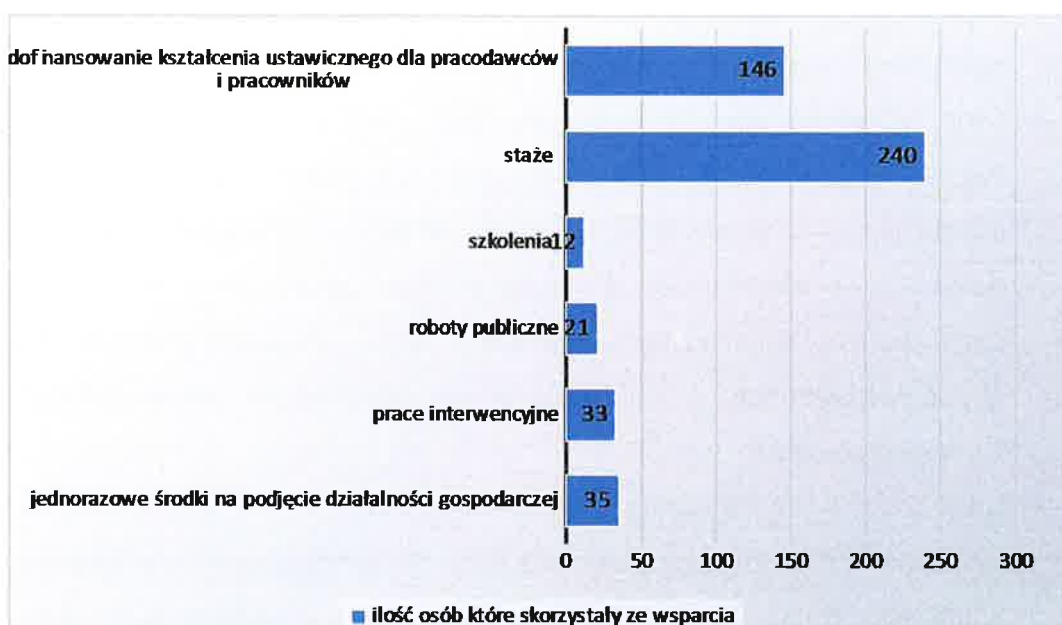
Wykres nr 5 Jaka jest, Pani/Pana zdaniem, szansa znalezienia pracy przez bezrobotnych?



Zdaniem większości respondentów niewielkie i/lub umiarkowane są szanse na znalezienie pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w Koźienicach wykonuje zadania mające na celu przeciwdziałanie bezrobociu poprzez aktywizację osób bezrobotnych. Poniższa tabela przedstawia ilość odbiorców poszczególnych formy wsparcia dla osób bezrobotnych. Do najważniejszych narzędzi aktywizacji zawodowej, stosowanych przez Urzędy Pracy, należą staże zawodowe, roboty publiczne, dotacje na podjęcie działalności gospodarczej, refundacje pracodawcy kosztów zatrudnienia bezrobotnego, szkolenie zawodowe, zajęcia klubu pracy, prace społecznie użyteczne.

Wykres nr 6 Bezrobotni korzystający ze wsparcia PUP w 2020 r.²³



Aktywizację zawodową realizuje także Centrum Usług Społecznych poprzez zastosowanie instrumentów aktywnej integracji w ramach kontraktów socjalnych. Ponadto coraz więcej instrumentów aktywizacji zawodowej uzyskuje dofinansowanie w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Gmina Koźienice w ramach takiego dofinansowania od sierpnia 2019 realizuje projekt „Gmina Koźienice wspiera aktywność zawodową rodziców”, który celem jest powrót do aktywności zawodowej osób sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3.

²³ Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Koźienicach.

3. Realizacja zadań z zakresu polityki społecznej w Gminie Kozienice

3.1 Zasoby mieszkaniowe

Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U.2020.611 t.j. ze zm.) informuje nas o podstawowych definicjach do niniejszego rozdziału. Zgodnie z nią:

- Mieszkaniowy zasób gminy to lokale służące do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych, stanowiące własność gminy lub jednoosobowych spółek gminnych, którym gmina powierzyła realizację zadania własnego w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej, z wyjątkiem towarzystw budownictwa społecznego, oraz lokale pozostające w posiadaniu samoistnym tych podmiotów;
- Lokal – należy przez to rozumieć lokal służący do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych, a także lokal będący pracownią służącą twórcy do prowadzenia działalności w dziedzinie kultury i sztuki; nie jest w rozumieniu ustawy lokalem pomieszczenie przeznaczone do krótkotrwałego pobytu osób, w szczególności znajdujące się w budynkach internatów, burs, pensjonatów, hoteli, domów wypoczynkowych lub w innych budynkach służących do celów turystycznych lub wypoczynkowych;
- Lokal socjalny – lokal nadający się do zamieszkania ze względu na wyposażenie i stan techniczny, którego powierzchnia pokoi przypadająca na członka gospodarstwa domowego najemcy nie może być mniejsza niż 5m², a w wypadku jednoosobowego gospodarstwa domowego 10m², przy czym lokal ten może być o obniżonym standardzie.

Mieszkaniowy zasób Gminy Kozienice stanowią lokale mieszkalne w budynkach będących w 100% własnością Gminy oraz lokale w budynkach Wspólnot Mieszkaniowych. Na dzień 31.12.2020r. zasób mieszkaniowy wynosi ogółem 258 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni 9 820,13 m² z czego:

- na terenie miasta Kozienice usytuowanych jest 175 lokali mieszkalnych (o pow. 7 370,77 m²),
- poza granicami miasta - 83 lokale mieszkalne (o pow. 2449,36 m²).

Charakterystykę zasobu mieszkaniowego Gminy Kozenice przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 13 Mieszkaniowy zasób gminy²⁴

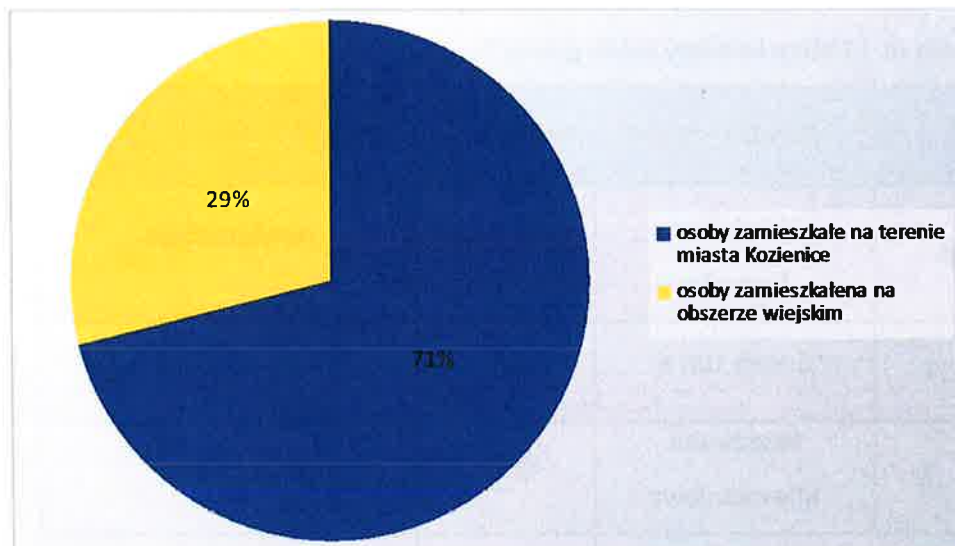
Zarządzany zasób mieszkaniowy Gminy Kozenice			
Lp.	Właściciel budynku	liczba lokali	powierzchnia
1.	Gmina 100 %	105	3 175,76 m ²
2.	Wspólnota Mieszkaniowa	153	6 644,37 m ²
Razem 1 + 2		258	9 820,13 m ²

Zasady i kryteria wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Kozenice określa Uchwała Rady Miejskiej w Kozenicach z dnia 8 marca 2021 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. z dnia 22 marca 2021 r. poz. 2471). Uchwałę stosuje się do wynajmu lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy, który tworzony i utrzymywany jest w celu zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej, w tym potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach.

Z zasobu mieszkaniowego Gminy Kozenice na dzień 31.12.2020 r. korzystało łącznie 570 osób, z czego 405 to osoby zamieszkałe na terenie miasta Kozenice, natomiast 165 na obszarze wiejskim. Na koniec roku 2020 na liście osób oczekujących na mieszkanie było 26 osób.

²⁴ Dane Urzędu Miejskiego w Kozenicach

Wykres nr 7 Osoby korzystające z mieszkaniowego zasobu Gminy Koźienice²⁵



Do pilnych działań w zakresie rozwiązywania problemów mieszkaniowych należy podejmowanie remontów kapitalnych zasobu i realizowanie inwestycji mieszkaniowych w zakresie pozyskiwania lokali mieszkalnych na poziomie zapewniającym realizację wniosków o najem. Działania mające na celu poprawę warunków mieszkaniowych powinny zmierzać nie tylko w kierunku pozyskiwania lokali mieszkalnych w formie ich nabywania i budowy ale także adaptacji istniejącego zasobu na cele mieszkalne.

Celem podejmowanych działań powinno być zapewnienie, na poziomie umożliwiającym realizację zadań ustawowych:

- odpowiedniej podaży lokali komunalnych docelowych;
- odpowiedniej podaży lokali komunalnych socjalnych;
- odpowiedniej podaży lokali komunalnych zamiennych;

a także:

- realizacja na bieżąco wyroków sądowych z prawem do lokalu socjalnego lub pomieszczenia tymczasowego;
- racjonalizacja prywatyzacji zasobu mieszkaniowego miasta.

²⁵ Opracowanie na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Koźienicach

3.2 Oświata i wychowanie

Zgodnie z art. 7 pkt 8 ustawy o samorządzie gminnym, do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie edukacji publicznej. Zadania oświatowe wynikają z ustawy z dnia 14 grudnia 2016r. Prawo oświatowe i ustawy o finansowaniu zadań oświatowych z dnia 27 października 2017r. oraz z dnia 26 stycznia 1982r. – Karta Nauczyciela.

W myśl przepisów prawa oświatowego do zadań własnych gminy należy zakładanie i prowadzenie szkół podstawowych oraz ponoszenie kosztów utrzymania przedszkoli i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, dowożenie uczniów do szkół, oraz dotowanie przedszkoli niepublicznych.

Gminę Kozienice charakteryzuje wysoki poziom edukacji w szkołach. Placówki oświatowe znajdują się w dobrym stanie techniczno-dydaktycznym (wykształcona kadra, dobre wyposażenie). Na terenie Gminy Kozienice funkcjonuje 21 placówek oświatowych dla których Gmina Kozienice jest organem prowadzącym. Szczegółowy wykaz placówek oświatowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 14 Wykaz placówek oświatowych

Lp.	Nazwa Placówki Oświatowej	Adres Placówki
I. Przedszkola		
1.	Publiczne Przedszkole Nr 1 "Pod Topolą" w Kozienicach	ul. Mikołaja Kopernika 11 26-900 Kozienice
2.	Publiczne Przedszkole Nr 2 w Kozienicach	ul. Stefana Żeromskiego 3 26-900 Kozienice
3.	Publiczne Przedszkole Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi w Kozienicach	ul. Głowaczowska 45 26-900 Kozienice
4.	Publiczne Przedszkole Nr 4 w Kozienicach	ul. Konstytucji 3 Maja 4 26-900 Kozienice
5.	Publiczne Przedszkole Nr 5 im. Wandy Chotomskiej w Kozienicach	ul. Batalionów Chłopskich 11 26-900 Kozienice
6.	Publiczne Przedszkole Nr 6 w Świerżach Górnych	Świerże Górne bl.12 26-900 Kozienice

Lp.	Nazwa Placówki Oświatowej	Adres Placówki
II. Szkoły podstawowe		
publiczne		
1.	Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Urszuli Kochanowskiej w Kozienicach	ul. Tadeusza Kościuszki 1 26-900 Kozienice
2.	Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Króla Zygmunta Starego w Kozienicach	ul. Głowaczowska 33 26-900 Kozienice
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 3 z Oddziałami integracyjnymi im. Jana Kochanowskiego w Kozienicach	ul. Stanisława Konarskiego 4 26-900 Kozienice
4.	Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 4 im. Jana Pawła II w Kozienicach	ul. Nowy Świat 24 26-900 Kozienice
5.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Brzeźnicy	Brzeźnica 9 26-900 Kozienice
6.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Janikowie	Janików 1 26-900 Kozienice
7.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. chor. Jana Szymańskiego w Ryczywole	Ryczywół ul. Warszawska 30 26-900 Kozienice
8.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Stanisławicach	Stanisławice 94 26-900 Kozienice
9.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. bp. Jana Chrapka w Świerżach Górnych	Świerże Górne 25a, 26-900 Kozienice
10.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Stefana Czarnieckiego w Woli Chodkowskiej	Wola Chodkowska 28 26-900 Kozienice
11.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Wólce Tyrzyńskiej	Wólka Tyrzyńska 21A 26-900 Kozienice
niepubliczne		
1	Niepubliczna Szkoła Podstawowa dla dorosłych prowadzona przez Zakład Doskonalenia zawodowego w Kielcach	ul. Głowaczowska 41 26-900 Kozienice

Lp.	Nazwa Placówki Oświatowej	Adres Placówki
III. Szkoły ponadpodstawowe		
publiczne		
1.	I Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Czarnieckiego	ul. Warszawska 19 26-900 Kozenice
2.	Zespół Szkół nr 1 im. Legionów Polskich	ul. Warszawska 72 26-900 Kozenice
niepubliczne		
1.	Szkoły Zakładu Doskonalenia Zawodowego	ul. Głowaczowska 41 26-900 Kozenice
IV. Pozostałe placówki gminne		
1.	Placówka Oświatowo-Wychowawcza ognisko pracy pozaszkolnej "Ogród Jordanowski w Kozenicach"	ul. Jana Kochanowskiego 1 26-900 Kozenice
2.	Szkoła Muzyczna I stopnia w Kozenicach	ul. Warszawska 29 26-900 Kozenice

W ostatnich latach w Gminie Kozenice zostały zlikwidowane trzy Publiczne Szkoły Podstawowe:

- z dniem 31 sierpnia 2019r na mocy Uchwały Rady Miejskiej w Kozenicach nr VIII/69/2019 została zlikwidowana Publiczna Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi; Obwód zlikwidowanej szkoły przejęła Publiczna Szkoła Podstawowa w Świerżach Górnych;
- z dniem 31 sierpnia 2020r na mocy Uchwał Rady Miejskiej w Kozenicach nr XVVIII/237/2020 oraz XVVIII/237/2020 z dnia 30 kwietnia 2020r. zostały zlikwidowane Publiczne Szkoły Podstawowe w Kociołkach oraz w Piotrkowicach. Obwód zlikwidowanej szkoły w Kociołkach przejęła Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Urszuli Kochanowskiej w Kozenicach, natomiast obwód szkoły w Piotrkowicach przejęła Publiczna Szkoła Podstawowa im. bp. Jana Chrapka w Świerżach Górnych.

Podjęcie decyzji o likwidacji ww. szkół spowodowała niska demografia i stale malejąca liczba dzieci w tych szkołach.

Poniższy wykres obrazuje aktualną liczbę placówek oświatowych funkcjonujących na terenie Gminy Kozenice.

Wykres nr 8 Placówki oświatowe

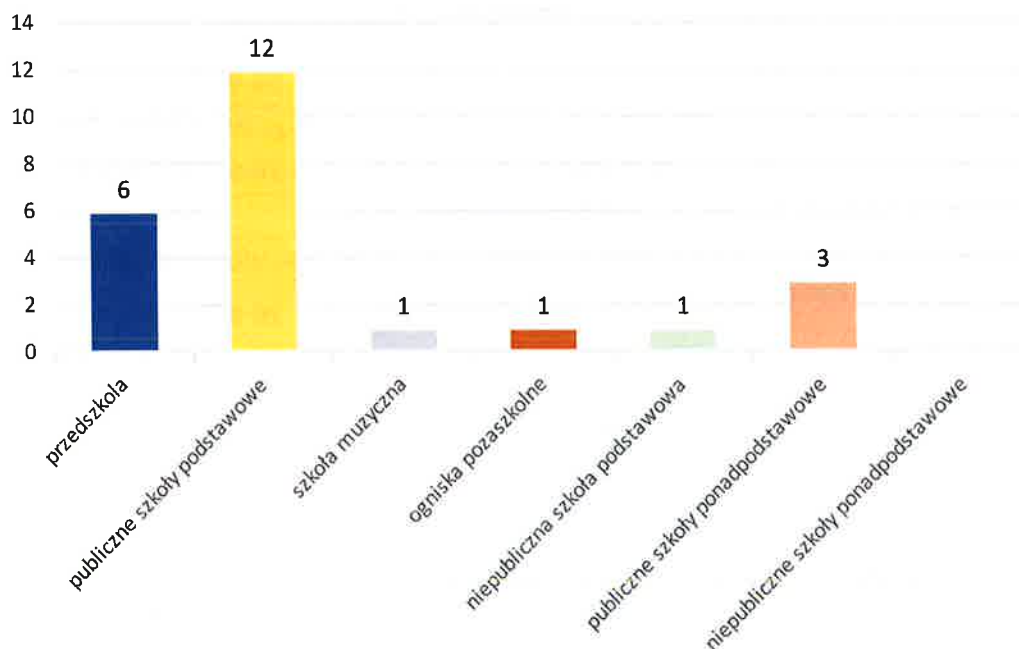


Tabela nr 15 Liczba dzieci w przedszkolach i szkołach z podziałem na poziom oddziału w 2020 r.²⁶

Typ placówki	Liczba uczniów według poziomów nauczania (klas i oddziałów)													
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	„0” 6-latki	5-latki	4-latki	3-latki	2,5-latki	Suma
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
przedszkole									131	166	162	161	13	633
szkoła podstawowa	283	290	294	85	363	353	254	236	148	91	62	71	15	2545
szkoła muzyczna	30	29	16	16	15	20								163
Szkoła podstawowa niepubliczna	-	-	-	-	-	-	1	6	-	-	-	-	-	7
Suma:	318	319	310	101	378	373	255	242	279	257	224	232	28	3311

²⁶ Dane Urzędu Miejskiego w Kozenicach

Gmina Kozenice realizuje również zadanie publiczne z zakresu opieki nad dziećmi do lat 3. W Kozenicach funkcjonuje Publiczny Żłobek Miejski w Kozenicach, który w warunkach bytowych zbliżonych do warunków domowych zapewnia właściwą opiekę pielęgnacyjną oraz edukacyjną dzieciom w wieku do lat 3.

Tabela nr 16 Wykaz placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat 3

Lp.	Typ placówki	Adres Placówki	Liczba miejsc
Żłobek			
publiczny			
1.	Publiczny Żłobek Miejski w Kozenicach	ul. Marii Skłodowskiej - Curie 3 26-900 Kozenice	71

Samorząd Gminy Kozenice wychodząc naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom społecznym sukcesywnie zwiększa liczbę miejsc dla dzieci w Publicznym Żłobku Miejskim oraz poszerza wachlarz usług w celu zapewnienia opieki na dziećmi w wieku do lat 3.

W ramach projektu pn. „Gmina Kozenice wspiera aktywność zawodową rodziców!” utworzone zostały 24 miejsca dla dzieci w Publicznym Żłobku Miejskim w Kozenicach oraz zapewniono 10 osobom dofinansowanie kosztów zatrudnienia niani. Dodatkowo wychodząc naprzeciw potrzebom mieszkańców na wniosek Burmistrza Gminy Kozenice Rada Miejska w Kozenicach podjęła Uchwałę Nr XXXVIII/443/2021 z dnia 08.09.2021 r. w sprawie ustanowienia świadczenia pieniężnego „Bon opiekuńczy – Kozenicka Niania” dla rodzin z dziećmi w wieku do lat 3. W ramach tego świadczenia rodzice dzieci w wieku do lat 3 mogą uzyskać dofinansowanie kosztów zatrudnienia niani w wysokości:

- 700 zł na pierwsze dziecko objęte opieką niani;
- 500 zł na drugie dziecko objęte opieką niani;
- 300zł na trzecie i każde kolejne dziecko objęte opieką niani.

Ponadto zgodnie z Uchwałą Nr XV/172/2019 Rady Miejskiej w Kozienicach z dnia 28.11.2019 r. w sprawie określenia wysokości i zasad ustalania oraz rozliczania dotacji celowej dla podmiotów prowadzących żłobki lub kluby dziecięce na terenie Gminy Kozenice podmioty niepubliczne prowadzące żłobki/ kluby dziecięce na terenie Gminy Kozenice mogą uzyskać dofinansowanie:

- w żłobku 450 zł miesięcznie/ na dziecko
- w klubie dziecięcym 250 zł miesięcznie/na dziecko

3.3 Opieka zdrowotna

Zdrowie jest wartością niezbędną do rozwoju gospodarczego i społecznego, stanowi warunek poprawy jakości życia każdego człowieka i całych społeczności. Według definicji Światowej Organizacji Zdrowia, zdrowie to całkowity fizyczny, psychiczny i społeczny dobrostan człowieka, a nie tylko brak choroby lub niedomagania. Mieszkańcy Gminy Kozenice mają możliwość korzystania z usług zdrowotnych w gminie, które świadczone są przez placówki publiczne i niepubliczne.

Placówkami publicznymi są:

- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Kozienicach, którego organem prowadzącym jest Powiat Kozienicki
- SP ZOZ „Przychodnie Kozienickie”, którego organem prowadzącym jest Gmina Kozenice.

Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Kozienicach

SP ZZOZ w Kozienicach realizuje nieodpłatne świadczenia w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia w zakresie:

1. Leczenia szpitalnego (oddziały szpitalne).
2. Ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (poradnie specjalistyczne).
3. Ambulatoryjnej diagnostyki kosztochłonnej (pracownie diagnostyczne –TK, kolonoskopia, gastroscopia).
4. Nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej.
5. Działalność podstawowej opieki zdrowotnej (POZ);
6. Transport sanitarny w ramach POZ.

7. Profilaktycznych programów zdrowotnych (badania mammografii, badania cytologiczne).
8. Świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńcze w Zakładzie Pielęgnacyjno-Opiekuńczym.
9. Choroby zakaźne i stany nadzwyczajne.

Placówka dysponuje 310 łózkami (2020r) na 13 oddziałach. Poniższa tabela przedstawia wykaz oddziałów z podziałem na liczbę łóżek oraz liczę leczonych pacjentów.

Tabela nr 17 Oddziały szpitalne w SP ZZOZ w Koźienicach²⁷

Lp.	Nazwa oddziału	Liczba łóżek w 2020	Liczba leczonych w 2020
1.	Anestezjologii i Intensywnej Terapii	5	80
2.	Chirurgii Ogólnej	25	637
3.	Ginekologiczno-Położniczy	30	764
4.	Neonatologiczny	16	445
5.	Neurologiczny	28	513
6.	Otolaryngologiczny	16	515
7.	Pediatryczny	26	658
8.	Urazowo-Ortopedyczny	18	653
9.	Urologiczny	17	356
10.	Wewnętrzny z pododdz. kardiologii	50	1072
11.	Zakaźny	45	581
12.	Szpitalny Oddział Ratunkowy	6	7624
13.	Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy	28	69

²⁷ Uchwała nr 256/2021 Zarządu Powiatu Koźienickiego z dnia 31 maja 2020r. w sprawie przyjęcia Raportu o stanie Powiatu Koźienickiego za 2020 rok

Szpital posiada własne Laboratorium Analityczne Centralne, które wykonuje badania dla poradni specjalistycznych szpitala, pacjentów ambulatoryjnych oraz dla zewnętrznych zleceniodawców zgodnie z zawartymi umowami. W zasobach SP ZZOZ znajduje się również Pracownia Radiologii i USG. Ponadto w zapleczu SP ZZOZ w Kozienicach znajduje się Zespół Poradni Specjalistycznych (tabela nr 18).

Tabela nr 18 Poradnie specjalistyczne w SPZZOZ w Kozienicach

Lp.	Nazwa Poradni
1.	Poradnia Chirurgii Ogólnej
2.	Poradnia Chirurgii Ogólnej
3.	Poradnia Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej
4.	Poradnia Chorób Zakaźnych
5.	Poradnia Chorób Zakaźnych
6.	Poradnia Diabetologiczna,
7.	Poradnia Endokrynologiczna
8.	Poradnia Ginekologiczno-Położnicza
9.	Poradnia Kardiologiczna
10.	Poradnia Neonatologiczna
11.	Poradnia Onkologiczna
12.	Poradnia Otolaryngologiczna
13.	Poradnia Preluksacyjna
14.	Poradnia Urazowo-Ortopedyczna dla dzieci
15.	Poradnia Urologiczna

Źródło: <http://www.szpitalkozienice.pl>

SP ZOZ „Przychodnie Kozienickie”

Gmina Kozienice jest organem założycielskim SPZOZ „Przychodnie Kozienickie” w skład którego wchodzi dwie przychodnie usytuowane w Kozienicach:

- przy ul. Henryka Sienkiewicza 28;
- przy ul. Warszawskiej 55.

Podstawową działalnością tych placówek jest realizowanie nieodpłatnych świadczeń w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia w zakresie:

1. Podstawowej opieki zdrowotnej (POZ);
2. Ambulatoryjnej opieki specjalistycznej;
3. Ambulatoryjnej opieki psychiatrycznej;
4. Promocji zdrowia;
5. Pielęgniarskiej opieki długoterminowej;
6. Rehabilitacji leczniczej.

Do podstawowej opieki zdrowotnej w SP ZOZ „Przychodnie Kozienickie” na koniec grudnia 2020r. zapisanych było 10399 pacjentów. W placówce funkcjonuje 10 poradni w podstawowych specjalnościach oraz pracownię rehabilitacji, które zapewniają kompleksowość opieki. Ponadto w przychodni można wykonać badanie EKG, USG, RTG.

Tabela nr 19 Poradnie w SPZOZ „Przychodnie Kozienickie”

Lp.	Nazwa Poradni
1.	Poradnia Lekarza Rodzinnego
2.	Poradnia Logopedyczna
3.	Poradnia Laryngologiczna
4.	Poradnia Zdrowia Psychicznego
5.	Poradnia Alergologiczna
6.	Poradnia Neurologiczna
7.	Poradnia Ginekologiczna
8.	Poradnia Chorób Płuc
9.	Poradnia Okulistyczna
10.	Poradnia Dermatologiczna

Źródło: <https://www.przychodniekozienickie.pl/>

Na terenie Gminy Kozienice funkcjonują również Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, świadczące usługi:

- 1) w ramach podstawowej opieki zdrowotnej:
 - „ANIMED”, ul. Lubelska 40, 26 - 900 Kozienice,
 - „Familia”, ul. Rodzinna 24, 26 - 900 Kozienice,
 - „Millenium”, ul. Radomska 11 i ul. Kopernika 15, lok. 2, 26 - 900 Kozienice,
 - „MERITUM”, ul. Świerże Górne 55, 26 - 900 Kozienice.

Przychodnie świadczą bezpłatne usługi w oparciu o kontrakty zawarte z NFZ.

- 2) rehabilitacyjne:
 - Reha-complex Rehabilitacja Kozienice;
 - Przychodnia NZOZ Kozienickie Centrum Zdrowia;

Placówki rehabilitacyjne świadczą usługi stacjonarne, ale też w systemie ambulatoryjnym, ponadto prowadzone są wypożyczalnie sprzętu rehabilitacyjnego oraz rehabilitacja domowa pacjentów w obrębie Kozienic i okolic.

Ponadto na terenie Gminy Kozienice funkcjonuje wiele podmiotów prywatnych, działających na zasadach komercyjnych. Zakres i zasady korzystania z usług świadczonych przez te podmioty określa samodzielnie dysponent usługi. W tym obszarze do kluczowych działalności w zakresie dostępności do usług społecznych należą prywatne gabinety lekarskie oraz gabinety rehabilitacji.

Tabela nr 20 Gabinety prywatne

Lp.	typ specjalizacji / usługa zdrowotna	ilość usługodawców prywatnych
1.	Specjalizacja neurologia	4
2.	Specjalizacja okulistyka	2
3.	Specjalizacja urologia	2
4.	Specjalizacja laryngologia	1
5.	Specjalizacja pediatria	9
6.	Specjalizacja dermatologia	1

7.	Specjalizacja kardiologia	1
8.	Specjalizacja interna	9
9.	Specjalizacja ortopedia	3
10.	Specjalizacja chirurgia	3
11.	Specjalizacja ginekologia	2
12.	Gabinety stomatologiczne	19
13.	Fizjoterapia	8
14.	Usługi pielęgniarские	8

Źródło: Diagnoza potrzeb i potencjału Gminy Kozienice w zakresie usług społecznych

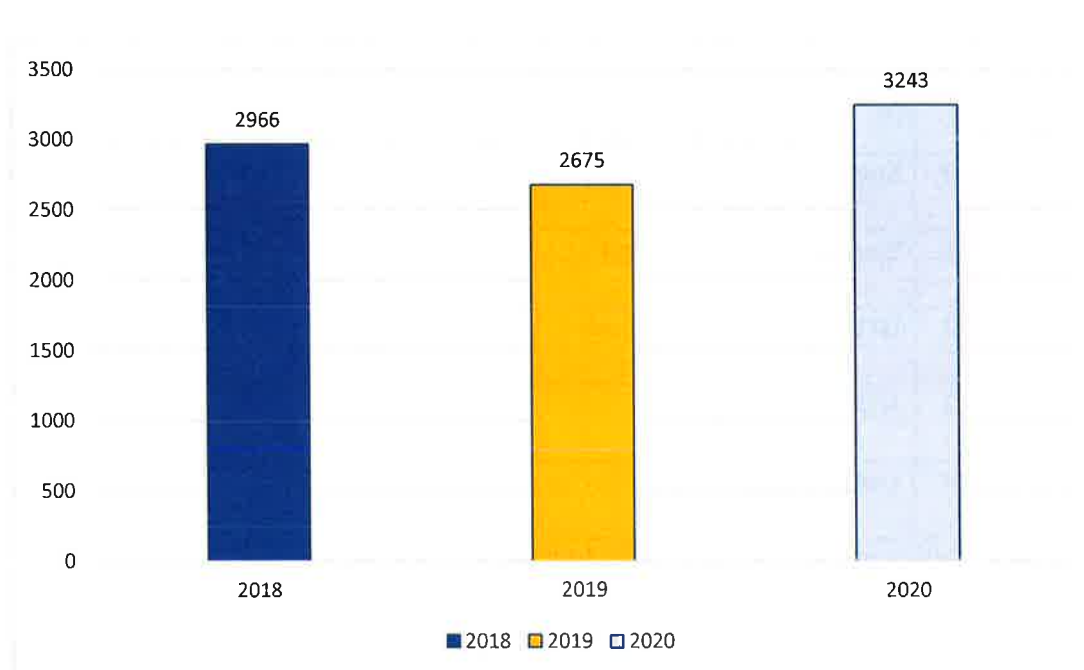
W Gminie Kozienice funkcjonuje 10 aptek w tym jeden punkt apteczny na obszarze wiejskim.

Tabela nr 21 Wykaz aptek

Lp.	Nazwa	Adres
1.	Apteka	Kozienice, ul. Mikołaja Kopernika 7B /4
2.	Apteka	Kozienice, ul. Warszawska 6
3.	Apteka	Kozienice, ul. Lubelska 6
4.	APTEKA "CENTRUM"	Kozienice, ul. Warszawska 9
5.	PLUS	Kozienice, al. Władysława Sikorskiego 10
6.	GEMINI	Kozienice, ul. Warszawska 13
7.	APTEKA CODZIENNA	Kozienice, ul. Nowy Świat 19
8.	MULTILEK	Kozienice, ul. Warszawska 59D /3
9.	PUNKT APTECZNY	Świerże Górne 55 /2
10.	Apteka szpitalna	Kozienice, al. Władysława Sikorskiego 10

Źródło: <https://rejstrymedyczne.ezdrowie.gov.pl/ra/search/public;pharmacyCommune=Kozienice>
(29.10.2021)

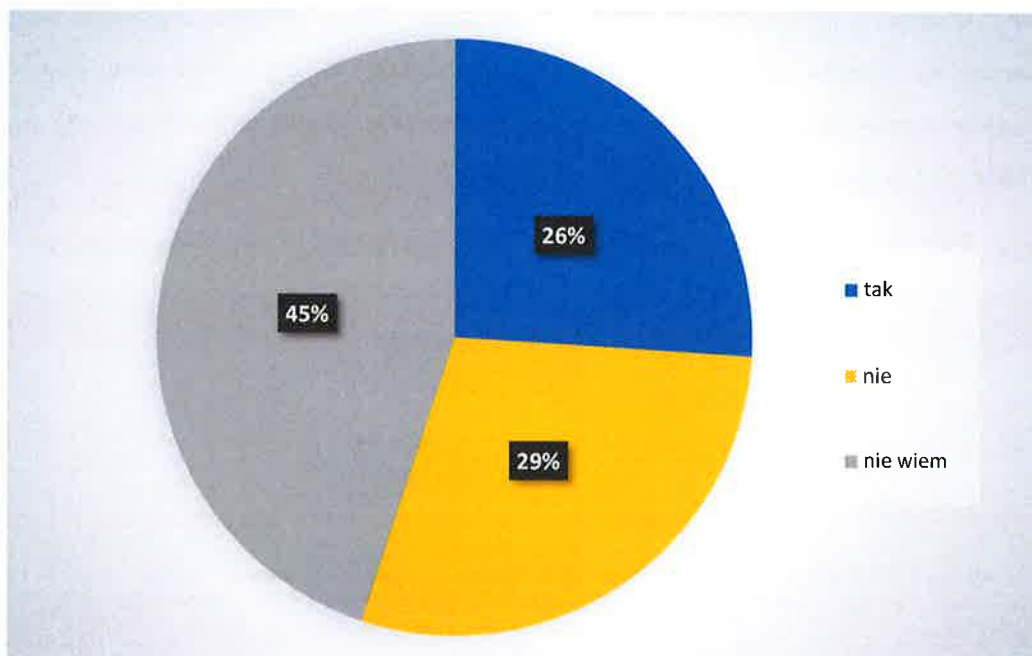
Wykres 9 Liczba osób przypadających na aptekę ogólnodostępną w latach 2018-2020



Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

W 2020r. na zlecenie Gminy Kozienice opracowana została Lokalna Diagnoza Zdrowia i potrzeb zdrowotnych mieszkańców Gminy Kozienice, mająca na celu ukazanie stanu zdrowia i potrzeb zdrowotnych mieszkańców. W badaniu dorosłych mieszkańców gminy Kozienice wzięło udział 625 respondentów. Ankietowanym zadano pytania m.in. o ich stan zdrowia, system ochrony zdrowia, profilaktykę. W bloku tematycznym dotyczącym działania systemu ochrony zdrowia oraz dostępu do usług medycznych w Gminie w opinii 26% badanych mieszkańców, w gminie Kozienice zapewniony jest bezpłatny i powszechny dostęp do opieki zdrowotnej, natomiast 29% jest przeciwnego zdania. Prawie połowa badanych nie ma wiedzy na ten temat 45%.

Wykres nr 10 Czy w Gminie zapewniona jest bezpłatna i powszechnie dostępna opieka zdrowotna oraz inne formy opieki i pomocy?



Następnie badani zostali poproszeni o ocenę usług medycznych na terenie gminy Kozienice (tab. 22). Z prezentowanych odpowiedzi wynika, że najlepiej oceniane są porady prywatnych lekarzy specjalistów oraz porady lekarzy rodzinnych. W opinii badanych najstąbiej wypadają w mieście usługi szpitalne i jakość porad lekarzy specjalistów (NFZ).

Tabela 22. Jak ocenia Pan/Pani jakość usług medycznych na terenie gminy Kozienice?

	nie mam zdania	bardzo źle	źle	dostatecznie	dobrze	bardzo dobrze
jakość porad lekarzy rodzinnych	10%	15%	18%	33%	19%	5%
jakość porad specjalistów (NFZ)	16%	20%	22%	30%	10%	2%
jakość porad prywatnych lekarzy specjalistów	15%	5%	11%	28%	33%	8%
jakość usług szpitalnych	23%	21%	22%	25%	7%	2%

W kolejnym pytaniu mieszkańcy gminy ocenili trudności napotykane przy korzystaniu z usług zdrowotnych. Jako główną trudność wskazali długi okres oczekiwania na wizytę – 77% oraz brak specjalistów z niektórych dziedzin – 75%. Znaczna część osób wskazała również na: niewłaściwy stosunek personelu medycznego do pacjentów (45%) długi okres oczekiwania na zabieg (44%), trudności z uzyskaniem skierowania na badania (37%), a także trudności z uzyskaniem skierowania do specjalisty (33%).

Wykres nr 11 Jakie trudności napotyka Pan/i przy korzystaniu z usług zdrowotnych?



Biorąc powyższe pod uwagę potrzebne jest wypracowanie procedur i schematów działań, tak aby usprawnić system pod względem funkcjonalnym w zakresie obsługi pacjenta, a także aby zwiększyć zadowolenie pacjentów i poczucie bezpieczeństwa zdrowotnego .

3.4 Bezpieczeństwo publiczne

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym również zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, reguluje Ustawa o samorządzie gminnym, która traktuje powyższe jako zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym. Do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego zobowiązane są wszystkie organy władzy i administracji państwowej, szczególnie instytucje wyspecjalizowane w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego, jak np. Policja oraz Państwowa Straż Pożarna.

Utrzymaniem porządku i bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Kozienice zajmuje się Komenda Powiatowa Policji w Kozienicach oraz Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Kozienicach przy wsparciu jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Istotną rolę w obszarze bezpieczeństwa publicznego pełnią ochotnicze straże pożarne włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego, których wyszkolenie i wyposażenie umożliwia podjęcie działań:

- ratowniczo gaśniczych w czasie pożarów;
- ratownictwa technicznego i drogowego,
- ratownictwa powodziowego i nawodnego;
- ratownictwa chemicznego i ekologicznego;
- ratownictwa medycznego.

Na terenie Gminy Kozienice działa 10 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, z czego 7 należy do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, są to:

- OSP Kozienice
- OSP Stanisławice;
- OSP Samwodzie;
- OSP Świerże Górne;
- OSP Ryczywół;
- OSP Nowa Wieś;
- OSP Brzeźnica.

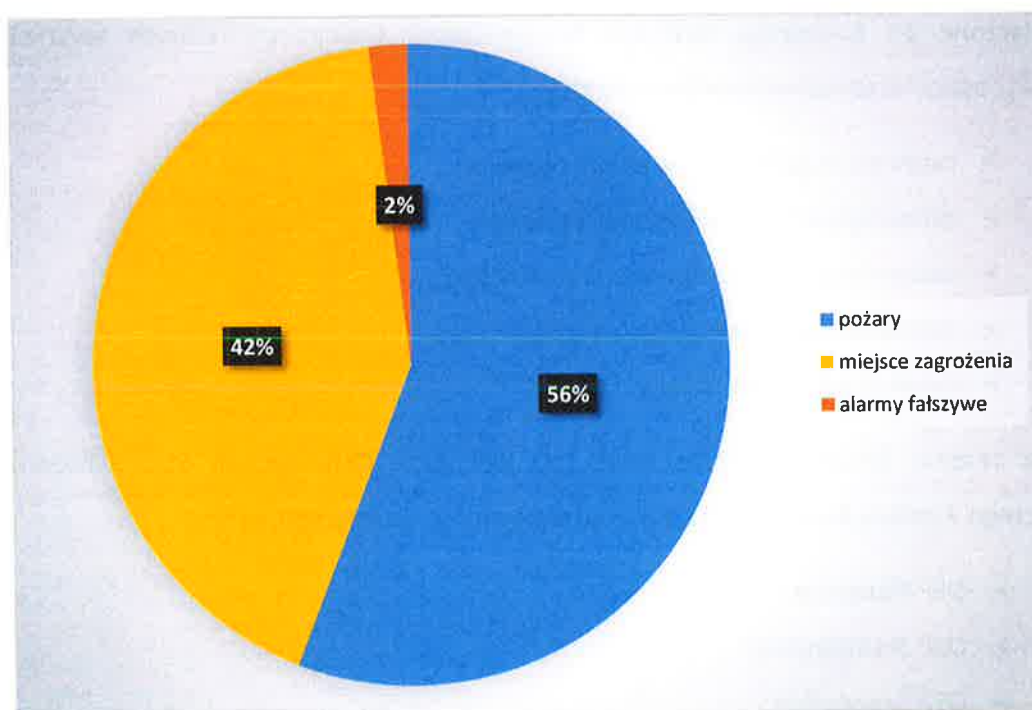
Jednostki OSP mają do dyspozycji:

- 16 samochodów ratowniczo – gaśniczych;
- 4 samochody operacyjne;
- 4 przyczepy transportowe;
- 6 łodzi na przyczepach.

W 2020r. jednostki OSP interweniowały podczas 334 zdarzeń w tym:

- 192 pożary;
- 136 miejscowych zagrożeń;
- 6 alarmów fałszywych²⁸.

Wykres nr 12 Procentowy podział interwencji jednostek OSP w 2020 r.



Źródło: Opracowanie na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Kozienicach

²⁸ Dane Urzędu Miejskiego w Kozienicach

Tabela nr 23 Zestawienie rodzajów zdarzeń w których brały udział jednostki OSP w 2020r.²⁹

Rodzaj prowadzonych działań							
Nazwa jednostki	Pożary		Miejscowe zagrożenia		Alarmy fałszywe		Razem
	Na terenie własnego działania	Pozostały teren	Na terenie własnego działania	Pozostały teren	Na terenie własnego działania	Pozostały teren	
OSP Kozienice	31	1	39	0	1	0	72
OSP Ryczywół	24	0	12	0	2	0	38
OSP Samwodzie	9	1	6	0	0	0	16
OSP Stanisławice	17	1	16	0	1	0	35
OSP Świerże Górne	38	0	30	0	0	0	68
OSP Nowa Wieś	32	0	17	0	0	0	49
OSP Brzeźnica	30	0	12	0	1	0	43
OSP Wola Chodkowska	7	1	4	0	1	0	13
OSP Przewóz	0	0	0	0	0	0	0

Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych dysponowane były również do zabezpieczenia rejonu podczas działań operacyjnych Państwowej Straży Pożarnej. Nowym i ważnym zadaniem dla jednostek OSP i PSP jest wspieranie samorządów w akcje profilaktyczne przeciw COVID – 19, które polegają na promocji szczepień ochronnych oraz transporcie osób do punktów szczepień.

²⁹ Informacja o stanie bezpieczeństwa publicznego z zakresu ochrony przeciwpożarowej na terenie gminy Kozienice za 2020r.

Gmina Kozenice realizuje zadania z zakresu poprawy bezpieczeństwa poprzez partycypację w inicjatywach Komendy Powiatowej Policji w Kozenicach, Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kozenicach oraz rozwijając potencjał Ochotniczych Straży Pożarnych Gminy Kozenice.

Sukcesywnie realizuje działania zmierzające do wymiany wyeksploatowanych samochodów ratowniczo-gaśniczych na pojazdy nowsze. W 2020r. dla jednostki OSP Stanisławice zakupiono nowy ciężki samochód ratowniczo – gaśniczego 6x6, który usprawnia działania ratownicze, podnosi gotowość bojową jednostki OSP Stanisławice jak również znacznie wpływa na poprawę bezpieczeństwa w gminie. Aby zapewnić bezpieczeństwo mieszkańcom również na wodzie w 2020r. dla jednostki OSP Świerże Górne zakupiona została nowa łódź ratownicza. Jednostki wyposażone są również w sprzęt ochrony przeciwpożarowej, co pozwala utrzymać je w ciągłej gotowości bojowej.

3.5 Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Gmina Kozenice realizuje postanowienia ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, gdzie przedstawione są generalne zasady współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Organizacjami pozarządowymi są:

- 1) niebędące jednostkami sektora finansów publicznych w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych lub przedsiębiorstwami, instytutami badawczymi, bankami i spółkami prawa handlowego będącymi państwowymi lub samorządowymi osobami prawnymi,
- 2) niedziałające w celu osiągnięcia zysku - osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, i o wolontariacie.³⁰

³⁰ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2020r. poz. 1057 ze zm.)

Organizacje pozarządowe, obok sektora publicznego i prywatnego są trzecim sektorem działającym na rzecz dobra publicznego. Stanowią one bazę dla rozwoju społeczności, zrzeszają najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy społeczne obywateli. Organizacje podejmują działania dla dobra mieszkańców oraz integrują i aktywizują społeczność, uzupełniając działania podejmowane w tym względzie przez lokalny samorząd. Współpraca samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi jest jednym z istotnych zadań administracji samorządowej. Rezultatem współpracy jest zwiększenie efektywności działań związanych z realizacją zadań publicznych i wzrost partycypacji społecznej w rozwiązywaniu problemów lokalnych. Ponadto współpraca gminy z organizacjami pozarządowymi przynosi efekty poprzez realizację wspólnego celu, jakim jest poprawa życia mieszkańców.

W celu określenia czytelnych podstaw wzajemnych relacji pomiędzy organami władzy publicznej a organizacjami III sektora, samorząd Gminy Kozienice co roku uchwała Roczny Program, który jest istotnym elementem lokalnej polityki społecznej i finansowej. Współpraca Gminy Kozienice z organizacjami pozarządowymi prowadzona jest zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz Programem Współpracy Gminy Kozienice z organizacjami pozarządowymi.

Celem głównym programu jest określenie zasad regulujących współpracę Gminy Kozienice z organizacjami pozarządowymi w 2021 roku. Program określa również cele szczegółowe:

- 1) budowanie społeczeństwa obywatelskiego oraz wspieranie aktywności społeczności lokalnej poprzez tworzenie sprzyjających warunków do powstania inicjatyw lokalnych;
- 2) umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie i swoje otoczenie;
- 3) poprawa jakości życia mieszkańców Gmin poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców Gminy;
- 4) zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców Gminy i ich udział w rozwiązywaniu lokalnych problemów;
- 5) zwiększanie wpływu sektora obywatelskiego na kreowanie polityki społecznej w Gminie;

- 6) podnoszenie skuteczności i efektywności działań podejmowanych w sferze zadań publicznych;
- 7) integracja środowiska organizacji pozarządowych realizujących inicjatywy w sferze zadań publicznych;
- 8) polepszenie współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi;
- 9) wzmocnienie pozycji istniejących organizacji pozarządowych i tworzenie sprzyjających warunków do powstania nowych;
- 10) wzmocnienie potencjału podmiotów ekonomii społecznej, w tym organizacji pozarządowych, w obszarze aktywizacji zawodowej oraz reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, świadczenia usług użyteczności publicznej oraz realizacji zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego.

Gmina wspiera sektor niepubliczny poprzez pomoc w organizowaniu wielu przedsięwzięć kulturalnych, sportowych, oświatowych i rekreacyjnych. W swoich działaniach opieką i wsparciem otaczane są osoby starsze, niepełnosprawne oraz ich rodziny i najbliżsi.

Na zadania pożytku publicznego w 2020 roku zaplanowano kwotę 1 545 000,00 zł

- w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej oraz turystyki i krajoznawstwa – 800 000,00 zł;
- w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego – 350 000,00 zł;
- w zakresie pomocy społecznej – 200 000,00 zł;
- w zakresie ochrony i promocji zdrowia – 195 000,00 zł.

W ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie gminy w 2020 r. ogłoszono trzy otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych wspieranych przez Gminę Kozienice w zakresie:

1. Wspierania i upowszechniania kultury fizycznej oraz turystyki i krajoznawstwa;
2. Kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
3. Pomocy społecznej oraz ochrony i promocji zdrowia.

W ramach ww. konkursów złożonych zostało 59 ofert na realizację zadań publicznych przez 42 organizacje, w tym:

- 55 ofert w trybie konkursowym;
- 4 oferty w trybie art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (z pominięciem otwartego konkursu ofert).

Podpisano 51 umów na realizację zadań publicznych, udzielając wsparcia finansowego w wysokości 1 074 325,00 zł, w tym 26 500,00 zł w trybie pozakonkursowym.

Tabela nr 24 Dotacje dla organizacji pozarządowych w 2020³¹

Lp.	Strefa zadań publicznych	Dotacje na realizację zadań	Liczba złożonych ofert	Liczba zawartych umów
1.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej oraz turystyki	691 500,00	35	30
2.	Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	176 780,00	9	8
	Tryb pozakonkursowy	26 500,00	4	4
3.	Pomoc Społeczna	58 000,00	5	5
4.	Ochrona i promocja zdrowia	121 545,00	6	4
	RAZEM	1 074 325,00	59	51

Jak z powyższego zestawienia wynika, wsparciem finansowym objęto zdecydowaną większość złożonych ofert.

³¹ Dane Urzędu Miejskiego w Kozienicach

4. Problemy społeczne gminy Kozenice

4.1 Problemy z zakresu pomocy społecznej

Do 31.12.2020 roku na terenie gminy Kozenice wiodącą rolę w zakresie świadczenia usług społecznych pełnił Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kozenicach, który w styczniu 2021 roku został przekształcony w Centrum Usług Społecznych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, M-GOPS opierał swoją ofertę przede wszystkim na regulacjach ustawy o pomocy społecznej. Pomoc w Centrum Usług Społecznych skierowana jest do rodzin i osób, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej i nie są w stanie jej przezwyciężyć samodzielnie wykorzystując własne środki lub możliwości. Prawo do świadczeń pomocy społecznej, na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku, przysługuje osobom i rodzinom z powodu przyczyn do których należą w szczególności:

1. sieroctwo,
2. ubóstwo,
3. bezdomność,
4. bezrobocie,
5. niepełnosprawność,
6. długotrwała lub ciężka choroba,
7. przemoc w rodzinie,
8. potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi,
9. potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
10. bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych,
11. brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze i osób po zwolnieniu z zakładu karnego,
12. trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w RP status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
13. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,

14. alkoholizm lub narkomania,
15. zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe,
16. klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Miesięczny dochód osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc nie może być wyższy od kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej (tzw. kryterium dochodowe ustalone zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy). Obecnie obowiązujące kryteria ulegną zmianie **od 1 stycznia 2022r.:**

- dla osoby samotnie gospodarującej, z kwoty 701,00 zł na miesiąc **na kwotę 776zł miesięcznie,**
- dla osoby w rodzinie, z kwoty 528,00 zł na miesiąc **na kwotę 600 zł miesięcznie,**

Obok kryterium dochodowego powinien wystąpić co najmniej jeden z powodów wyżej wymienionych lub inne okoliczności uzasadniające udzielenie pomocy społecznej.

Świadczenia realizowane w systemie pomocy społecznej są dość zróżnicowane i w pełni finansowane ze środków publicznych.

Ustawa o pomocy społecznej dzieli świadczenia na dwie podstawowe grupy: świadczenia pieniężne i świadczenia niepieniężne. Ze względu na ich charakter dokonuje się również podziału na świadczenia obowiązkowe (obowiązkowe) i fakultatywne (dobrowolne). Każde z nich ma ustawowo określone przesłanki przyznawania i może być udzielone bezpłatnie, odpłatnie lub częściowo odpłatnie.

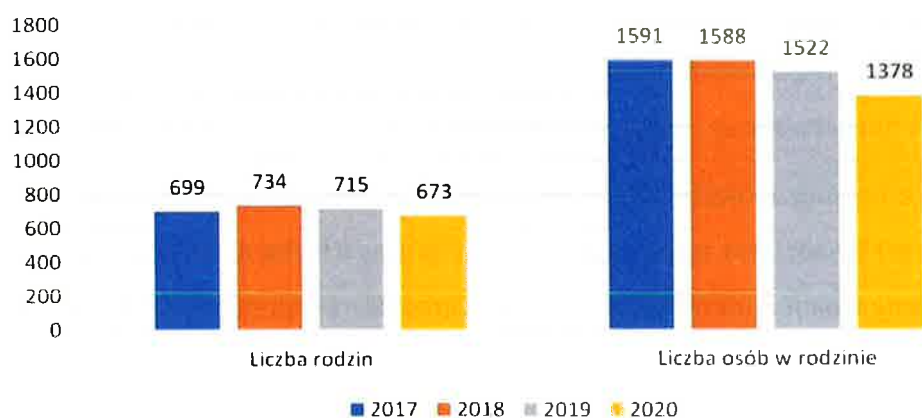
Centrum Usług Społecznych działa na rzecz mieszkańców w partnerstwie z wieloma osobami, instytucjami i organizacjami.

Podstawowe zadania Centrum dotyczą:

- organizowania pomocy społecznej na terenie gminy w oparciu o przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. 2020, poz. 1876 z późn. zm.),
- wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo- wychowawcze w formie asystenta rodziny i usług wsparcia rodziny na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2020, poz. 821 z późn.zm.),

- przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez udzielanie różnorodnych indywidualnych i grupowych form wsparcia ofiarom przemocy w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. 2020, poz. 821 z późn.zm.),
- ustalanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych na mocy ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. 2021 poz. 197 z późn. zm.),
- organizowanie usług społecznych zgodnie z ustawą o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (tj. Dz.U. 2019 poz. 1818),

Wykres nr 13 Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy Centrum Usług Społecznych (dawniej M-GOPS) w latach 2017 -2020³².



Z powyższego wykresu możemy zaobserwować spadek liczby osób i rodzin którym przyznano świadczenia w latach 2017-2020 na mocy decyzji administracyjnej. Z całą pewnością duży wpływ na spadek osób korzystających z pomocy Centrum Usług Społecznych w Koźienicach (dawniej M-GOPS) miało wprowadzenie w 2016 roku świadczenia wychowawczego 500+. Warto również podkreślić, że w 2019r. program ten został rozszerzony.

³² Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koźienicach za rok 2017, 2018, 2019 oraz 2020.

Tabela nr 25 Powody przyznawania pomocy w latach 2017- 2020r.

Powód trudnej sytuacji życiowej	2017	2018	2019	2020
Ubóstwo	452	392	373	307
Sieroctwo	0	0	1	3
Bezdomność	8	13	11	10
Bezrobocie	350	324	235	206
Niepełnosprawność	309	322	313	245
Długotrwała lub ciężka choroba	263	279	208	169
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym:				
Rodziny niepełne	96	98	95	98
Wielodzietne	49	53	63	53
Przemoc w rodzinie	8	12	16	78
Alkoholizm	108	84	79	63
Narkomania	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego				
Zdarzenie losowe	2	1	1	0

Jak pokazują powyższe statystyki, z roku na rok zmniejszała się ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy oferowanej przez Centrum Usług Społecznych, zwłaszcza żyjących w ubóstwie i pobierających zasiłek dla bezrobotnych.

Jednak w niektórych przypadkach możemy zauważyć, iż wzrasta liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu:

- przemocy w rodzinie z 8 do 78 rodzin,

lub utrzymuje się na zbliżonym poziomie, jak np.

- w rodzinach niepełnych – 98 rodzin,
- w warunkach bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych – 144 rodziny;

Niepokojąco wysokie wskaźniki w tych sektorach przyznawanej pomocy z całą pewnością spowodowała panująca pandemia SARS_COVID-19.

Z danych będących w dyspozycji Centrum Usług Społecznych w Kozienicach wynika, iż przyczyną korzystania z pomocy społecznej na terenie gminy do roku 2020 było wg kolejności przyznawania:

- ubóstwo (307 rodzin),
- niepełnosprawność (245 rodzin),
- bezrobocie (206 rodzin),
- długotrwała, ciężka choroba (169 rodzin),
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (144 rodziny),
- przemoc w rodzinie (98 rodzin),
- alkoholizm (63 rodziny).

Pozostałe przesłanki nie są zjawiskiem istotnym (10 i mniej rodzin w skali gminy). Na podkreślenie zasługuje fakt, iż od 2019 na drugim miejscu, jako wiodąca przesłanka przyznania pomocy społecznej, plasuje się niepełnosprawność. Dotychczas, drugą po ubóstwie przesłanką udzielania pomocy na terenie Gminy Kozienice było bezrobocie.

4.2 Uzależnienie i przemoc w rodzinie

Urząd Miejski w Kozienicach realizuje Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Adresatami programu są osoby z problemem alkoholowym i ich rodziny. Zadania określone w Programie dostosowane są do potrzeb lokalnych i skierowane do wszystkich mieszkańców Gminy Kozienice. Celem programu jest uświadomienie mieszkańcom skutków nadużywania alkoholu i narkotyków, pomoc rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz w zakresie minimalizacji szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z nadużywania alkoholu. Realizacja Programu zakłada współpracę różnych podmiotów, instytucji i osób fizycznych działających w obszarze profilaktyki uzależnień. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Kozienice na rok 2021r. został opracowany we współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w oparciu o „Diagnozę Lokalnych Zagrożeń Społecznych dla Gminy Kozienice” oraz materiały będące w posiadaniu Wydziału Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Kozienicach.

Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi realizowane są poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
- prowadzenie profilaktyki działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych socjoterapeutycznych.
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży oraz występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Nadmierne spożywanie alkoholu stanowi poważny problem, zarówno dla pojedynczych jednostek, ich rodzin, jak i ogółu społeczeństwa i stanowi obecnie duże wyzwanie cywilizacyjne, o szerokim zasięgu. Problemy związane z nadużywaniem alkoholu oraz substancji psychoaktywnych stanowią jedną z poważniejszych jak wykazano wyżej kwestii społecznych Gminy Kozenice.

W 2020r. na zlecenie Gminy Kozenice została przeprowadzona Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych. Badanie pozwoliło poznać opinię oraz postawy ankietowanych (dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej, sprzedawców oraz właścicieli punktów sprzedaży alkoholu) wobec problemów społecznych jakimi są: alkoholizm, narkomania, hazard i przemoc. Cel osiągnięty na podstawie badań stanowił podstawę do opracowania wniosków, zaleceń i rekomendacji. Opracowano zalecenia kierowane do dorosłych mieszkańców, uczniów szkół podstawowych ponadpodstawowych oraz dedykowane do sprzedawców napojów alkoholowych.

W ramach realizacji zadań własnych gminy wynikających z Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi Burmistrz Gminy Kozenice w drodze zarządzenia powołał Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Celem działania komisji jest inicjowanie i koordynowanie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień na terenie gminy.

Do głównych zadań Komisji należy:

- prowadzenie działań zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu osób, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny;
- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej i prawnej a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;

- inicjowanie procedury Niebieskiej Karty w związku z uzasadnionym przypuszczeniem występowania przemocy w rodzinie.

Komisja odpowiada także za:

- wydawanie postanowień dotyczących zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałą Rady Miejskiej w Kozienicach;
- prowadzenie kontroli przestrzegania warunków i zasad sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych na podstawie upoważnienia Burmistrza Gminy Kozienice, prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Tabela nr 26 Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomanii³³.

wyszczególnienie	2018	2019	2020
Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomanii	84	79	63
W tym liczba osób w rodzinach	193	128	116

Członkowie komisji przeprowadzają rozmowy z osobami uzależnionymi od alkoholu oraz podejmują czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia. Pomoc i wsparcie uzyskują w nim osoby uzależnione, współuzależnione, dzieci z rodzin dotkniętych przemocą lub alkoholizmem rodziców, osoby doznające przemocy w rodzinie lub stosujące przemoc. W roku 2020 udzielono 498 porad.

³³ Dane Urzędu Miejskiego w Kozienicach.

Na podstawie Ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie z dnia 29 lipca 2005r. Rada Miejska w Koźlenicach uchwałą nr XVII/215/2020 z dnia 6 lutego 2020r., ustanowiła Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Koźlenice na lata 2020-2022r. Podstawę programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie określa zadania służb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Realizatorami programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy są:

- Gmina - do zadań gminy należy tworzenie zespołów interdyscyplinarnych, opracowanie i realizowanie gminnego programu przeciwdziałania przemocy, prowadzenie poradnictwa poprzez działania edukacyjne, opiekuńcze i wychowawcze, a także zapewnienie miejsc w ośrodkach wsparcia ofiarom przemocy.
- Instytucje Pomocy Społecznej - zadaniem pomocy społecznej jest pomoc osobom i rodzinom w przezwyciężeniu trudności życiowych, których nie są w stanie pokonać w sposób samodzielny. Przemoc domowa stanowi przyczynę dysfunkcji w rodzinie, a także może stać się konsekwencją dysfunkcji o innym podłożu.
- Ochrona Zdrowia - zjawisku przemocy często towarzyszą poważne uszkodzenia zdrowia somatycznego i psychicznego zjawisko to zalicza się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi.
- Policja - działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane są przez Policję, do zadań której należy ochrona życia i zdrowia ludzi. Zadaniem Policji jest udzielanie niezbędnej pomocy i informacji, w tym udzielania pierwszej pomocy oraz podejmowanie działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie.
- Instytucje oświaty – rolą szkół w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest zapewnienie opieki uczniom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej oraz wspomaganie roli wychowawczej rodziny.

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – w sytuacji gdy zachowaniom przemocy towarzyszy spożywanie alkoholu przez sprawcę GKRPA informuje o możliwościach podjęcia leczenia i terapii, możliwości udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz prowadzi rozmowy na temat konsekwencji nadużywania alkoholu i stosowania przemocy.
- Zespół Interdyscyplinarny i grupy robocze – podejmują szereg skoordynowanych działań mających na celu przeciwdziałanie zjawisku przemocy. Zadaniem Zespołu jest także rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.

Zasadniczymi założeniami programu jest zwiększenie pomocy i ochrony dla ofiar przemocy domowej, zwiększenie skuteczności działań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy na terenie Gminy Koźienice.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie funkcjonuje przy Centrum Usług Społecznych w Koźienicach. Zespół został powołany Uchwałą nr XVI/185/2019 Rady Miejskiej w Koźienicach z dnia 30 grudnia 2019r. Kadencja Zespołu trwa 3 lata.

W 2020r. do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 78 wszczętych procedur „Niebieska Karta”. Ponadto prowadzono 15 procedur „Niebieskiej Karty” wszczętych przed 2020r. w tym jedna karta została przesłana do realizacji przez inny Zespół Interdyscyplinarny w związku ze zmianą miejsca zamieszkania rodziny, w stosunku do której procedura była prowadzona. Podjęto działania łącznie w 93 rodzinach. Zespół Interdyscyplinarny zorganizował 5 posiedzeń, ponadto odbyły się 284 posiedzenia grup roboczych. Zakończono procedurę „Niebieskiej Karty” w 51 przypadkach. W 2019r. do przewodniczącego wpłynęło 66 wszczętych procedur Niebieskiej Karty”, kontynuowano także 22 procedury z poprzednich okresów. Zespół Interdyscyplinarny odbył 4 spotkania, odbyły się 133 posiedzenia grup roboczych. Zakończono procedury „Niebieskiej Karty” w 73 przypadkach.

Tabela nr 28 Działania zespołu interdyscyplinarnego w latach 2017-2020³⁴.

	2017	2018	2019	2020
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	4	5
Liczba posiedzeń Grup Roboczych	144	145	133	284
Liczba założonych Niebieskich Kart	66	70	66	78
Prowadzone działania w rodzinie	79	82	88	93
Zakończenie procedury Niebieskiej Karty	67	60	73	51

Problem ten ma charakter narastający, w dużym stopniu związany z pandemią. Świadczy o tym wzrost liczby założonych Niebieskich Kart oraz prowadzonych działań zwłaszcza w ostatnim, 2020r. co spowodowało konieczność dwukrotnego wzrostu liczby posiedzeń Grup Roboczych.

4.3 Wspieranie rodziny i piecza zastępcza

Uchwałą Rady Miejskiej w Koźlenicach nr XVI/181/2019 z dnia 30 grudnia 2019 roku ustanowiony został Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020 - 2022. Głównym celem programu jest wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W ramach współpracy z realizatorami i partnerami programu prowadzone są działania pomocowe dla rodzin w celu uzyskania kompetencji do prawidłowego pełnienia ról rodzicielskich. Jedną z podstawowych form wsparcia jest asystent rodziny. Asystentura rodziny polega na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny, pochodzenia, społeczności lokalnej i zasobów instytucjonalnych. Zadaniem asystenta rodziny jest wspieranie rodziny zagrożonej wykluczeniem społecznym. Asystent rodziny działa na podstawie Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej³⁵.

³⁴ Źródło: Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Koźlenice.

³⁵ Dz.U. 2020, poz. 821, 2021, poz. 159.

W 2020 roku wsparciem asystentów rodziny były objęte 32 rodziny w których było 73 dzieci. Na terenie gminy zatrudnionych było 3 asystentów. Rodziny objęte wsparciem wymagały pomocy w następujących obszarach:

- niewystarczających umiejętnościach w pokonywaniu trudności opiekuńczo – wychowawczych;
- nieumiejętności organizacji życia rodziny, w tym planowania czasu wolnego;
- trudności z prowadzeniem gospodarstwa domowego, w tym racjonalnego gospodarowania budżetem domowym;
- pomocy w sprawach urzędowych, w tym pomoc związana z procedurą uzyskania mieszkania socjalnego;
- pomocy w zakresie możliwości uzyskania odpowiednich kwalifikacji zawodowych i zatrudnienia.

Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych. Jest to przejściowa – okresowa forma opieki nad dzieckiem. W roku 2020 umieszczono w pieczy zastępczej 31 dzieci, z czego 6 umieszczono w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, natomiast 25 dzieci umieszczono w rodzinach zastępczych. Poniższa tabela pokazuje liczbę dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2018-2020 oraz wysokość partycypacji miasta w złotych.

Tabela nr 29 Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2018-2020 oraz wysokość partycypacji gminy³⁶.

Rodzaj wsparcia	2018		2019		2020	
	Liczba dzieci	Poniesiony koszt	Liczba dzieci	Poniesiony koszt	Liczba dzieci	Poniesiony koszt
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	4	65 852	6	95 432	6	127 085
Rodziny zastępcze	19	72 439	23	75 289	25	82 668
Razem:	23	138 291	29	170 721	31	209 753

³⁶ Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koźenicach za rok 2018, 2019 oraz 2020.

Na podstawie powyższych danych zauważyć można systematyczny wzrost liczby dzieci objętych rodzinną pieczęcią zastępczą, jak również znaczący wzrost kosztów dofinansowania mimo malejącej liczby urodzeń, co wykazano w rozdziale 2.

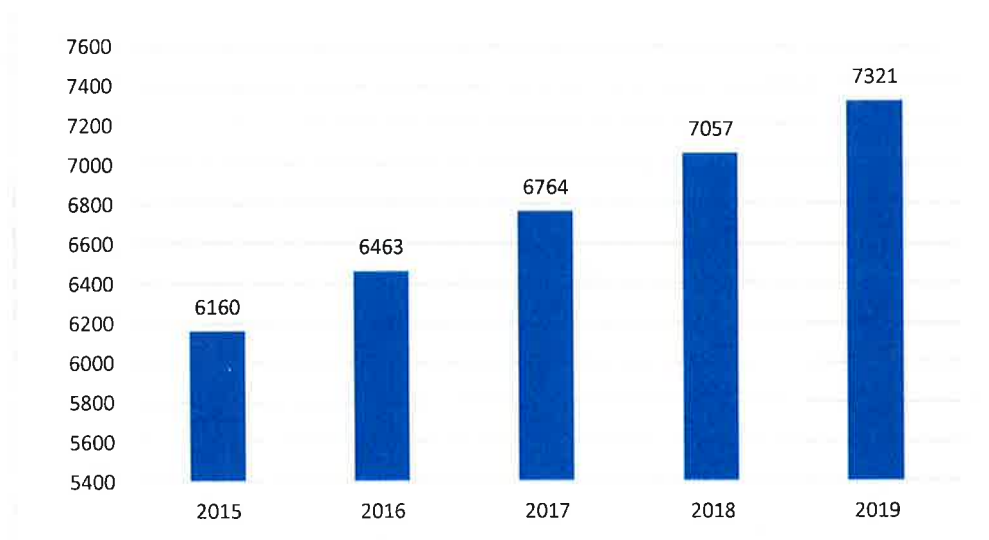
4.4 Osoby starsze, niesamodzielne i niepełnosprawne

Gmina Kozenice na swoim terenie dla osób starszych ma do zaoferowania usługi w postaci pobytu w Kozenickim Dziennym Domu Senior+ oraz pomoc w ramach rządowych programów „Wspieraj Seniora”, „Teleopieka”, „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 czy programu „Kozenicka Złota Rączka”.

Oprócz programów realizowanych przez Centrum Usług Społecznych seniorzy zamieszkujący Gminę Kozenice mają możliwość zapisania się do Klubu Radosna Jesień czy Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Uniwersytet Trzeciego Wieku swoją działalność rozpoczął w sierpniu 2008 r. jako pierwszy UTW w regionie. Oferta edukacyjna skierowana jest do osób, które zakończyły już karierę zawodową i przeszły na rentę lub emeryturę.

Ma ona na celu pomóc w podtrzymaniu sprawności intelektualnej i fizycznej tych osób oraz zapobiegać ich społecznemu wykluczeniu w związku z szybkimi zmianami technologicznymi we współczesnym świecie.

Wykres nr 14 Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy Kozenice w latach 2015-2019³⁷.



³⁷ Źródło: Wydział polityki społecznej Urzędu Miejskiego w Kozenicach

Na powyższym wykresie przedstawiony został wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w latach 2015-2019. Jest to odzwierciedlenie panujących w całym kraju negatywnych zmian demograficznych, a mianowicie starzenia się społeczeństwa. W ostatnich latach liczba osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy wzrosła o 1161 osób. Wnioski jakie nasuwają się po analizie powyższych danych to potrzeba ukierunkowania się na dalszy rozwój usług oraz infrastruktury skierowanej do osób starszych i z niepełnosprawnościami. Jak bowiem wykazały badania ankietowe, główne problemy społeczne osób starszych to: problemy zdrowotne (84,6%), samotność (65,4%) oraz brak opieki ze strony rodziny.

W 2021 roku rozpoczęła się przebudowa budynku dawnej szkoły w Kociołkach, na Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne. Placówka ma zapewnić m.in. stacjonarną opiekę hospicyjną oraz wspierać osoby z niepełnosprawnościami, które nie mogą samodzielnie funkcjonować. Istnieje również szereg innych usług i udogodnień, z których na co dzień mogą skorzystać ww. grupy osób. Są to m.in. darmowe porady psychologa, czy darmowa niskopodłogowa komunikacja miejska.

Wsparcie osób niepełnosprawnych obejmuje działalność instytucji oraz organizacji pozarządowych. W 2019r. ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 313 rodzin, a w 2020r. wynosiła 245. Pomoc z powodu długotrwałej choroby otrzymało w 2019r. – 208 rodziny, natomiast w 2020 – 169 rodzin. Obecnie, zasiłek pielęgnacyjny pobiera 685 osób. Skala problemów związanych z niepełnosprawnością nasiliła się w ostatnich kilku latach, a pogłębia je prowadzony obecnie styl życia sprzyjający występowaniu chorób cywilizacyjnych oraz postępujące starzenie się społeczeństwa.

Tabela nr 30 Liczba świadczeń przyznanych z powodu niepełnosprawności | lub długotrwałej choroby³⁸

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Zasiłki okresowe przyznane w powodu długotrwałej choroby	77	98	50
Zasiłki okresowe przyznane z powodu niepełnosprawności	61	70	41
Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka	1380	1459	1539
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	3757	3607	3283
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia	2301	2335	2301

W ramach wsparcia osób z niepełnosprawnościami na terenie Gminy Kozienice przyznawana jest również pomoc w ramach programów „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” czy „Opieka wytchnieniowa”, których bezpośrednią obsługą zajmuje się Centrum Usług Społecznych w Kozienicach.

Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” adresowany jest do osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. W 2020r. Programem objętych zostało 12 osób, z czego:

- 8 osób o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 4 osoby o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

³⁸ Źródło: sprawozdani z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kozienicach za rok 2018,2019,2020.

Program finansowany jest ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Program powstał z myślą o wszystkich tych, którzy ze względu na swoją niepełnosprawność nie mogą uczestniczyć w wydarzeniach społecznych, kulturalnych, sportowych czy też udać się na rehabilitację albo do lekarza specjalisty. Dzięki tej inicjatywie możliwe będzie znaczące przeciwdziałanie społecznemu wykluczeniu tych osób. Dla większości osób niepełnosprawnych wsparcie przez osobistego asystenta jest konieczne, aby mogły uczestniczyć w życiu społecznym. Asystent udzieli wsparcia podczas dojazdu na rehabilitację, wyjścia po zakupy lub do urzędu, a także przy podejmowaniu aktywności społecznej – np. wyjściu do kina, teatru czy muzeum.

W roku 2021 objęto wsparciem asystenta osoby niepełnosprawnej 15 osób ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Ww. pomoc udzielana jest bezpłatnie, nie jest uzależniona od dochodu.

Program „Opieka wytchnieniowa” finansowany jest ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Ma on za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki dysponować będą czasem dla siebie, który będą mogły przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw.

Program jest skierowany do członków rodzin lub opiekunów, którzy sprawują bezpośrednią opiekę nad:

- dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności;
- dorosłymi osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi.

W 2019 roku Programem objęto 16 osób w tym:

- 6 – dzieci niepełnosprawnych z orzeczeniem o niepełnosprawności;
- 10- dorosłych osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

W 2020 roku Programem objętych zostało 25 osób w tym:

- 9– dzieci niepełnosprawnych z orzeczeniem o niepełnosprawności;
- 16- dorosłych osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

W roku 2021 objęto wsparciem 30 osób.

Na terenie gminy, w ramach wspierania osób z niepełnosprawnościami funkcjonuje Warsztat Terapii Zajęciowej. W placówce realizowane są zadania z zakresu rehabilitacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych. Z tej formy pomocy korzystają osoby z niepełnosprawnością intelektualną (z upośledzeniem umysłowym lub chorobą psychiczną). Kandydat na uczestnika musi legitymować się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i orzeczonymi wskazaniem do terapii zajęciowej. Aktualnie z terapii korzysta 40 osób. Uczestnicy mają zapewniony bezpłatny transport na zajęcia, które trwają 7 godzin dziennie i 35 godzin tygodniowo.

W celu zapewnienia oferty edukacyjnej dla dzieci niepełnosprawnych Gmina Kozienice dysponuje miejscami dla ww. grupy dzieci w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi Publicznej Szkole Podstawowej Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi oraz w Publicznym Przedszkolu Nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi.

Pomocą skierowaną do osób z niepełnosprawnościami zajmuje się również Stowarzyszenie Hospicjum Kozienickie im. Sł. B. Matki Kazimiery Gruszczyńskiej działające w ramach hospicjum domowego, które posiada w swoich zasobach:

- sekcję medyczną – pielęgniarzy, rehabilitanci i wolontariusze,
- sekcję wolontariatu hospicyjnego,
- sekcję wolontariatu akcyjnego,
- sekcję pozyskiwania funduszy,
- sekcję wypożyczania sprzętu rehabilitacyjnego,
- sekcję transportową – przewóz chorych do lekarza lub na specjalistyczne badania.

Głównym celem hospicjum działającego od kwietnia 2018 roku jest wsparcie osób starszych, chorych onkologicznie, przewlekle i terminalnie, poprzez m.in. otaczanie ich oraz rodzin wszechstronną opieką i wsparciem, poprzez upowszechnianie idei i metod opieki nad ludźmi nieuleczalnie chorymi.

Ponadto na terenie gminy Kozenice działa wiele organizacji pozarządowych, które swoją aktywność skupiają na pomocy osobom starszym, niesamodzielnym czy niepełnosprawnym. Warto wyróżnić:

Zadanie. Działania na rzecz aktywizacji społecznej i ruchowej seniorów. w tym obszarze współpracowano z następującymi organizacjami pozarządowymi:

- Stowarzyszenie Klub seniora „Radosna Jesień” – prowadzenie zajęć usprawniających i promujących aktywność fizyczną, organizacja wyjazdów turystycznych i wzmacniających aktywność kulturalną, organizacja spotkań międzypokoleniowych z przedszkolakami, uczestniczenie w zajęciach poprawiających sprawność manualną,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy w Kozenicach – wyjazdy dla seniorów turystyczno – krajobrazowe,
- Polski Czerwony Krzyż – turnusy wczasów dla seniorów nad Jeziorem Kozenickim, organizowanie spotkań m.in. z psychologiem, przedstawicielami policji,
- Fundacja Hospicjum „Razem możemy więcej” – organizacja zajęć w ramach klubów seniora
- Stowarzyszenie Klub seniora „Złota Jesień” – organizacja wyjazdów wypoczynkowych dla seniorów

Zadanie. Zmniejszanie zjawiska wykluczenia społecznego i dyskryminacji osób niepełnosprawnych. W tym obszarze współpracowano z następującymi organizacjami pozarządowymi:

- Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych i ich Rodzin SAMI SOBIE – m.in. prowadzenie wydarzeń podnoszących świadomość mieszkańców w zakresie niepełnosprawności, prowadzenie działań w zakresie aktywnej integracji osób niepełnosprawnych, prowadzenie grupy samopomocowej dla niesłyszących,
- Polski Związek Niewidomych Koło w Kozenicach – m.in. organizowanie wycieczki krajoznawczej, szkolenia dla osób z dysfunkcją wzroku oraz ich opiekunów,
- Stowarzyszenie Osób z Dysfunkcją Wzroku i ich Rodzin w Kozenicach – m.in. organizacja wyjazdu turystycznego dla osób niepełnosprawnych wzrokowo i ich rodzin.³⁹

³⁹ Źródło: Diagnoza potrzeb potencjału gminy Kozenice w zakresie usług społecznych. Kozenice 2021.

Najczęstszymi problemami społecznymi dotyczącymi rodziny zamieszkujące gminę Kozienice są niskie umiejętności wychowawcze; niepełne rodziny, uzależnienia, zanik więzi społecznych oraz niedostateczny dostęp do opieki zdrowotnej (zgodnie z wynikami przeprowadzonej wśród mieszkańców ankiety). Mieszkańcy dostrzegają wiele problemów społecznych dotyczących rodziny w ich najbliższym otoczeniu, jak brak pracy, uzależnienia, niedostosowane do rynku pracy wykształcenie, problemy wychowawcze, konflikty na tle relacji międzyludzkich, niezaradność życiową. W gminie Kozienice zaczynają być również dostrzegane wieloaspektowe efekty starzejącego się społeczeństwa. Jednym z nich jest zwiększająca się liczba osób starszych, samotnych, wymagających szczególnej opieki. W ocenie mieszkańców widoczny jest także problem osób niepełnosprawnych, w tym utrudniony dostęp do opieki lekarskiej, badań i diagnostyki, izolację i poczucie osamotnienia, utrudniony dostęp do opieki i usług opiekuńczych i do dostęp do placówek rehabilitacji, a także brak ofert pracy dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych / przewlekle chorych.

W ostatnich trzech latach liczba osób korzystających z pomocy społecznej spadła o 13,22%. W roku 2018 wsparciem ówczesnego M-GOPS objętych było 734 rodziny, w tym 1 588 osób, a w roku 2020 z pomocy społecznej korzystało 673 rodziny, w tym 1378 mieszkańców gminy Kozienice, co stanowi 4,7 % populacji Kozienic (29 271 mieszkańców – dane UM Kozienice 2020 r.).

W gminie Kozienice można zaobserwować dobry stan zaplecza infrastrukturalnego i troskę o zapewnienie dostępności osobom o szczególnych potrzebach do bazy kulturalnej, zdrowotnej, sportowej. Ze względu na kompaktowy charakter miasta, mieszkańcy Kozienic mają lepszy dostęp do bazy i infrastruktury. Stosunkowo duża liczba miejscowości gminy oraz jej powierzchnia powoduje, iż w naturalny sposób następuje koncentracja usług w terenie miasta stanowiącego jednocześnie centrum powiatu. Zatem obszary wiejskie gminy warto doposażać w infrastrukturę wspomagającą rozwój usług i oferty społecznej dedykowanej seniorom oraz dzieciom i młodzieży. W mieście Kozienice brakuje infrastruktury stwarzającej warunki na realizację oddolnych inicjatyw mieszkańców i rozwijanie aktywności społecznej, np. przestrzeni udostępnianych organizacjom pozarządowym, grupom nieformalnym i kategoriałnym, np. młodzieży. Zasoby zaspokajające potrzeby mieszkańców gminy Kozienice stale rosną.

5. Zasoby Pomocy Społecznej w Gminie Kozenice

5.1 Działalność Centrum Usług Społecznych w Kozenicach

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kozenicach został powołany uchwałą Nr XIII/179/99 Rady Miasta i Gminy w Kozenicach z dnia 15 października 1999r. w sprawie utworzenia jednostki budżetowej pod nazwą „Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Uchwałą Nr XXXV/363/2013 Rady Miejskiej w Kozenicach z dnia 26 września 2013r w sprawie uchwalenia Statutu Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Z dniem 1 stycznia 2021r. zgodnie z uchwałą Nr XXVIII/321/2020 Rady Miejskiej w Kozenicach z dnia 3 grudnia 2020r. nastąpiło utworzenie jednostki budżetowej Centrum Usług Społecznych w Kozenicach poprzez przekształcenie Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz nadania statutu Centrum Usług Społecznych w Kozenicach. Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej odgrywał dużą rolę w zabezpieczeniu potrzeb mieszkańców, realizując zadania z zakresu pomocy społecznej, umożliwiał osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych i pozwalał na zaspokojenie ich potrzeb. Dzięki przekształceniu oprócz wszystkich zadań, w tym usług społecznych dotychczas realizowanych przez MGOPS będą realizowane dodatkowe zadania z zakresu wspierania rodziny oraz promocji i ochrony zdrowia, a mieszkańcy gminy otrzymają wszelką pomoc w jednym miejscu.

Centrum Usług Społecznych koordynuje wszystkie zadania prospołeczne żeby dotrzeć z pomocą do osób potrzebujących. Mieszkańcy będą mogli korzystać z usług wsparcia rodziny, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz działań wspierających ich aktywność. MGOPS nie mógł dotąd realizować dodatkowych zadań ponieważ wychodziły one poza zapisy ustaw o pomocy społecznej oraz zakres świadczeń rodzinnych. Charakter usług społecznych świadczonych dotychczas przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kozenicach a obecnie Centrum Usług Społecznych ukierunkowany jest na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych mieszkańców dotkniętych ryzykiem socjalnym, czyli m.in. osób biednych, chorych, niepełnosprawnych, bezrobotnych, żyjących w rodzinach niepełnych, wielodzietnych, patologicznych. Celem udzielanej pomocy jest zatem wyrównywanie szans, przeciwdziałanie lub ograniczanie marginalizacji społecznej, zaspokajanie potrzeb rodzin, przynajmniej na poziomie minimum socjalnego. Zakres usług społecznych w tym zakresie ogranicza się zatem do usług socjalnych.

Zadania pomocy społecznej w MGOPS (obecnie CUS) w Koźlenicach w 2020 roku, wykonywało 60 pracowników zatrudnionych na 56,75 etatach.

Tabela nr 31 liczba zatrudnionych w CUS.

Liczba zatrudnionych w Centrum Usług Społecznych	
na dzień 31.12.2020r.	na dzień 31.10.2021r.
60 pracowników zatrudnionych na 56,75 etatach	68 pracowników zatrudnionych na 65 etatach

Centrum Usług Społecznych oprócz zadań nałożonych obligatoryjnie, realizuje następujące programy:

➤ **Teleopieka** (usługa świadczona od stycznia 2020r.)

Program jest współfinansowany przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej. Teleopieka to rozwiązanie, którego zadaniem jest zapewnienie pomocy osobom potrzebującym w ich miejscu zamieszkania. Najczęściej dotyczy to samotnych osób starszych lub niepełnosprawnych. Oczekują oni w głównej mierze poczucia bezpieczeństwa oraz świadomości, że w sytuacjach zagrożenia mogą liczyć na wsparcie. System Teleopieka polega na reagowaniu na sytuacje zagrożenia a w przypadku ich wystąpienia wezwanie pomocy lub przekazywanie wiadomości opiekunowi. Osoby starsze oraz niepełnosprawne są grupą, która spędza większość czasu w samotności, są wówczas pozbawieni podstawowej opieki. Osoba monitorowana wyposażona zostaje w terminal, a także opaskę z przyciskiem SOS. Sygnalizowanie o sytuacji alarmowej możliwe jest poprzez naciśnięcie go. Przesłany sygnał zostaje następnie odebrany przez Centrum Telemedyczne, które ma za zadanie powiadomienie odpowiednie służby. Istnieje możliwość automatycznego powiadomienia najbliższych oraz sąsiadów o zaistniałym zdarzeniu.

➤ **Program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”**

Program adresowany jest do osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Program finansowany jest ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Program powstał z myślą o wszystkich tych, którzy ze względu na swoją niepełnosprawność nie mogą uczestniczyć w wydarzeniach społecznych, kulturalnych, sportowych czy też udać się na rehabilitację albo do lekarza specjalisty. Dzięki tej inicjatywie możliwe będzie znaczące przeciwdziałanie społecznemu wykluczeniu tych osób. Dla większości osób niepełnosprawnych wsparcie przez osobistego asystenta jest konieczne, aby mogły uczestniczyć w życiu społecznym. Asystent udzieli wsparcia podczas dojazdu na rehabilitację, wyjścia po zakupy lub do urzędu, a także przy podejmowaniu aktywności społecznej – np. wyjściu do kina, teatru czy muzeum.

W roku 2021 objęto wsparciem asystenta osoby niepełnosprawnej 15 osób ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Ww. pomoc udzielana jest bezpłatnie, nie jest uzależniona od dochodu.

➤ **Program „Opieka Wytchnieniowa”**

Program „Opieka wytchnieniowa”- edycja 2021, stanowi kontynuację Programu „Opieka wytchnieniowa”- edycja 2020. Program finansowany jest ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Opieka wytchnieniowa ma za zadanie odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki dysponować będą czasem dla siebie, który będą mogły przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw. Program jest skierowany do członków rodzin lub opiekunów, którzy sprawują bezpośrednią opiekę nad:

- dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności,
- dorosłymi osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi.

W roku 2021 objęto wsparciem 30 osób.

➤ **Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023⁴⁰**

Program „Posiłek w szkole i w domu” skierowany jest zarówno do dzieci, uczniów, jak i osób starszych, jest współfinansowany ze środków budżetu państwa. Program przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Pomoc taka trafi do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych – spełniających warunki otrzymania pomocy wskazane w ustawie o pomocy społecznej oraz kryterium dochodowe, tj. 150 proc. kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej.

⁴⁰ Uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023, M.P. z 2018 r. poz. 1007.

➤ **Program „Kozienicka złota rączka”**

Od 1 lipca 2020r. w Gminie Kozienice ruszył Program "Kozienicka Złota Rączka" skierowany do Kozieniczian w wieku 65+. Program to przede wszystkim bezpłatna pomoc w drobnych domowych, naprawach, np. ciekący kran, uszczelka do wymiany lub wymiana gniazdka. Koszty jakie ponosi Senior to wyłącznie koszt zakupionych materiałów niezbędnych do realizacji usługi.

➤ **Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie⁴¹**

Głównym celem programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Kozienice, zwiększenie pomocy i ochrony osobom doświadczającym przemocy, a także zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zgodnie z ustawą o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie z dnia 29 lipca 2005r.⁴² Zespół Interdyscyplinarny stanowi element gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i jest metodą pracy w tym obszarze, opartą na systemowej współpracy lokalnych instytucji, podmiotów i służb oraz na wielopłaszczyznowym podejściu do problemu przemocy. Celem głównym Zespołu Interdyscyplinarnego jest efektywna współpraca instytucji i organizacji na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie. Zespół to grupa ludzi, specjalistów z różnych dziedzin, zajmująca się rozwiązaniem konkretnego problemu przy wykorzystaniu zasobów będących w dyspozycji każdego z członków tego Zespołu. Jego funkcjonowanie określone jest w drodze porozumień zawartych między gminą a podmiotami niosącymi pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie

➤ **Program „Karta Dużej Rodziny”⁴³**

Karta Dużej Rodziny skierowana jest dla rodzin z co najmniej trojgiem dzieci bez względu na dochód w rodzinie. Jest potwierdzeniem przyznawanych w ramach programu uprawnień. Celem programu jest promowanie modelu rodziny wielodzietnej i jej pozytywnego wizerunku, umacnianie i wspieranie oraz zwiększanie szans rozwojowych i życiowych dzieci wychowujących się w rodzinach wielodzietnych. Program jest podstawą

⁴¹ Uchwała Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020, M.P. z 2014 r. poz. 445.

⁴² Dz.U. z 2020 r. poz. 218, poz. 956.

⁴³ Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny, D.U z 2020 r. poz. 1348, poz. 2400.

do wprowadzania udogodnień dla rodzin wielodzietnych. W praktyce chodzi o zniżki za wstęp do instytucji podległych ministrom np. muzeów, instytucji wystawienniczych, parków narodowych, rezerwatów przyrody, obiektów rekreacyjno – sportowych i innych. do programu mogą przystąpić podległe ministrom np. jednostki organizacyjne funkcjonujące na różnych szczeblach samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstwa prywatne.

➤ **Program „Wspieraj Seniora”**

Głównym założeniem programu jest pomoc w dostarczeniu niezbędnych produktów do domu seniora, by ograniczyć konieczność wychodzenia osób starszych na zewnątrz podczas pandemii, ze względu na ich bezpieczeństwo. Program realizowany jest od 20 października 2020r. Osoba starsza w wieku 70 lat i więcej, która zdecyduje się pozostać w domu w związku z utrzymującym się stanem pandemii dzwoni na ogólnopolską infolinię uruchomioną w ramach programu Solidarnościowy Korpus Wsparcia Seniorów – 22 505 11 11. Osoba przyjmująca zgłoszenie przekazuje prośbę o pomoc do ośrodka pomocy społecznej w danej gminie przez system Centralnej Aplikacji Statystycznej. Pracownik ośrodka pomocy społecznej kontaktuje się telefonicznie z seniorem, weryfikuje zgłoszenie i ustala zakres wsparcia, które ma polegać w szczególności na dostarczeniu zakupów, zgodnie ze wskazanym zakresem, obejmujących artykuły podstawowej potrzeby, w tym artykuły spożywcze, środki higieny osobistej itp. Koszty zakupów pokrywa senior z programu mogą skorzystać osoby starsze po 70 roku życia. W szczególnych przypadkach pomoc może być udzielona osobie przed 70 rokiem życia. Szczególne sytuacje oznaczają brak możliwości zaspokojenia niezbędnych potrzeb wynikających ze stanu zdrowia oraz sytuacji rodzinnej i społecznej osoby, Ocena sytuacji i udzielania wsparcia osobie potrzebującej należy do decyzji ośrodka pomocy społecznej. Z programu nie mogą korzystać osoby, które już otrzymują wsparcie w ramach usług opiekuńczych czy specjalistycznych usług opiekuńczych. Udzielenie pomocy w ramach programu nie zależy od kryterium dochodowego ani nie jest przyznawane na drodze administracyjnej. Osoba wspierająca seniora może również wykonać (nieodpłatnie) czynności związane z codziennym funkcjonowaniem np. sprawy urzędowe (jeżeli zakres tych usług nie wymaga upoważnienia od Seniora lub udostępniania danych wrażliwych), wyprowadzenie psa itp. Zakres usług na rzecz osoby starszej jest ograniczony

tw. dystansem sanitarnym. Senior przekazuje pieniądze przed dokonaniem zakupów. Zasady i sposób rozliczania ustala indywidualnie ośrodek. Dostarczenie niezbędnych artykułów do domów seniorów może być realizowane przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pracowników administracyjnych i innych. Gmina może również podjąć decyzję o zatrudnieniu nowych pracowników, zleceniu realizacji tego zadania organizacjom pozarządowym, zakupie usługi od sektora prywatnego, współpracy z wolontariuszami, harcerzami, żołnierzami WOT, członkami ochotniczych straży pożarnych.

➤ **Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa**

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa (PO PŻ) jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (Fund for European Aid to the Most Deprived – FEAD). Program został opracowany zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014r w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Pomoc mogą otrzymywać osoby/rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i uzyskujące dochód nieprzekraczający :

-1402 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej, czyli dochód nieprzekraczający 200% kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej (tj. 701zł)

-1056 zł w przypadku osoby w rodzinie, czyli dochód nieprzekraczający 200% kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej (tj. 528zł).

Wymienione wyżej Programy wskazują na wszechstronność udzielanej pomocy, w dużym stopniu związanej z aktualnie narastającymi problemami.

5.2 Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia

Pomoc społeczna polega min. na prowadzeniu i rozwoju infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Kozienice dostępne są następujące zasoby mające wpływ na działalność pomocy społecznej:

Dom Pomocy Społecznej

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy

społecznej.

Na terenie miasta Kozienice działa Dom Pomocy Społecznej im. Kazimiery Gruszczyńskiej, położony przy ulicy Lubelskiej 50. Jest placówką stałego pobytu, przeznaczoną dla osób obojga płci w wieku od 18 lat. Jest Domem dla osób przewlekle psychicznie chorych, statutowo posiada 108 miejsc mieszkalnych.

Placówka socjalizacyjna „Panda”

Placówka Socjalizacyjna „PANDA” jest placówką opiekuńczo – wychowawczą typu socjalizacyjnego prowadzoną przez Powiat Kozienski. Placówka rozpoczęła swoją działalność w 1983 r. Zapewnia całodobową opiekę i wychowanie dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej, dla których nie znaleziono rodzinnej opieki zastępczej. Placówka dysponuje 30 miejscami dla dzieci od 1 roku do 18 lat. Placówka mieści się w Kozienicach przy ul. Żeromskiego 5.

Urząd Miejski w Kozienicach – Pełnomocnik ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Oraz Przeciwdziałania Narkomanii

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 26 października 1982r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi⁴⁴, samorząd gminny realizuje zadania w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych”. Urząd mieści się przy ulicy Parkowej 5.

Powiatowy Urząd Pracy w Kozienicach

PUP jest instytucją zajmująca się badaniem i analizowaniem rynku pracy, udzielania informacji osobom bezrobotnym oraz zajmująca się pośrednictwem zawodowym dla osób poszukujących pracy. Siedziba instytucji znajduje się w Kozienicach przy ulicy Zdżiczów 1.

Zakład Pielęgnacyjno - Opiekuńczy w Kozienicach Szpitala Powiatowego

Do ZPO przyjmowani są pacjenci: z rozpoznaną chorobą przewlekłą, wymagający całodobowych świadczeń pielęgnacyjnych, którzy w skali Barthel uzyskali 40 pkt. lub mniej, posiadają skierowanie wydane przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, uzyskujący w dniu kwalifikacji 40 i mniej punktów wg zmodyfikowanej skali Barthel. Kwalifikację tę przeprowadza lekarz i pielęgniarka ZPO. Ocena powyżej 40 pkt wg skali Barthel

⁴⁴ Dz.U. z 2019r. poz. 2277, z 2020r. poz. 1492, z 2021r. poz 41 poz. 694.

dyskwalifikuje pacjenta do przyjęcia – Zarządzenie płaтника NFZ. ZPO znajduje się przy Szpitalu w Kozienicach.

Kozienickie hospicjum im. Sł. B. Matki Kazimiery Gruszczyńskiej

Głównym celem hospicjum, działającego od kwietnia 2018 roku jest wsparcie osób starszych, chorych onkologicznie, przewlekłe i terminalnie. Działania hospicjum związane są nie tylko z zapewnieniem opieki stacjonarnej czy domowej dla chorych onkologicznie, przewlekłe i terminalnie wymagających stałej specjalistycznej opieki, zatrudnieniem fachowego personelu ale także zapewnieniem wsparcia psychologicznego dla rodzin opiekujących się przewlekłe chorymi czy też udostępnianiem sprzętu rehabilitacyjnego takiego jak: wózki, łóżka, koncentratory tlenu, chodziki i kule. Hospicjum ma swoją siedzibę w Kozienicach przy ul. Jana Kochanowskiego 2.

Centrum Leczenia Uzależnień i Pomocy Psychologicznej

Specjalność centrum: Poradnia leczenia uzależnień, Poradnia Psychologiczna, Poradnia promocji zdrowia psychicznego, Poradnia terapii uzależnień od alkoholu i współuzależnienia, Poradnia terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych, Poradnia antynikotynowa, Oddział dzienny terapii uzależnienia od alkoholu. Funkcje ochrony zdrowia: leczenie ambulatoryjne specjalistyczne oraz pozostała opieka ambulatoryjna. Centrum mieści się w Kozienicach przy ulicy Warszawskiej 13.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Podstawowym celem działalności PCPR jest udzielanie pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym: dzieciom, rodzinom, osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym; a także zabezpieczenie dzieciom pieczy zastępczej w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców. PCPR w Kozienicach mieści się w Kozienicach przy ulicy Jana Kochanowskiego 15.

PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO:

Kozienicki Dzienny Dom Senior + oraz Kozienicki Dzienny Dom Senior + II Dom Senior + oferuje wsparcie dla osób nieaktywnych zawodowo, które ukończyły 60 rok życia, są mieszkańcami gminy Kozenice. Dzienny Dom jest ośrodkiem wsparcia przeznaczonym dla osób, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, a którym

rodzina takiej pomocy nie może zapewnić. Siedziba Koziennickiego Dziennego Domu Senior + oraz Koziennickiego Dziennego Domu Senior + II mieści się w Koziennicach przy ulicy 1-ego Maja 8.

Świetlice środowiskowe jako placówki wychowawcze skupiają dzieci z rodzin niewydolnych, często wychowujących się w warunkach niekorzystnych dla ich rozwoju. w gminie Koziennice funkcjonują trzy Świetlice środowiskowe, które działają przy Centrum Usług Społecznych.

Jadłodajnia jako placówka wsparcia usytuowana jest w Koziennicach przy ulicy Marii Skłodowskiej Curie 3. W jadłodajni wydawane są posiłki osobom, którym decyzją administracyjną CUS przyznano pomoc rzeczową w postaci jednego ciepłego posiłku dziennie.

5.3 Realizacja świadczeń

W 2020 r. pomocą społeczną objętych było 582 rodzin, liczba osób w rodzinach wyniosła 1140. Należy stwierdzić, że w 2020 r. nastąpił spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej w porównaniu z 2019 r. o 42 rodziny.

Tabela nr 32 Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną⁴⁵.

Rodzaj świadczenia	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę oraz źródło finansowania:	872	582	1 140
<i>w tym:</i>			
- świadczenia pieniężne	602	459	851
- świadczenia niepieniężne	361	235	538
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	0	0	0

⁴⁵ Źródło: Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń w M-GOPS w Koziennicach, dane za 2020r.

Pomoc przyznana cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt ze względów humanitarnych lub na pobyt tolerowany na terytorium RP	2	2	13
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	872	582	1 140
Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej	X	294	605

Realizacja świadczeń w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kozienicach (obecnie CUS), przebiegała w sposób następujący:

W 2020 r. w domach pomocy społecznej przebywało 57 mieszkańców naszej gminy, tj. o 7 mieszkańców mniej niż w 2019 r. Łączny koszt dofinansowania pobytu w DPS poniesiony ze środków własnych gminy w 2020r. wyniósł 1 600 340 zł w porównaniu z 2019 r. był wyższy o 96 940 zł. Wydatki ponoszone przez gminę stanowią uzupełnienie odpłatności ponoszonej przez mieszkańca i kształtowały się w granicach od 839,65 zł do 3995,90 zł. Siedmiu osobom przebywającym w DPS częściową odpłatność za pobyt pokrywała rodzina. W 2020 r. decyzje kierujące do DPS wydano 11 osobom z terenu naszej gminy.

Składki na ubezpieczenie zdrowotne w 2020 r., opłacano za 114 osoby pobierające zasiłki stałe i 33 osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek dla opiekuna i specjalny zasiłek opiekuńczy. Wydatki w tym zakresie wyniosły ogółem 61 344 zł. Wydatki na realizację tego zadania zostały sfinansowane ze środków z budżetu państwa.

W 2020 r. zasiłki stałe wypłacono w łącznej kwocie 752 797 zł dla 136 osób, w tym:

- dla 121 osób samotnie gospodarujących;
- dla 15 osób pozostających w rodzinie.

Wydatki na zasiłki stałe w całości były dofinansowane ze środków wojewody.

W roku 2020 zasiłek okresowy przyznano dla 187 osób na łączną kwotę 277 067 zł. Dofinansowanie z budżetu państwa wynosiło 264 000 zł. W porównaniu z rokiem 2019

z pomocy w formie zasiłku okresowego skorzystało 7 rodzin mniej. Zasiłki okresowe uprawnieni pobierali z powodu :

- bezrobocia – 141 osób;
- długotrwałej choroby – 17 osób;
- niepełnosprawności – 16 osób;
- innych powodów – 13 osób.

W 2020 r. z tej pomocy w formie zasiłku celowego skorzystało 416 rodzin, a wysokość wypłaconych świadczeń wyniosła 198 940 zł. Spośród wymienionych 151 rodzin zostało objęte pomocą w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności, przyznawanego w ramach wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu”, na co przeznaczono 52 600 zł. Zasiłek ten przyznawano najczęściej w przypadku braku możliwości zapewnienia osobom gorącego posiłku.

W 2020 r. pomocy w formie usług opiekuńczych udzielono 45 osobom. Zrealizowano 6 253 godzin usług.

Tabela nr 33 Dane o korzystających z pomocy i wsparcia M-GOPS w Koźienicach w 2020r.⁴⁶

wyszczególnienie	2018	2019	2020
<u>Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych i zleconych – ogółem</u>			
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie, w tym:	936	919	872
- świadczenia pieniężne	684	605	602
- świadczenia niepieniężne	489	449	361
Liczba rodzin ogółem	648	624	582
- w tym na wsi	258	262	232
Liczba osób w rodzinach	1410	1266	1140
<u>Usługi opiekuńcze – ogółem</u>			
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	39	43	45
Liczba świadczeń	6614	9956	6253
Liczba rodzin ogółem	39	43	45
Liczba osób w rodzinach	60	71	67
<u>Inne formy pomocy – ogółem liczba rodzin</u>			
Poradnictwo specjalistyczne	0	0	0

⁴⁶ Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Koźienicach za lata 2018, 2019 oraz 2020.

Interwencja kryzysowa	0	0	0
Praca socjalna	345	311	294
- w tym wyłącznie praca socjalna	86	91	91
- w tym kontrakt socjalny (szt.)	39	3	0
Liczba osób w rodzinach objętych pracą socjalną	706	710	605
<u>Pobyt w domu pomocy społecznej</u>			
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	59	64	57
Liczba świadczeń	449	579	597
Liczba rodzin ogółem	59	64	57
Liczba osób w rodzinach	59	64	57

M-GOPS w Kozienicach w 2020 roku udzielił 22 345 świadczeń niepieniężnych, z których skorzystało 361 mieszkańców (w tym 235 rodzin) oraz 3 010 świadczeń pieniężnych dla 602 mieszkańców gminy (w tym 459 rodzin).

Tabela nr 34 Typy rodzin korzystające ze świadczeń w 2020 r.⁴⁷

Typy rodzin	Liczba rodzin pobierająca świadczenia		
	ogółem	świadczenia pieniężne	świadczenia niepieniężne
jednoosobowe	307	259	101
wielosobowe	250	202	133

Tabela nr 35 Rodzaje świadczeń, z których korzystają rodziny ze względu na liczbę dzieci w 2020 roku⁴⁸.

Typy rodzin	Liczba świadczeń		
	ogółem	świadczenia pieniężne	świadczenia niepieniężne
bez dzieci	10066	2201	7865
jedno dziecko	3082	355	2727
dwoje dzieci	4019	254	3765
troje dzieci	3542	91	3451

⁴⁷ Źródło: Roczne sprawozdanie z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kozienicach za 2020r.

⁴⁸ Źródło: Ocena zasobów Gminy Kozienice za 2020 r.

czworo i więcej dzieci	3368	44	3324
Inne	1278	65	1213

W odniesieniu do typu rodzin, najczęściej wsparcia w 2020 roku trafiało do rodzin bez dzieci, nawet kilkakrotnie więcej w porównaniu z rodzinami posiadającymi dzieci. Natomiast ogólna liczba świadczeń była zbliżona niezależnie od liczby posiadanych dzieci. Liczba dzieci miała natomiast istotne znaczenie przy rodzaju świadczeń. Ogólnie dominowały świadczenia niepieniężne. Na uwagę zasługuje fakt, iż liczba świadczeń pieniężnych, z których korzystały rodziny wielodzietne posiadające troje, czworo lub więcej dzieci była relatywnie niewielka i wynosiła 4,48 % udzielonych świadczeń pieniężnych ogółem.

W 2020 roku do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wpłynęły 1453 wnioski o udzielenie pomocy. Wydano z zakresu pomocy społecznej 2 077 decyzji administracyjnych, w tym 22 odmowne. Od wydanych decyzji wniesiono 5 odwołań. Ponadto pracownicy socjalni przeprowadzili 1542 wywiady środowiskowe, wydali 26 postanowień, 59 zaświadczeń i skierowali 3925 pism do różnych instytucji.

5.4 Analiza potrzeb i diagnoza problemów społecznych w gminie Kozenice

Badając potrzeby i problemy mieszkańców Gminy Kozenice przeprowadzono analizę metodą ilościową techniką ankiety CAWI a następnie pogłębiono ją badaniami jakościowymi z wykorzystaniem technik: zogniskowanego wywiadu grupowego (FGI) oraz indywidualnych wywiadów telefonicznych (TDI). Badanie ankietowe przeprowadzone zostało w okresie: 15.02.2021 r. – 01.03.2021 r.

Badanie objęło swym zasięgiem teren całej gminy Kozenice. Zgodnie z danymi GUS na 31.12.2019 r. gminę Kozenice zamieszkiwało ogółem 29 421 osób. W odniesieniu do tych danych liczbowych populacji, określono próbę badawczą na poziomie min. 400 osób w przypadku badania ilościowego ankietowego. W przypadku ankiety internetowej zastosowano dobór ochotniczy w celu zwiększenia szansy na udział mieszkańców w zaplanowanym badaniu.

Kwestionariusz ankiety składał się z 15 pytań. Cztery pytania miały charakter otwarty. Respondenci mieli wskazać w nich przykłady odnoszące się do treści pytania a wynikające z własnego doświadczenia lub propozycje działań na przyszłość. Wśród pytań zamkniętych

znajdowały się pytania o wiedzę i o opinie, w których udzielenie odpowiedzi wspomagało określenia hierarchii ważności przez odniesienie się do pięciostopniowej skali.

W pytaniach zamkniętych respondenci wybierali odpowiedzi z listy proponowanych w kafeterii, mając jednocześnie możliwość wskazania odpowiedzi samodzielnie, przez uzupełnienie pola otwartego, tj. inne, jakie ?

(Wzór ankiety stanowi Załącznik Nr 1 do niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych).

Respondenci badania ankietowego reprezentowani byli przez mieszkańców miasta Kozienice oraz należących do gminy terenów wiejskich. Badanie ankietowe podzielono na cztery formularze skierowane do różnych grup mieszkańców: dzieci i młodzieży, osób dorosłych w wieku pozwalającym na aktywność zawodową, seniorów oraz nauczycieli. Łącznie w ramach badania analizie poddano 633 ankiety, w tym:

- 344 szt. ankiet wypełnionych przez dorosłych mieszkańców gminy – osób w wieku od 20 do 64 roku życia,
- 109 szt. ankiet wypełnionych przez młodzież mieszkającą w gminie – osób w wieku od 14 do 19 roku życia,
- 126 szt. ankiet wypełnionych przez seniorów mieszkających w gminie – osób w wieku 65 lat i więcej,
- 54 szt. ankiet wypełnionych przez nauczycieli pracujących w szkołach zlokalizowanych w gminie Kozienice.

Następnie w dniach 22.02.2021-11.03.2021 zostały przeprowadzone indywidualne pogłębione wywiady telefoniczne (TDI). Metoda ta polega na przeprowadzeniu ustrukturyzowanej telefonicznej rozmowy z respondentem. Jej celem jest uzyskanie konkretnych informacji w sposób metodyczny i planowy, zgodny z określonym schematem, czyli scenariuszem wywiadu. Podczas badania TDI ankiet koncentruje się przede wszystkim na uzyskiwaniu konkretnych informacji, niż ich szczegółowym pogłębianiu. Próba badawcza liczyła 10 respondentów. Dobór próby miał charakter celowy. W wywiadzie chodziło głównie o opis danego zjawiska, czyli sposób postrzegania i oceny dostępnych na terenie gminy Kozienice usług społecznych, potencjału aktywności społecznej mieszkańców, a także problemów mieszkańców i wyzwań rozwojowych gminy

w zakresie tworzenia i integracji usług społecznych. Podczas bieżącej analizy realizowanych wywiadów z wybranymi przedstawicielami instytucji/organizacji pełniących istotne funkcje społeczne, związane z świadczeniem usług społecznych, wspieraniem aktywności obywatelskiej mieszkańców, przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu okazało się, że udało się zidentyfikować około 90% wszystkich kodów już przy siódmym wywiadzie. Badani, ze względu na charakter wykonywanej pracy, opisywali podobną perspektywę oglądu wspomnianych problemów. Fakt ten wyjaśniany jest jako nasycenie danych, czyli sytuacja, w której realizacja dodatkowych wywiadów nie przyczyniłaby się w dużym stopniu do rozwiązania problemu badawczego. Przyjmuje się więc, że liczebność badanej próby nie stanowiła ograniczenia zakładanych celów badawczych przy analizie i opisie wybranego zjawiska. Badanie telefoniczne zostało przeprowadzone przez jednego ankietera-socjologa. Ankieta telefoniczna była anonimowa, w raporcie nie występują szczegółowe dane osób biorących udziału w badaniu.

Do udziału w wywiadach telefonicznych zostali zaproszeni przedstawiciele następujących instytucji i organizacji funkcjonujących w gminie Kozenice:

- Ognisko Pracy Pozaszkolnej „Ogród Jordanowski”,
- Spółdzielnia Socjalna „Przystanek Kozenice”,
- Powiatowy Urząd Pracy z Kozenicach,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kozenicach,
- HOSPICIUM im. Sł. B. Matki Kazimiery Gruszczyńskiej,
- Warsztat Terapii Zajęciowej w Przewozie,
- Polski Czerwony Krzyż oddział w Kozenicach,
- Powiatowa Komenda Policji w Kozenicach,
- Zakład Doskonalenia Zawodowego w Kozenicach,
- Kozenicki Dom Kultury im. B. Klimczuka.

W trakcie badania w gminie Kozenice zostały przeprowadzone również 2 eksperckie zogniskowane wywiady grupowe, w których uczestniczyli specjaliści z wybranych dziedzin. Grupa fokusowa była prowadzona przez moderatora – socjologa według wcześniej opracowanego przez niego scenariusza. Uwzględniał on podział na obszary tematyczne, które zostały wskazane także w pogłębionych wywiadach telefonicznych i badaniach ankietowych, stanowiąc ich uzupełnienie i zarazem rozszerzenie.

Do każdego obszaru zostały przydzielone pytania wprowadzające. Moderator wprowadzał pytania uszczegóławiające, adekwatnie do toku rozwijającej się dyskusji. Każdy zogniskowany wywiad grupowy trwał 3 godziny.

Tematem pierwszego zogniskowanego wywiadu grupowego była ocena potencjału usług społecznych w zakresie aktywizacji zawodowej oraz możliwości ich integracji przez Centrum Usług Społecznych w Kozienicach. W badaniu uczestniczyli przedstawiciele: Urzędu Miejskiego w Kozienicach, Urzędu Pracy w Kozienicach, Centrum Usług Społecznych w Kozienicach, Warsztatów Terapii Zajęciowej w Przewozie, Spółdzielni Socjalnej „Przystanek Kozienice”, Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Kozienicach. Badanie było anonimowe.

Tematem drugiego zogniskowanego wywiadu grupowego była ocena potencjału usług społecznych w zakresie promocji zdrowia oraz możliwości ich integracji przez Centrum Usług Społecznych w Kozienicach. w badaniu brali udział przedstawiciele:

- Urzędu Miejskiego w Kozienicach,
- Centrum Usług Społecznych w Kozienicach,
- Stowarzyszenia „Hospicjum im. Sł. B. Matki K. Gruszczyńskiej”,
- Stowarzyszenia na rzecz osób niepełnosprawnych SAMI SOBIE,
- Przychodni Kozienickich.

Badanie było anonimowe.

Główne problemy badań oraz wnioski zostały omówione w dalszej części Strategii.

5.4.1 Znajomość instytucji, organizacji i podmiotów świadczących usługi społeczne

Biorący udział w badaniu mieszkańcy, niezależnie od grupy kategoryjnej znają większość instytucji i organizacji, które na terenie gminy Kozienice świadczą usługi społeczne. Z rozkładu udzielonych odpowiedzi wynika, iż mniej znane są instytucje skoncentrowane na świadczeniu usług na rzecz wąskiej grupy odbiorców.

Tabela nr 36 Znajomość podmiotów świadczących usługi społeczne na terenie gminy Kozienice⁴⁹.

grupa mieszkańców	Instytucje, które uzyskały najmniej wskazań
nauczyciele	Warsztat Terapii Zajęciowej w Przewozie, Spółdzielnia Socjalna „Przystanek Kozienice”, Stowarzyszenie Klubu „Radosna Jesień w Kozienicach”, Stowarzyszenie „Hospicjum im. Sł.B. Matki Kazimierzy Gruszczyńskiej”,
dorośli mieszkańcy gminy Kozienice	Warsztat Terapii Zajęciowej w Przewozie, Stowarzyszenie Klubu „Radosna Jesień” w Kozienicach, Stowarzyszenie „Hospicjum im. Sł.B. Matki Kazimierzy Gruszczyńskiej”
uczniowie	Warsztat Terapii Zajęciowej w Przewozie, Spółdzielnia Socjalna „Przystanek Kozienice”, Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Cisza” w Kozienicach.

Z rozkładu udzielonych odpowiedzi wynika, iż mieszkańcy najbardziej znają ofertę usług: Kozienickiego Centrum Rekreacji i Sportu (69,6 % dorosłych respondentów), Ogrodu Jordanowskiego (65,5% dorosłych respondentów), Kozienickiego Domu Kultury im. Bogusława Klimczuka (63,5 % dorosłych respondentów) , Powiatowego Urzędu Pracy (63% dorosłych respondentów) Biblioteki Publicznej (62,9 % dorosłych respondentów).

Mimo niskiej rozpoznawalności samych instytucji świadczących usługi społeczne w zakresie kultury i sportu biorący udział w badaniu seniorzy wskazali, iż korzystają z usług tego typu. Do usług, z oferty których seniorzy korzystają najczęściej zaliczyć można:

- kino dla seniora – 42,31 % ankietowanych seniorów często korzysta z tej usługi,
- wydarzenia rekreacyjne nad Jeziorem Kozienickim, rajdy rowerowe – 42,30 % seniorów często korzysta z tej usługi,
- imprezy masowe, festyny, wydarzenia artystyczne ogólnodostępne na terenie miasta – 50,00 % seniorów korzysta z tej usługi.

⁴⁹ Źródło: Raport z badań ilościowych i jakościowych potrzeb i potencjału społeczności lokalnej Gminy Kozienice, Kozienice 2021.

5.4.2 Potrzeby i problemy dzieci i młodzieży

W ocenie badanych nauczycieli obszary problemowe związane z rozwojem dzieci i młodzieży, które wymagają pilnego rozwiązania na terenie Gminy Kozenice to:

- wsparcie dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki: przeciwdziałanie uzależnieniom, np. nadużywanie alkoholu, zażywanie narkotyków, uzależnienie od komputera, uzależnienie od gier komputerowych – aż **83,43 %** badanych wskazało ten problem jako istotny,
- rozwój oferty kulturalnej dla dzieci i młodzieży, m.in. w zakresie: zwiększenia dostępu do wydarzeń i oferty kulturalnej, tj. koncerty, przeglądy, festiwale, kino, teatr, zwiększenia oferty spędzania czasu wolnego w formie: klubów, warsztatów, spotkań, odczytów, prezentacji, wystaw - aż **78,76 %** badanych wskazało ten problem jako istotny,
- pomoc dzieciom i młodzieży w zakresie: przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeciwdziałania przemocy w szkole - aż **75,91 %** badanych wskazało ten problem jako istotny,
- pomoc dzieciom i młodzieży w m.in. zakresie: rozwoju kompetencji społecznych, współpracy, radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, problemów wieku dorastania, profilaktyki zagrożeń cywilizacyjnych, zwiększenia zaangażowania w życie społeczne gminy, specjalistycznej pomocy np. prawnej, psychologicznej, terapeutycznej, poprawy organizacji świetlic szkolnych – **68,51 %** badanych wskazało ten problem jako istotny.

Tabela nr 37 Potrzeby i problemy dzieci i młodzieży zamieszkującej gminę Kozenice⁵⁰.

problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzieży	odpowiedzi nauczycieli	odpowiedzi młodzieży
- brak pieniędzy na własne wydatki	7,4%	19,00 %
- przemoc domowa	13%	12,1 %
- przemoc w szkole	5,6%	19,00 %

⁵⁰ Źródło: Raport z badań ilościowych i jakościowych potrzeb i potencjału społeczności lokalnej Gminy Kozenice, Kozenice 2021

- przemoc w Internecie	-	19,00 %
- spożywanie alkoholu	5,6%	44,8 % (łącznie)
- palenie papierosów	13,0%	
- spożywanie narkotyków, dopalaczy	9,3%	
-uzależnienie od telefonu	87,0%	43,1 %
-uzależnienie od gier komputerowych	87,0%	31,00 %
- nadmierne obciążenie pracą w szkole (dużo zadań domowych, dodatkowych zajęć w szkole)	5,6%	60,3 %
- niepełnosprawność/długotrwała choroba dziecka	1,9%	5,2 % (łącznie)
- niepełnosprawność/długotrwała choroba w rodzinie	0,0%	
- ubóstwo	-	6,9 %
- niepełna rodzina	46,3%	19,0%
- brak zrozumienia ze strony rodziców	29,6%	43,1%
- złe relacje z nauczycielami	1,9%	24,1%
- kłopoty w kontaktach z rówieśnikami	37,0%	44,8 %
- nuda, brak możliwości spędzania czasu wolnego w ciekawy sposób	42,6%	44,8 %
- brak pracy rodziców / opiekunów	-	8,6 %

Dorośli mieszkańcy gminy Kozienice w taki sposób postrzegają najważniejsze problemy społeczne dotyczące dzieci i młodzież mieszkające w gminie Kozienice:

- brak wsparcia, zainteresowania ze strony rodziców - 39,8% udzielonych odpowiedzi,
- niewystarczające formy spędzania czasu wolnego - 38,9% udzielonych odpowiedzi,
- przemoc szkolna - 36,5% udzielonych odpowiedzi,
- brak autorytetów - 33,2% udzielonych odpowiedzi,
- uzależnienia - 32,8% udzielonych odpowiedzi,
- demoralizacja - 22,5% udzielonych odpowiedzi,

- brak dobrych relacji z wychowawcami i nauczycielami w szkole - 20,1% udzielonych odpowiedzi.

W opinii uczniów do działań, które mogą wpłynąć na poprawę sytuacji dzieci i młodzieży w gminie Kozienice należą:

- zwiększenie dostępu do specjalistycznego poradnictwa: psycholog, pedagog, prawnik, terapeuci - 50,0 %;
- rozwój oferty kulturalnej i sportowej spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży 44,8 %;
- udostępnienie przestrzeni na miejsce spotkań dla dzieci i młodzieży (np. klub młodzieżowy) - 44,8 %;
- pomoc w realizacji własnych pomysłów i inicjatyw w zakresie oferty czasu wolnego 37,9 %;
- zwiększenie oferty świetlic szkolnych w zakresie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży szkolnej - 25,9 %;
- rozwój oferty związanej z relacjami w rodzinie m.in. w zakresie: problemów w budowaniu relacji z rodzicami, radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, przemocy w rodzinie, w szkole i w Internecie, profilaktyce uzależnień - 25,9 %;
- rozwój oferty edukacji dzieci i młodzieży, w formie pozaszkolnej: warsztaty, kursy, koła zainteresowań - 25,9 %.

Dzieci i młodzież są ważną kategorią odbiorców usług społecznych. Zdaniem nauczycieli, istotnym elementem strategii rozwoju usług społecznych powinno być wsparcie tej kategorii odbiorców w zakresie profilaktyki przeciwdziałania uzależnieniom, np. nadużywania alkoholu, zażywania narkotyków, a także uzależnień behawioralnych (komputer, telefon komórkowy, gry cyfrowe). Konieczne są także inwestycje w rozwój oferty kulturalnej dla dzieci i młodzieży, m.in. w zakresie zwiększenia dostępu do wydarzeń i oferty kulturalnej, tj. koncertów, przeglądów, festiwali, kina, teatru oraz zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego w formie klubów, warsztatów czy spotkań. Dzieci i młodzież potrzebują również wsparcia instytucjonalnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i w szkole. Nowe usługi społeczne dedykowane tej kategorii odbiorców powinny obejmować programy profilaktyczne w obszarze zdrowia, zwłaszcza

psychicznego. W badaniach podkreślano konieczność rozwoju współpracy z poradnią pedagogiczno- psychologiczną i zatrudnienia nowych specjalistów, m.in. w dziedzinie psychiatrii, psychologów.

5.4.3 Potrzeby i problemy rodzin

Biorący udział w badaniu dorośli mieszkańcy wskazali następujące problemy społeczne dotyczące rodziny w ich najbliższym otoczeniu:

- brak pracy - 52% wskazań;
- uzależnienia - 47,1% wskazań;
- niedostosowane do rynku pracy wykształcenie - 36,1% wskazań;
- problemy wychowawcze - 33,2% wskazań;
- konflikty na tle relacji międzyludzkich - 33,2% wskazań;
- niezaradność życiowa - 33,2% wskazań.

W opinii ankietowanych dorosłych mieszkańców najpilniejszymi działaniami mogącymi poprawić kondycję rodzin mieszkających w gminie Kozienice są:

- rozwój oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin - 60,2% udzielonych odpowiedzi,
- zwiększenie dostępu do specjalistycznego poradnictwa: psycholog, prawnik, terapeuci - 57,4% udzielonych odpowiedzi,
- zwiększenie oferty świetlic szkolnych w zakresie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży szkolnej - 55,3% udzielonych odpowiedzi,
- zwiększenie oferty placówek opiekuńczo – wychowawczych (żłobki, przedszkola, kluby dziecięce) - 50,8% udzielonych odpowiedzi,
- rozwój oferty związanej z relacjami w rodzinie m.in. w zakresie: problemów wychowawczych, radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, przemocy w rodzinie, profilaktyce uzależnień - 38,1% udzielonych odpowiedzi⁵¹.

5.4.4 Potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych

Odnosząc się do swojej wiedzy i doświadczenia ankietowani mieszkańcy wskazali następujące rodzaje usług poprawiających sytuację osób starszych / niepełnosprawnych / przewlekle chorych i ich rodzin:

⁵¹ Źródło: Diagnoza potrzeb i potencjału gminy Kozienice w zakresie usług społecznych na lata 2021-2025.

- zapewnienie dostępu do specjalistycznych usług opiekuńczych - 62,7% udzielonych odpowiedzi;
- utworzenie miejsca pobytu dziennego wspierającego aktywność społeczną i zawodową - 45,5% udzielonych odpowiedzi;
- zapewnienie mobilnego dostępu do usług doradczych dla opiekunów oraz osób niesamodzielnych, tj. psycholog, prawnik, dietetyk - 37,3% udzielonych odpowiedzi;
- zapewnienie szkoleń i poradnictwa dla członków rodzin opiekujących się osobą niepełnosprawną / długotrwale chorą - 31,1% udzielonych odpowiedzi;

Potrzeby osób starszych widziane oczami seniorów zdefiniowane zostały przez wskazanie problemów społecznych dotyczących właśnie tę grupę mieszkańców gminy Kozienice.

Do najważniejszych problemów seniorów, w ich własnej ocenie, należą:

- długotrwała choroba – 84,6%;
- samotność - 65,4%;
- brak opieki ze strony rodziny - 46,2%.

Wysokie wskazania otrzymały również niepełnosprawność - 42,3% oraz brak odpowiednio dostosowanej do potrzeb oferty spędzania czasu wolnego - 30,8%.

W opinii seniorów działania, które są najistotniejsze dla poprawy sytuacji osób w wieku 65 + na terenie gminy Kozienice to przede wszystkim:

- zwiększenie dostępu do specjalistycznego poradnictwa: psycholog, dietetyk, pracownik socjalny;
- rozwój usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania;
- zwiększenie dostępu do programów profilaktyki zdrowotnej, badań i diagnostyki;
- zwiększenie oferty zajęć Klubu Seniora;
- rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych, świadczonych przez np. pielęgniarkę; rehabilitanta⁵².

W opinii dorosłych mieszkańców gminy Kozienice, ważnym obszarem wsparcia w ramach zróżnicowanych usług społecznych powinno stać się przeciwdziałanie bezrobociu, promocja i ochrona zdrowia, wsparcie rekreacji, kultury fizycznej

⁵² Źródło: Diagnoza potrzeb i potencjału gminy Kozienice w zakresie usług społecznych na lata 2021-2025.

i sportu jako oferty wspólnego czasu wolnego rodzin oraz pomoc dzieciom i młodzieży w m.in. zakresie: rozwoju kompetencji społecznych, rozwoju edukacji pozaszkolnej, wsparcia osób samotnych, wsparcia osób o szczególnych potrzebach i ich rodzin oraz wieloaspektowe wpieranie rodzin. Mieszkańcy dostrzegają wiele problemów społecznych dotyczących rodziny w ich najbliższym otoczeniu, jak brak pracy, uzależnienia, niedostosowane do rynku pracy wykształcenie, problemy wychowawcze, konflikty na tle relacji międzyludzkich, niezaradność życiową.

5.4.5 Obszar ochrony zdrowia

W każdym z czterech przeprowadzonych badań ankietowych mieszkańcy gminy Kozenice nisko ocenili obszar usług promocji i ochrony zdrowia, tj.:

- 33,3 % ankietowanych nauczycieli;
- 33,1 % ankietowanych dorosłych mieszkańców gminy;
- 34,6 % ankietowanych seniorów;

przyznało, że usługi w tym obszarze nie zaspokajają potrzeb mieszkańców gminy.

Sugerowane przez dorosłych mieszkańców gminy działania, które powinien podjąć samorząd w obszarze promocji i ochrony zdrowia celem poprawy jakości świadczonych w tym zakresie usług na terenie gminy Kozenice to:

- rozwój usług leczniczo – opiekuńczych - 47,5% udzielonych odpowiedzi;
- wspomaganie osób o szczególnych potrzebach w zakresie dostępu do usług zdrowotnych - 44.7% udzielonych odpowiedzi;
- wprowadzanie programów profilaktycznych skierowanych do mieszkańców - 41% udzielonych odpowiedzi;
- uruchomienie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego - 25,8% udzielonych odpowiedzi;
- zintegrowanie sposobu przekazywania informacji w zakresie świadczonych usług zdrowotnych na terenie gminy - 22,1% udzielonych odpowiedzi.

Główne wnioski i potrzeby gminy Kozenice w zakresie obszaru promocji i ochrony zdrowia wynikające z Lokalnej diagnozy zdrowia i potrzeb zdrowotnych mieszkańców Gminy Kozenice, opracowanej na potrzeby Gminy Kozenice, są następujące:

- zalecane jest podejmowanie programów profilaktycznych ukierunkowanych na:

- a. u dzieci: wady postawy, wady wzroku, otyłość, astmę i choroby alergiczne. Ponadto w programach powinna zostać uwzględniona profilaktyka zachowań ryzykownych (używania środków psychoaktywnych) oraz zdrowia psychicznego;
 - b. u dorosłych: chorób kręgosłupa, nadciśnienia, alergii, chorób górnych dróg oddechowych, cukrzycy, nowotworów, a także profilaktyki uzależnień i zdrowia psychicznego;
- celem wzmocnienia skuteczności i zasięgu działań skierowanych do mieszkańców, w tym:
 - a. dzieci i młodzieży: należy motywować je do udziału w programach profilaktycznych i prozdrowotnych poprzez podnoszenie atrakcyjności przedsięwzięć, np. w formie nagród;
 - b. dorosłych: należy wzmocnić współpracę między instytucjami i wymianę informacji w zakresie oferowanych programów profilaktycznych;
 - zdiagnozowaną potrzebą jest wzmocnienie współpracy między instytucjami podejmującymi działania na rzecz zdrowia i profilaktyki chorób na poziomie lokalnym poprzez usprawnienie przepływu informacji między instytucjami, integracja inicjatyw podejmowanych przez różne instytucje działające na rzecz zdrowia mieszkańców, koordynacja działań w celu pełniejszego wykorzystania wiedzy i doświadczenia ekspertów, pomocy dydaktycznych i infrastruktury;
 - stwierdzono konieczność stworzenia warunków organizacyjnych dla rozwoju programów promocji zdrowia psychicznego w społeczności lokalnej;
 - na terenie gminy Kozienice istnieje duże zapotrzebowanie na usługi związane z promocją zdrowego trybu życia ukierunkowane na kształtowanie nawyków żywieniowych, aktywnego wypoczynku, umiejętności radzenia sobie ze stresem, troski o stan swojego zdrowia. Dodatkowo, w związku z postępującym procesem starzenia się należy rozwijać ofertę edukacyjną skierowaną do seniorów w zakresie profilaktyki prozdrowotnej, a także kształtować warunki uczenia się seniorów do promowania zdrowego stylu życia⁵³.

⁵³ Źródło: Lokalna diagnoza zdrowia i potrzeb zdrowotnych mieszkańców.

5.4.6 Obszar lokalnego rynku pracy

69,7 % ankietowanych dorosłych mieszkańców gminy stwierdziło, że w swoim najbliższym otoczeniu spotyka się z problemem braku pracy a jako przyczyny braku pracy na terenie gminy Kozienice mieszkańcy wskazali:

- deficyt miejsc pracy na lokalnym rynku - 72,5% udzielonych odpowiedzi,
- brak chęci do pracy - 38,1% udzielonych odpowiedzi,
- niskie wykształcenie i kwalifikacje - 28,3% udzielonych odpowiedzi,
- wyuczoną bezradność - 22,1 % udzielonych odpowiedzi.

Respondenci rekomendują następujące działania, które w ich ocenie powinien podjąć samorząd w obszarze aktywizacji zawodowej by poprawić jakość świadczonych w tym zakresie usług na terenie gminy Kozienice:

- nawiązanie współpracy na rzecz promocji zatrudnienia
- z Powiatowym Urzędem Pracy w Kozienicach i lokalnymi przedsiębiorcami - 53,3% udzielonych odpowiedzi,
- rozwój oferty edukacyjnej: szkolenia zawodowe - 48,4% udzielonych odpowiedzi,
- rozwój pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego - 38,5% udzielonych odpowiedzi,
- tworzenie warunków do organizacji grup wsparcia, grup samopomocowych dla osób poszukujących pracy - 20,9% udzielonych odpowiedzi,
- pomoc specjalistyczna w zakresie kompetencji społecznych - 17,2% udzielonych odpowiedzi.

5.5 Analiza SWOT

Analiza SWOT jest skuteczną i racjonalną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron obszaru związanego z pomocą społeczną Gminy Kozienice oraz szans i zagrożeń, jakie są z nim związane. W rezultacie SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu pomocy społecznej miasta. Jednocześnie analiza stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania właściwych kierunków rozwoju. Dodatkowo przedmiotowa analiza ujawnia obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu Gminy Kozienice.

S -MOCNE CZYNNIKI (czynniki wewnętrzne)	W-SŁABE CZYNNIKI (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> – dobry stan infrastruktury społecznej, w tym dostępności dla osób o szczególnych potrzebach, szczególnie na terenie miasta, – relatywnie niska stopa bezrobocia rejestrowanego, – poprawa sytuacji społeczno – ekonomicznej rodzin, – spadająca liczba rodzin korzystających ze wsparcia, – wysoki odsetek rodzin korzystających z opieki nad dziećmi do lat 3 oraz opieki przedszkolnej, – rozwinięta oferta zajęć dodatkowych dla dzieci na terenie miasta (OPP Ogród Jordanowski, Szkoła Muzyczna I Stopnia, KDK, świetlica środowiskowa), – szeroka oferta usług i świadczeń oferowana przez CUS (M-GOPS) – zaangażowanie organizacji pozarządowych w świadczenie usług społecznych dla mieszkańców z wykorzystaniem instrumentów wynikających z programu współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi, – – rozwój organizacji zrzeszających mieszkańców na obszarach wiejskich (KGW, OSP), – rozbudowana oferta usług dla seniorów na terenie miasta (dwa Kluby seniora, UIIIW, dedykowana oferta KDK), 	<ul style="list-style-type: none"> – malejąca liczba mieszkańców gminy, – ujemny przyrost naturalny, – ujemne i wysokie saldo migracji w gminie – niedostateczna wiedza na temat szarej strefy rynku pracy i osób biernych zawodowo, szczególnie na obszarach wiejskich, – rosnące zapotrzebowanie na zajęcia dodatkowe dla dzieci, szczególnie na terenach wiejskich i prowadzone najbliżej miejsca zamieszkania, np. na osiedlach, sołectwach, – odczuwalny problem braku pracy na lokalnym rynku zatrudnienia dla osób młodych, – niedostosowanie wykształcenia i umiejętności aktywnego poszukiwania pracy do wymagań lokalnego rynku pracy, – trudna sytuacja osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy, – niekorzystna struktura demograficzna – – rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gminy, – wzrastająca liczba rodzin deklarujących i posiadających problemy opiekuńczo – wychowawcze,

<ul style="list-style-type: none"> - wysokie zainteresowanie rodzin korzystaniem z pomocy specjalistycznej i doradztwa, - stosunkowo dobra baza infrastruktury zdrowotnej, w tym sieć gabinetów lekarskich w szkołach, wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, - systematyczne realizowanie przez placówki opieki medycznej programów profilaktycznych, - tradycja samopomocy sąsiedzkiej na obszarach wiejskich gminy, - rozwijająca się oferta podmiotów i instytucji ukierunkowanych na zaspokajanie potrzeb osób niepełnosprawnych, tj. WTZ, Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych i ich Rodzin SAMI SOBIE, - rozbudowana oferta usług dla dzieci z niepełnosprawnościami w placówkach oświatowych gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak specjalistycznego poradnictwa dla dzieci i młodzieży, w tym poradnictwa psychiatrycznego i psychologicznego, - problem nadużywania alkoholu i przemocy w rodzinie, - wysokie natężenie problemów związanych z przemocą w rodzinach i wśród młodzieży, - stosunkowo wysoki problem spożywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez młodzież, - niedostateczny dostęp do usług społecznych na obszarach wiejskich gminy, w tym bariery komunikacyjne, - niskie zaangażowanie mieszkańców miasta w sprawy osiedla, wspólnoty samorządowej, - niska wiedza mieszkańców na temat dostępnej oferty instytucji, organizacji funkcjonujących na terenach wiejskich, - niedostateczny dostęp do usług zdrowotnych na terenach wiejskich, - rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze dla osób niesamodzielnych, w tym osób niepełnosprawnych, - rosnąca liczba osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność jako druga przyczyna udzielenia pomocy społecznej, - niedostateczny dostęp do miejsc integracji i pobytu dziennego dla seniorów zamieszkujących obszary wiejskie, np. klub seniora, - brak współpracy instytucji i podmiotów działających w obszarze usług społecznych, w tym niedostateczny przepływ informacji na temat działań realizowanych na rzecz danej grupy docelowej - niedostateczne wsparcie rodzin i opiekunów faktycznych osób niepełnosprawnych, w tym wsparcie specjalistyczne i emocjonalne, - niedostateczna oferta opieki wytchnieniowej,
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – trudna sytuacja osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy i niski ich udział w życiu społeczno – kulturalnym gminy – rosnąca liczba osób korzystających z pomocy z powodu długotrwałej choroby, – rosnące zapotrzebowanie na pomoc specjalistyczną w zakresie relacji w rodzinie, pogłębione przez pandemię COVID-19.
<u>O – Szanse</u>	<u>T -Zagrożenia</u>
<ul style="list-style-type: none"> – możliwość pozyskania dofinansowania na realizację projektów z funduszy zewnętrznych, – przyjęcie nowych dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym wyznaczających kierunki rozwoju państwa, w szczególności sfery społecznej, – zwiększone zainteresowanie ze strony inwestorów, – zaangażowanie lokalnych przedsiębiorców, – promowanie ekonomii społecznej – rosnąca rola organizacji pozarządowych, – promowanie rodzinnej pieczy zastępczej, – promowanie turystycznych walorów miasta, – rozwój międzysektorowej polityki społecznej, – korzystne zmiany społeczne - wzrost kreatywności, wykształcenia, postaw przedsiębiorczych, – współdziałanie wielu podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej w celu rozszerzenia ofert, form i środków pomocy, co stwarza możliwość lepszego docierania do różnych grup i środowisk oraz finansowania działalności z różnych źródeł, – zwiększenie możliwości wspomagania rodziny i wzmocnienie jej stabilności życiowej i jakości życia poprzez zaspokajanie potrzeb społecznych, psychicznych i emocjonalnych członków rodziny, 	<ul style="list-style-type: none"> – nieznana skala następstw gospodarczych i społecznych spowodowanych pandemią COVID-19 – spowolnienie gospodarcze skutkujące wzrostem bezrobocia, – nieefektywna polityka społeczna na poziomie krajowym, – częste zmiany przepisów prawa wpływające na stanowienie norm prawa lokalnego, utrudniające długofalowe planowanie przedsięwzięć, – starzenie się społeczeństwa, – migracja ludności, – pojawianie się nieznanych dotychczas problemów społecznych – np. cyberprzemoc.

<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości życia osób niesamodzielnym i ich rodzin poprzez wzrost umiejętności opiekunów faktycznych w zakresie opieki nad osobami niesamodzielnymi, - zwiększenie dostępności do usług z zakresu promocji i ochrony zdrowia dostosowanych do potrzeb rodziny poprzez realizację profilaktycznych programów zdrowotnych, - zwiększenie umiejętności i wzrost aktywności zawodowej mieszkańców mających problemy z poruszaniem się na rynku pracy poprzez usługi aktywizacji społeczno – zawodowej. 	
---	--

6 Rekomendacje dla realizacji strategii

6.4 Cele główne i szczegółowe strategii.

Cel główny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kozienice wskazuje na trzy najważniejsze priorytety, na których zamierza skoncentrować lokalną politykę społeczną.

Na szczególną uwagę zasługują rodziny niepełne, rodziny wielodzietne, rodziny z osobami niepełnosprawnymi. System pomocy społecznej i system świadczeń rodzinnych musi być szczególnie wyczulony na jej sytuację materialną oraz pojawiającą się w nich przemoc, uzależnienia, problemy opiekuńczo - wychowawcze. Bezpieczeństwo socjalne m.in. poprzez pracę, determinującą rozwój kapitału społecznego, wiąże w swoim obszarze znaczeniowym nie tylko konieczność rozwiązywania kwestii bezrobocia, minimalizację ubóstwa, dając podstawę bytu mieszkańcom Gminy, ale także aktywizację społeczności lokalnej, konieczność przygotowania jej uczestników do zatrudnienia. W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zmierza się nie tylko do łagodzenia skutków trudnej sytuacji bytowej klientów pomocy społecznej, lecz także do usuwania przyczyn tkwiących często w sferze psychicznej i społecznej. Realizacja strategii przewiduje współpracę- partnerstwo różnych instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej, a także instytucji działających w zakresie polityki społecznej.

Cel główny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kozienice to:

**Rozwój i integracja całej społeczności lokalnej
oraz zapewnienie dostępu do usług społecznych zgodnie
z zasadą dostępności.**

Zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, jest jedną z naczelnych zasad horyzontalnych, której propagowanie ma na celu zapobieganie wszelkim formom dyskryminacji, nie tylko ze względu na płeć, ale również z powodu rasy lub pochodzenia etnicznego, religii lub światopoglądu, niepełnosprawności czy wieku. Zasada dostępności ma na celu ułatwienie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych.

Realizacja celu głównego odbędzie się poprzez realizację celów strategicznych, celów operacyjnych oraz kierunków działań. Na podstawie analizy części diagnostycznej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wyodrębniono 3 najważniejsze cele strategiczne, które zostały opracowane w odpowiedzi na główne problemy gminy zdiagnozowane w rozdziale nr 5. Cele szczegółowe są jednocześnie zgodne z celem głównym. Celami strategicznymi są:

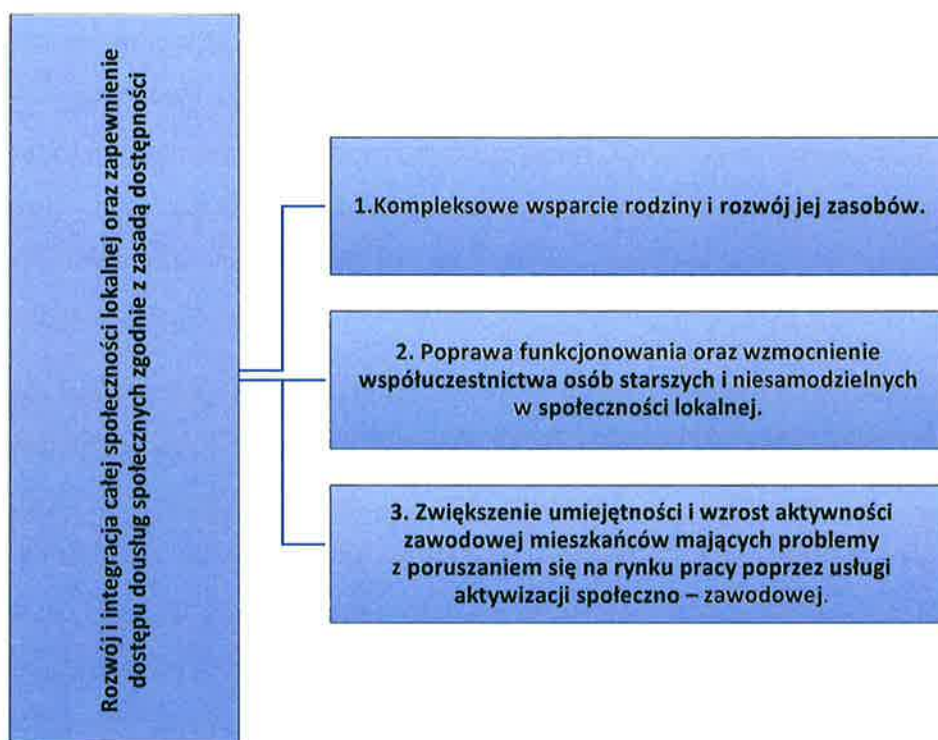
1. Kompleksowe wsparcie rodziny i rozwój jej zasobów.
2. Poprawa funkcjonowania oraz wzmocnienie współuczestnictwa osób starszych i niesamodzielnych w społeczności lokalnej.
3. Zwiększenie umiejętności i wzrost aktywności zawodowej mieszkańców mających problemy z poruszaniem się na rynku pracy poprzez usługi aktywizacji społeczno – zawodowej.

Do każdego celu strategicznego przyporządkowane zostały cele operacyjne, a do nich kierunki działań, które będą realizowane przez Centrum Usług Społecznych w Kozienicach, komórki organizacyjne Urzędu Miasta w Kozienicach, jednostki organizacyjne samorządu gminnego w tym: szkoły, placówki oświatowe, Kozienicki DD Senior+, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Powyższe cele i kierunki działań realizowane będą w partnerstwie z Powiatowym Urzędem Pracy, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Komendą Powiatową Policji, organizacjami

pozarządowymi, Kościołami, związkami wyznaniowymi wolontariuszami, zespołem kuratorskiej opieki sądowej oraz jednostkami ochrony zdrowia.

Wykres nr 13 Hierarchia celów działania



W odniesieniu do ww. celów szczegółowych dostosowano działania oraz ustalono sposób pomiaru stopnia ich osiągnięcia.

CEL STRATEGICZNY I: KOMPLEKSOWE WSPARCIE RODZINY I ROZWÓJ JEJ ZASOBÓW

Jednym z najistotniejszych zasobów jest rodzina, jako podstawowy wymiar funkcjonowania poszczególnych zbiorowości społecznych, zarówno na poziomie krajowym, jak i lokalnym. Dlatego Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kozenice wyodrębnia ten obszar jako jeden z głównych kierunków działań. Kompleksowe podejście wymaga podjęcia szeregu inicjatyw aktywizujących rodzinę, zarówno w sferze zawodowej jak i społecznej. Oznacza także intensyfikację działań wspierających rodziny w sytuacji kryzysowej, o niskim statusie materialnym, z trudnościami w pełnieniu roli opiekuńczo-wychowawczej. To także wyzwanie pod względem pracy koncepcyjnej, zmieniającej stereotypy i nieefektywne wzorce.

Na podstawie analiz zawartych w części diagnostycznej, można wnioskować, że pilnymi obszarami które wymagają interwencji są: przeciwdziałanie bezrobociu, m.in. w zakresie: zwiększenia dostępu do doradztwa zawodowego, rozwój szkoleń zawodowych, poradnictwa psychologicznego, wsparcie kultury fizycznej i sportu, m.in. w zakresie: zwiększenia oferty zajęć sportowych dla dzieci, młodzieży, dorosłych, pomoc dzieciom i młodzieży w m.in. zakresie: rozwoju kompetencji społecznych, współpracy, radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, rozwój edukacji, wsparcie osób samotnych wsparcie osób o szczególnych potrzebach i ich rodzin, wpieranie rodziny, m.in. w zakresie: przygotowania do rodzicielstwa, problemów wychowawczych czy emocjonalnego rozwoju dziecka, podtrzymywania więzi małżeńskich, radzenia w sytuacjach kryzysowych

W obecnym czasie pandemii obserwujemy wzrost liczby rodzin w kryzysie. Sytuacja ta stała się wyzwaniem dla całego systemu państwa oraz systemu polityki społecznej. Dzisiejsza sytuacja społeczna, pandemia oraz izolacja wprost wpisują się w definicję sytuacji kryzysowej. Jego przeżywanie wiąże się z prawdziwą lub odczuwalną utratą kontroli nad rozwijającą się sytuacją, brakiem koncepcji na jej rozwiązanie, powodując tym samym silny stres⁵⁴. Rodziny doświadczające kryzysu potrzebują pomocy emocjonalnej, materialnej, informacyjnej oraz narzędzi do działania. Pomoc taka ma charakter pomocy psychologicznej, medycznej, socjalnej lub prawnej i służy wsparciu emocjonalnemu osoby w kryzysie.

CEL STRATEGICZNY II: POPRAWA FUNKCJONOWANIA ORAZ WZMOCNIENIE WSPÓŁUCZESTNICTWA OSÓB STARSZYCH I NIESAMODZIELNYCH W SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

W obliczu postępującego procesu starzejącego się społeczeństwa, obserwowanego zarówno na poziomie lokalnym, krajowym jak i globalnym, zaspokojenie potrzeb seniorów i osób niepełnosprawnych w wymiarze społecznym i zdrowotnym stanowi jedno z największych wyzwań dla władz krajowych, jednostek samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Kozienice zawiera działania zmierzające do zapewnienia kompleksowego systemu

⁵⁴ Sokołowski H. Psychologiczne wyzwania kryzysu. Wydawnictwo Społecznej Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania w Łodzi. Łódź 2010r.

opiekuńczo-leczniczego ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb seniorów oraz osób niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami.

Usługi społeczne służące poprawie sytuacji osób niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych i ich rodzin w gminie Kozienice, wskazane w diagnozie, to przede wszystkim: zapewnienie dostępu do specjalistycznych usług opiekuńczych, utworzenie miejsca pobytu dziennego wpierającego aktywność społeczną i zawodową oraz zapewnienie szkoleń i poradnictwa dla członków rodzin opiekujących się osobą niepełnosprawną / długotrwale chorą. Dodatkowo wskazano, że na terenie gminy (szczególnie obszary wiejskie) Kozienice brakuje instytucji wsparcia dziennego dedykowanej osobom starszym i niepełnosprawnym.

Strategia wskazuje na działania w tym obszarze, które przyczynią się do powstania skoordynowanego, międzysektorowego systemu wsparcia, co skutkować będzie osiągnięciem drugiego z celów strategicznych.

CEL STRATEGICZNY III: ZWIĘKSZENIE UMIEJĘTNOŚCI I WZROST AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ MIESZKAŃCÓW MAJĄCYCH PROBLEMY Z PORUSZANIEM SIĘ NA RYNKU PRACY POPRZEZ USŁUGI AKTYWIZACJI SPOŁECZNO – ZAWODOWEJ

Ocena potencjału usług społecznych, która dokonywana była między innymi w obszarze aktywizacji zawodowej wykazała potrzebę stworzenia oferty aktywizacji zawodowej i kształcenia zawodowego skierowanej do młodzieży i osób aktywnych zawodowo, uwzględniającej w ofercie aktywizację społeczną oraz zindywidualizowanie usługi dla mieszkańców. Zwrócono uwagę na niedostateczną wiedzę na temat osób biernych zawodowo, nie korzystających z dostępnych usług społecznych, szczególnie na obszarach wiejskich.

Badanie potwierdziło również trudną sytuację osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy. Zwrócono uwagę na niechęć pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych, niską świadomość w zakresie korzyści wynikających z aktywizacji zawodowej osoby niepełnosprawnej, nieumiejętność tworzenia odpowiednich warunków pracy na rzecz osób niepełnosprawnych. Jako pilną wskazano potrzebą reintegracji zawodowej z wykorzystaniem nowych narzędzi TIK, zwiększając tym samym umiejętności pożądane na rynku pracy u osób objętych wsparciem.

W zakresie współpracy i integracji usług wskazano pilną potrzebę poprawy komunikacji pomiędzy pracownikami różnych instytucji obsługujących danego mieszkańca oraz

wykorzystanie możliwości systemowych na rzecz promocji zatrudnienia osób niepełnosprawnych – tj. współpraca Centrum Usług Społecznych, Warsztatu Pracy Zająciowej, Powiatowego Urzędu Pracy i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z pracodawcami.

CEL STRATEGICZNY I: KOMPLEKSOWE WSPARCIE RODZINY I ROZWÓJ JEJ ZASOBÓW

CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI EWALUACJI	OCZEKIWANE REZULTATY
<p>ZWIĘKSZENIE MOŻLIWOŚCI WSPOMAGANIA RODZINY I WZMOCNIENIE JEJ STABILNOŚCI ŻYCIOWEJ I JAKOŚCI ŻYCIA POPRZEC ZASPOKAJANIE POTRZEB SPOŁECZNYCH, PSYCHICZNYCH I EMOCJONALNYCH CZŁONKÓW RODZINY</p>	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój aktywności społeczności lokalnej, Prowadzenie „Akademii rodziny” (porady specjalistów, psychologów, pedagogów), Oferta placówki podwórkowej w mieście Kozienice dedykowana w szczególności młodzieży w wieku 14-18 lat, Oferta placówki wsparcia dziennego prowadzącej zorganizowaną działalność opiekuńczą i wychowawczą dedykowaną w szczególności dzieciom zamieszkujących tereny wiejskie, Promocja i realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych skierowanych do rodziców i dzieci, ich rozwój i wzbogacanie, Współpraca z podmiotami pracującymi na rzecz rodziny w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba realizowanych programów i projektów skierowanych do rodzin, Liczba rodzin objętych świadczeniami z pomocy społecznej, Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach podwórkowych oraz zajęciach świetlic środowiskowych, Liczba szkoleń, warsztatów skierowanych do rodzin, Liczba rodzin korzystających z grup wsparcia, Liczba rodzin korzystających z poradnictwa, Liczba rodzin korzystających z ośrodków wsparcia dziennego, Liczba organizowanych imprez skierowanych do rodzin, Liczba osób z rodziny korzystająca z porad, Liczba osób korzystających z programu „Akademia rodziny” oraz liczba działań w ramach projektu, 	<ul style="list-style-type: none"> Wypracowanie modelu współpracy specjalistów i instytucji w zakresie pomocy rodzinie, a przede wszystkim pomocy rodzinie w kryzysie, Wzmocnienie samodzielności w radzeniu sobie w życiu, Wzmocnienie postawy świadomego rodzicielstwa, Zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych lub placówkach, Wzmocnienie więzi rodzinnych, Wzrost poczucia tożsamości ze wspólnotą lokalną, Zmniejszenie skali zjawiska marginalizacji społecznej, Wsparcie osób o niskim statusie materialnym.

	<p>wzorców funkcjonowania rodziny,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Współpraca ze szkołami w zakresie diagnozowania potrzeb dzieci i młodzieży zagrożonych marginalizacją, • Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez asystenta rodziny, • Prowadzenie pracy socjalnej, zwiększenie liczby asystentów rodziny, • Opracowanie programów profilaktycznych dla mieszkańców, • Wspieranie rozwoju mieszkańictwa dla rodzin w kryzysie (np. chronionego, treningowego oraz budowy mieszkań komunalnych i socjalnych), • Warsztaty z zakresu doradztwa rodzinnego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba szkoleń z obszaru rozwiązywania problemów społecznych. 	
--	--	---	--

CEL STRATEGICZNY II: POPRAWA FUNKCJONOWANIA ORAZ WZMOCNIENIE WSPÓŁCZESTNICTWA OSÓB STARSZYCH I NIESAMODZIELNYCH W SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI EWALUACJI	OCZEKIWANE REZULTATY
<p>Poprawa jakości życia osób starszych, niesamodzielnych i ich rodzin</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie wolumenu usług opieki dziennej dla seniorów, w postaci Klubu seniora na terenach wiejskich, • Propagowanie idei wolontariatu • Realizacja spotkań ze specjalistami z zakresu opieki zdrowotnej, • Zwiększenie zakresu usług opiekuńczych oraz opieki wychnieniowej, • Edukacyjne Centrum Wsparcia Opiekuna Faktycznego: - szkolenia dla opiekunów faktycznych – standaryzacja opieki, • Poradnictwo i szkolenia specjalistyczne usługi poradnictwa specjalistycznego: pielęgniarstwa, dietetyki, psychologa, prawnika, pomoc w poruszaniu się po systemach wsparcia, • Integracja społeczna osób starszych przez ofertę wyjść 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba miejsc w placówkach opieki długoterminowej, • Liczba NGO zajmujących się rehabilitacją i opieką nad osobami niesamodzielnymi i niepełnosprawnymi, • Liczba spotkań ze specjalistami opieki zdrowotnej, • Liczba zajęć rehabilitacyjnych / dla osób niesamodzielnych / niepełnosprawnych, • Liczba godzin z zakresu usług opiekuńczych, • Liczba osób objęta usługami specjalistycznymi, • Liczba wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych na rzecz integracji osób starszych, • Liczba osób korzystających z poradnictwa, 	<ul style="list-style-type: none"> • Poszerzenie dostępu osób niepełnosprawnych do życia społecznego, kulturalnego, rynku pracy i edukacji, • Stworzenie funkcjonalnego oraz dostosowanego do potrzeb środowisk osób niepełnosprawnych systemu informacji, • Zwiększenie wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, starszych i niesamodzielnych, • Wzmocnienie więzi społecznych • Zminimalizowanie ryzyka zagrożenia wykluczeniem społecznym, • Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych, • Zwiększenie świadomości w obszarze zdrowego trybu życia i profilaktyki zdrowotnej, • Popularyzacja działalności organizacji pozarządowych zajmujących się wsparciem osób

	<p>aktywizujących i zwiększenie udziału w życiu społecznym i kulturalnym,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie wolumenu usługi zdalna opieka medyczna – opaski telemedycznej, • Rozwój usług opiekuńczych całonocnych, hospicjum domowego, • Rozwój współpracy z działającymi Przychodniami, informowanie i promocja działań profilaktycznych prowadzonych przez Przychodnie w ramach kontraktu NFZ, • Podejmowanie działań na rzecz przełamania izolacji osób starszych, niepełnosprawnych i ich włączenia w życie kulturalne gminy, 		<p>niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie aktywności społecznej seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz niesamodzielnych Zmniejszenie skali zjawiska izolacji społecznej związanej z pandemią koronawirusa
--	---	--	---

CEL STRATEGICZNY III: ZWIĘKSZENIE UMIEJĘTNOŚCI I WZROST AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ MIESZKAŃCÓW MAJĄCYCH PROBLEMY Z PORUSZANIEM SIĘ NA RYNKU PRACY POPRZEC USŁUGI AKTYWIZACJI SPOŁECZNO – ZAWODOWEJ

CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI EWALUACJI	OCZEKIWANE REZULTATY
<p>DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE i MERYTORYCZNE DLA OSÓB BIERNYCH NA RYNKU PRACY</p> <ul style="list-style-type: none"> Bieżący monitoring sytuacji osób bezrobotnych, Rozwój usług aktywizacji zawodowej oparty na zasadzie indywidualizowania wsparcia, z uwzględnieniem treningu kompetencji społecznych dla uczestników i wykorzystaniem prac interwencyjnych i staży jako narzędzia wspomagającego aktywizację społeczno - zawodową, Rozwój współpracy w ramach Programu Aktywizacja i Integracja, Elastyczne wykorzystanie staży zawodowych i praktyk w ramach programów, wspierających aktywizację młodzieży oraz osób biernych zawodowo, 		<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób biorących udział w programach i projektach skierowanych do osób bezrobotnych, Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla osób bezrobotnych, Liczba osób objętych pomocą z tytułu bezrobocia, Liczba świadców przyznanych i wypłacanych zasiłków okresowego z powodu bezrobocia, Liczba udzielonych porad przez doradcę zawodowego, psychologa, trenera (coacha), Liczba osób objętych zatrudnieniem wspieranym, Liczba osób objętych nowymi metodami pracy i programami/projektami specjalnymi. 	<ul style="list-style-type: none"> Zmniejszenie liczby bezrobotnych i korzystających ze świadczeń, Zaspokojenie podstawowych potrzeb członków rodziny, Wzrost poczucia bezpieczeństwa, Nabycie umiejętności poszukiwania pracy, Udział w projekcie KIS, CIS, Społdzielnie Socjalne, Podjęcie zatrudnienia pracy na umowę o pracę, staż / przygotowanie zawodowe, prace społecznie użyteczne, Podniesienie kwalifikacji zawodowych ukończenie kursu/ szkolenia zawodowego / przekwalifikującego / kontynuowanie nauki,

	<ul style="list-style-type: none"> • Promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych, podjęcie próby zapewnienia zatrudnienia wspomagane przy aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami, • Promowanie form zatrudnienia socjalnego dla osób zagrożonych i wykluczonych społecznie m.in. przez spółdzielnie socjalne i zatrudnienie wspierane • Realizacja i organizacja prac społecznie użytecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, • Otwarcie punktu konsultacyjnego dla osób bezrobotnych, biernych zawodowo (poradnictwo specjalistyczne psychologiczne, pośrednictwo pracy, doradztwo w zakresie zakładania działalności gospodarczej, w tym aktywizacji osób niepełnosprawnych) • Podejmowanie działań w celu mobilizowania klientów do poszukiwania zatrudnienia i usamodzielniania się - kontrakty socjalne, 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie się problemów społecznych takich jak ubóstwo, bezdomność, przemocy itp.
--	--	--

	<ul style="list-style-type: none">• Pomoc doradczą - konsultacyjną w zakresie możliwości ubiegania się o środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej,• Organizacja szkoleń przygotowujących merytorycznie osoby bezrobotne do prowadzenia własnej firmy,		
--	---	--	--

6.5 Rola interesariuszy w realizacji strategii.

Współpraca między jednostkami zajmującymi się świadczeniami i usługami w Gminie Kozienice w ramach Realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oparta zostanie o następujące zasady:

- suwerenności – opierającej się na gwarancji stron współpracujących ze sobą do dobrowolności oraz autonomicznego określania zakresu i form zaangażowania we współpracę; partnerzy określać będą wzajemne zobowiązania w odniesieniu do celu i przedmiotu partnerstwa, w pozostałej działalności, w kwestiach wykraczających poza umowę prowadzą działania niezależnie pod warunkiem nienaruszania zasad ustanowionego partnerstwa;
- partnerstwa – jednostki współpracujące posiadać będą gwarantowane zapisami umowy prawo do równego zabierania głosu i uczestnictwa, niezależnie od wielkości zasobów zaangażowanych we współpracę;
- efektywności – jednostki współpracujące ze sobą nie będą podejmować konkurencyjnych czy dublujących się działań względem tych określonych dla partnerstwa;
- jawności – gwarantującej, iż wszelkie informacje o samym partnerstwie, jego celach i zasadach działania będą jawne i powszechnie dostępne;
- pomocniczości – zasada odnosi się do postawy samorządu gminy Kozienice do budowania klimatu otwartości na tworzenie nowych partnerstw lokalnych oraz stałe wspieranie tych istniejących;
- uczciwej konkurencji – zapewniającej otwarcie się stron partnerstwa na wszystkie działające zgodnie z celami i zakresem partnerstwa podmioty.

Współpraca między Centrum Usług Społecznych realizującym Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych a innymi podmiotami odpowiedzialnymi za świadczenia i usługi społeczne opierać będzie się na:

- porozumieniach partnerskich – dotyczy to podmiotów sektora publicznego, w szczególności instytucji powiatowych zlokalizowanych na terenie gminy Kozienice.

Zgodnie z wnioskami Raportu z badania potrzeb i problemów społecznych oraz rozmowami z przedstawicielami usługodawców sektora publicznego celem koordynacji i integracji usług społecznych przez Centrum planowane jest podpisanie umów partnerskich z:

- a. Powiatowym Urzędem Pracy w Kozienicach,

- b. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kozienicach,
 - c. Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Kozienicach.
- zlecaniu/kontraktowaniu przez Centrum Usług Społecznych w Kozienicach wykonywania usług społecznych, następującym podmiotom:
- a. organizacjom pozarządowym – powierzanie zadań publicznych, zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2020r. poz. 1057 ze zm.),
 - b. spółdzielni socjalnej – zamówienia *in house* lub powierzanie zadań publicznych, zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2020r. poz. 1057 ze zm.),
 - c. podmiotowi wykonującemu działalność leczniczą w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej (tekst jedn. Dz.U. z 2021r. poz. 711 ze zm.),
- tworzenie zespołu o charakterze doradczym i inicjatywnym mającym na celu zwiększanie koordynacji usług społecznych przez Centrum, złożonego z przedstawicieli organizacji pozarządowych i podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 świadczących usługi społeczne w Gminie Kozienice i przedstawicieli: Gminy Kozienice – Urzędu Miejskiego w Kozienicach i Centrum Usług Społecznych w Kozienicach.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi i podmiotami ekonomii społecznej obejmować będzie zlecenie następujących zadań:

- Kozienicka Spółdzielnia Socjalna „PRZYSTANEK KOZIENICE” – nowa usługa z obszaru aktywizacji zawodowej mieszkańców, nowa usługa z zakresu aktywnej integracji i aktywizacji społecznej osób niesamodzielnych, w tym seniorów,
- Stowarzyszenie Kozienickie Hospicjum im. Sługi Bożej Matki Kazimiery Gruszczyńskiej w Kozienicach – nowa usługa z zakresu wsparcia osób niesamodzielnych i opiekunów faktycznych oraz zwiększenie wolumenu dotychczas świadczonych usług opieki długoterminowej,
- Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych i ich Rodzin – zlecenie usługi opieki wytchnieniowej,
- W miarę potrzeb przewiduje się możliwość zlecenia usług również innym organizacjom pozarządowym.

Współpraca z podmiotami działalności leczniczej, tu przede wszystkim Przychodniami Kozienickimi opierać będzie się zleceniu nowej usługi w zakresie promocji i ochrony zdrowia w postaci realizacji programów profilaktycznych w tym Szkoły Rodzenia oraz teleopieki medycznej.

6.6 Proponowane metody monitoringu i ewaluacji.

Monitoring ma na celu pozyskanie danych odnośnie realizacji celów operacyjnych i dokonywanie bieżących korekt w procesie wdrażania interwencji publicznej wynikającej ze Strategii i jej efektów.

Ewaluacja natomiast obejmuje dodatkowo również kontekst społeczno-ekonomiczny w ocenie tych efektów, umożliwia formułowanie wniosków i rekomendacji mogących posłużyć udoskonalaniu zarówno danej interwencji, jak i innych działań, które będą prowadzone w przyszłości.

Celem systemu monitorowania i ewaluacji jest ocenianie skuteczności Strategii, wczesne ostrzeżenie przed zagrożeniami, wykrywanie zbliżania się do momentów, w których następuje konieczność zmiany drogi rozwoju miasta, a także dostarczenie informacji niezbędnych do ewaluacji i w konsekwencji podjęcia decyzji o aktualizacji całej Strategii lub niektórych jej części.

Organem koordynującym wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie Centrum Usług Społecznych w Kozienicach.

Proces monitoringu wdrażania strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z jej założeniami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych.

Do analizy i oceny realizacji Strategii wykorzystane zostaną odpowiednie wskaźniki ewaluacji.

Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28 aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższą ustawą „Raport obejmuje podsumowanie działalności wójta w roku poprzednim, w szczególności realizacją polityk, programów, strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego”.

ZAKOŃCZENIE

Organizacja pomocy społecznej w gminie Kozienice dostosowana jest do potrzeb społecznych. Istniejące metody ich zaspokajania nieznacznie modyfikowane, są kontynuacją istniejącego już systemu wsparcia jednostek oraz rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji.

Kwestie społeczne w gminie Kozienice odgrywają jedną z kluczowych ról. Monitorowanie potrzeb umożliwia bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań, pozwala też na dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych.

Większość odnotowanych problemów jest w dużym stopniu zaspokajana przez Centrum Usług Społecznych. Jednostka oferuje wsparcie w formie finansowej oraz w naturze. Niezwykle ważnym elementem są działania związane z bezpośrednim kontaktem z asystentami rodziny i pracownikami socjalnymi, min. poprzez próbę rozwiązań aktualnej sytuacji życiowej.

Wyjście z ubóstwa oraz możliwość aktywnego włączenia się w życie społeczno-ekonomiczne nie jest możliwe bez odpowiedniej komunikacji między beneficjentami pomocy społecznej a samym ośrodkiem. Musi ona mieć charakter zindywidualizowany, dwustronny i długofalowy. Brak kontaktu pomiędzy ośrodkiem a beneficjentem może prowadzić do utrwalenia ubóstwa.

Poprawa sytuacji osób wykluczonych powinna opierać się w głównej mierze na diagnozowaniu potrzeb, możliwości wsparcia osób i rodzin żyjących w niedostatku, udzielaniu wsparcia materialnego, współpracy z instytucjami i organizacjami w zakresie pomocy rzeczowej osobom najuboższym, systematycznej pracy socjalnej z rodziną, rozszerzeniu oferty usług opiekuńczych oraz podnoszeniu świadomości społecznej.

Skuteczna aktywizacja beneficjentów CUS jest uzależniona od wielu czynników, wśród nich za najważniejszy można uznać wzrost poziomu zatrudnienia. Brak pracy jest kluczowym czynnikiem ubiegania się o świadczenie z pomocy społecznej, gdyż sprzyja osiągnięciu niskich dochodów, pozbawia również bezrobotnych możliwości dochodu. Konieczne jest zatem tworzenie warunków do zwiększenia liczby ofert pracy na rynku, w tym również dla osób gorzej wykształconych.

System pomocy społecznej w gminie Kozienice, w tym Centrum Usług Społecznych funkcjonują sprawnie, zaspokajając na minimalnym poziomie potrzeby zgłaszane przez społeczność lokalną. W strukturze tych potrzeb i wydatkach na cele pomocy społecznej

zauważa się tendencje malejące, wynikające z ograniczenia urodzeń i zmniejszenia liczby dzieci oraz dofinansowania rodzin z tytułu pobierania zasiłku z programu „Rodzina 500+”.

Obecnie pomoc społeczna stanowi istotny i trwały element polityki społecznej, który powinien zapewniać jej wewnętrzną równowagę. Na przestrzeni lat wzrasta zakres zadań stawianych instytucjom pomocy społecznej. Być może zmniejsza się ilość spraw ale wzrasta ich gatunkowy ciężar i stopień trudności. Pomoc społeczna nie pełni już roli uzupełnienia systemu, lecz stanowi jego istotny i trwały element, który powinien zapewniać mu wewnętrzną równowagę.

W myśl nowej strategii zinstytucjonalizowana pomoc społeczna oferuje pomoc finansową i materialną jako instrument początkujący proces, umożliwiający osobom i rodzinom przewyższanie ich trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać we własnym zakresie. Działania te opierają się na zasadach programowania, subsydiarności, koncentracji, elastyczności i otwartości. Istotą nowego modelu działania pomocy społecznej, kreującej politykę społeczną – a w jej obszarze strategię rozwiązywania problemów społecznych – jest jej uspołecznienie zarówno w procesie planowania, jak też realizacji.

Dobrem nadrzędnym strategii rozwiązywania problemów społecznych jest człowiek – jego potrzeby zarówno w kontekście indywidualnym, jak i społecznym. Strategia jest dokumentem opisującym, analizującym i wartościującym zjawiska w tym obszarze rzeczywistości, od którego zależy stworzenie wizji godnego życia zarówno jednostki, jak też grupy społecznej, jako całości; w praktyce stanowi skuteczny instrument realizacji przyjętych założeń dla osiągnięcia stanu określonego w wizji.

Zapisy Strategii mogą być realizowane przed wszystkim przy pomocy kapitału ludzkiego i społecznego. Rozwiązywanie najważniejszych problemów społecznych zależy, od jakości zasobów ludzkich i zaufania społecznego. Kapitał ludzki to: wiedza, umiejętności, kwalifikacje i zdolności ludzi do szybkiego oraz skutecznego radzenia sobie z problemami natury zarówno społecznej jak i psychologicznej.

Kapitał społeczny jest uzupełnieniem kapitału ludzkiego. Składa się z relacji międzyludzkich, tj. zaufania, zrozumienia, wspólnych wartości, które integrują społeczność, a przez to umożliwiają wspólne działania. Potencjał intelektualny, zdobyte kwalifikacje i doświadczenia będą mogły być należycie spożytkowane w społeczeństwie opartym na wiedzy. Wdrożenie celu umożliwi prowadzenie satysfakcjonującego życia zawodowego.

Rozwój kapitału ludzkiego

i społecznego oraz powszechny dostęp do nowoczesnych technologii informacyjnych jest jednym z najważniejszych wyzwań nowoczesnej gospodarki i nowoczesnego społeczeństwa. Bez rozwoju zasobów ludzkich nie będzie możliwe sprostanie wymogom nowoczesnego społeczeństwa.

SPIS TABEL, WYKRESÓW, RYSUNKÓW

Spis tabel

Tabela nr 1. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej

Tabela nr 2. Procedury tworzenia strategii lokalnych

Tabela nr 3 Krajowe programy z zakresu pomocy społecznej

Tabela nr 4 Krajowe dokumenty z zakresu pomocy społecznej

Tabela nr 5 Regionalne i lokalne programy

Tabela nr 6 Gminne programy z zakresu polityki społecznej

Tabela nr 7 Sołectwa Gminy Kozienice

Tabela nr 8 Środowisko kulturowe Gminy Kozienice

Tabela nr 9 Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Kozienice w 2020r.

Tabela nr 10 Przyrost naturalny Gminy Kozienice w latach 2018 – 2020

Tabela nr 11 Migracje na terenie Gminy Kozienice w latach 2018 – 2020

Tabela nr 12 Poziom bezrobocia w powiecie kozienickim w 2020 r. w podziale na płeć

Tabela nr 13 Mieszkaniowy zasób gminy

Tabela nr 14 Wykaz placówek oświatowych

Tabela nr 15 Liczba dzieci w przedszkolach i szkołach z podziałem na poziom oddziału w 2020

Tabela nr 16 Wykaz placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat 3

Tabela nr 17 Oddziały szpitalne w SP ZZOZ w Kozienicach

Tabela nr 18 Poradnie specjalistyczne w SPZZOZ w Kozienicach

Tabela nr 19 Poradnie w SPZOZ „Przychodnie Kozienickie”

Tabela nr 20 Gabinety prywatne

Tabela nr 21 Wykaz aptek

Tabela nr 22. Jak ocenia Pan/Pani jakość usług medycznych na terenie gminy Kozienice?

Tabela nr 23 Zestawienie rodzajów zdarzeń w których brały udział jednostki OSP w 2020r.

Tabela nr 24 Dotacje dla organizacji pozarządowych w 2020

Tabela nr 25 Powody przyznawania pomocy w latach 2017- 2020

Tabela nr 26 Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomanii

Tabela nr 27 Szacunkowa skala problemów alkoholowych w Gminie Kozienice, dane dla 2020r

Tabela nr 28 Działania zespołu interdyscyplinarnego w latach 2017-2020

Tabela nr 29 Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2018-2020 oraz wysokość partycypacji gminy

Tabela nr 30 Liczba świadczeń przyznanych z powodu niepełnosprawności lub długotrwałej choroby

Tabela nr 31 Liczba zatrudnionych w CUS

Tabela nr 32 Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną

Tabela nr 33 Dane o korzystających z pomocy i wsparcia M-GOPS w Kozienicach do 2020r.

Tabela nr 34 Typy rodzin korzystające ze świadczeń w 2020r.

Tabela nr 35 Rodzaje świadczeń, z których korzystają rodziny ze względu na liczbę dzieci w 2020r.

Tabela nr 36 Znajomość podmiotów świadczących usługi społeczne na terenie gminy Kozienice

Tabela nr 37 Potrzeby i problemy dzieci i młodzieży zamieszkującej gminę Kozienice.

Spis wykresów

Wykres nr 1 Procentowy podział powierzchni Gminy Kozienice

Wykres nr 2 Struktura ludności gminy Kozienice w latach 2018-2020 w podziale na płeć.

Wykres nr 3 Działalność gospodarcza w gminie w latach 2018 -2020

Wykres nr 4 Poziom bezrobocie w powiecie kozienickim w latach 2019 – III.2021

Wykres nr 5 Jaka jest, Pani/Pana zdaniem, szansa znalezienia pracy przez bezrobotnych?

Wykres nr 6 Bezrobotni korzystający ze wsparcia PUP

Wykres nr 7 Osoby korzystające z mieszkaniowego zasobu Gminy Kozienice

Wykres nr 8 Placówki oświatowe

Wykres nr 9 Liczba osób przypadających na aptekę ogólnodostępną w latach 2017-2019

Wykres nr 10 Czy w Gminie zapewniona jest bezpłatna i powszechnie dostępna opieka zdrowotna oraz inne formy opieki i pomocy?

Wykres nr 11 Jakie trudności napotyka Pan/i przy korzystaniu z usług zdrowotnych?

Wykres nr 12 Procentowy podział interwencji jednostek OSP w 2020 r.

Wykres nr 13 Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy Centrum Usług Społecznych (dawniej M-GOPS) w latach 2017 -2020

Wykres nr 14 Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy Kozienice w latach 2015-2019

Wykres nr 15 Hierarchia celów działania.

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Gminy Kozenice na mapie Polski

Rysunek 2. Mapa powiatu kozienickiego

Rysunek 3. Mapa Gminy Kozenice

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik Nr 1 Kwestionariusz ankiety.

1. Czy znana jest Pani/Panu oferta usług świadczonych przez niżej wymienione instytucje i organizacje? 5 – bardzo dobrze znam; 4- raczej dobrze znam; 3 – przeciętnie; 2 – raczej nie znam; 1 – zdecydowanie nie znam

Nazwa	Potwierdzenie znajomości usług
Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (od 01.01.2021 Centrum Usług Społecznych)	<input type="checkbox"/> 5 <input type="checkbox"/> 4 <input type="checkbox"/> 3 <input type="checkbox"/> 2 <input type="checkbox"/> 1
Powiatowy Urząd Pracy w Kozienicach	<input type="checkbox"/> 5 <input type="checkbox"/> 4 <input type="checkbox"/> 3 <input type="checkbox"/> 2 <input type="checkbox"/> 1
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kozienicach	<input type="checkbox"/> 5 <input type="checkbox"/> 4 <input type="checkbox"/> 3 <input type="checkbox"/> 2 <input type="checkbox"/> 1
Centrum Kulturalno – Artystyczne w Kozienicach	<input type="checkbox"/> 5 <input type="checkbox"/> 4 <input type="checkbox"/> 3 <input type="checkbox"/> 2 <input type="checkbox"/> 1
Ognisko Pracy Pozaszkolnej Ogród Jordanowski w Kozienicach	<input type="checkbox"/> 5 <input type="checkbox"/> 4 <input type="checkbox"/> 3 <input type="checkbox"/> 2 <input type="checkbox"/> 1
Kozienickie Centrum Rekreacji i Sportu w Kozienicach	<input type="checkbox"/> 5 <input type="checkbox"/> 4 <input type="checkbox"/> 3 <input type="checkbox"/> 2 <input type="checkbox"/> 1
Klub Integracji Społecznej w Kozienicach	<input type="checkbox"/> 5 <input type="checkbox"/> 4 <input type="checkbox"/> 3 <input type="checkbox"/> 2 <input type="checkbox"/> 1
Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Cisza” w Kozienicach	<input type="checkbox"/> 5 <input type="checkbox"/> 4 <input type="checkbox"/> 3 <input type="checkbox"/> 2 <input type="checkbox"/> 1
Poradnia psychologiczno – pedagogiczna w Kozienicach	<input type="checkbox"/> 5 <input type="checkbox"/> 4 <input type="checkbox"/> 3 <input type="checkbox"/> 2 <input type="checkbox"/> 1
Polski Czerwony Krzyż	<input type="checkbox"/> 5 <input type="checkbox"/> 4 <input type="checkbox"/> 3 <input type="checkbox"/> 2 <input type="checkbox"/> 1
Fundacja Hospicjum Razem możemy więcej	<input type="checkbox"/> 5 <input type="checkbox"/> 4 <input type="checkbox"/> 3 <input type="checkbox"/> 2 <input type="checkbox"/> 1
Stowarzyszenie „Hospicjum um. Sł.B. Matki Kazimiery Gruszczyńskiej”	<input type="checkbox"/> 5 <input type="checkbox"/> 4 <input type="checkbox"/> 3 <input type="checkbox"/> 2 <input type="checkbox"/> 1
Biblioteka Publiczna w Kozienicach	<input type="checkbox"/> 5 <input type="checkbox"/> 4 <input type="checkbox"/> 3 <input type="checkbox"/> 2 <input type="checkbox"/> 1
Stowarzyszenie Klubu „Radosna Jesień w Kozienicach”	<input type="checkbox"/> 5 <input type="checkbox"/> 4 <input type="checkbox"/> 3 <input type="checkbox"/> 2 <input type="checkbox"/> 1
Spółdzielnia Socjalna „Przystanek Kozienice”	<input type="checkbox"/> 5 <input type="checkbox"/> 4 <input type="checkbox"/> 3 <input type="checkbox"/> 2 <input type="checkbox"/> 1
Warsztaty Terapii Zajęciowej w Przewozie	<input type="checkbox"/> 5 <input type="checkbox"/> 4 <input type="checkbox"/> 3 <input type="checkbox"/> 2 <input type="checkbox"/> 1

2. Z oferty, których wymienionych wyżej instytucji/ organizacji korzysta Pani / Pan najczęściej? (proszę wymienić trzy).

1.....

2.....

3.....

4. Z żadnej

3. Które Pani / Pana zdaniem z wymienionych poniżej obszarów społecznych wymagają rozwiązania na terenie Gminy Kozienice ? (proszę zaznaczyć odpowiedzi w skali od 1 do 5, gdzie 5. oznacza, że ten problem wymaga pilnej interwencji).

1. wpieranie rodziny, m.in. w zakresie: przygotowania do rodzicielstwa, problemów wychowawczych, emocjonalnego rozwoju dziecka, podtrzymywania więzi małżeńskich, radzenia w sytuacjach kryzysowych, godzenia obowiązków zawodowych z życiem rodzinnym, asystenta rodziny, specjalistycznej pomocy np. prawnej, psychologicznej, terapeutycznej, pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, zwiększenia bazy placówek opiekuńczo- wychowawczych, tj. żłobki, kluby dziecięce, przedszkola

2. pomoc dzieciom i młodzieży w m.in. zakresie: rozwoju kompetencji społecznych, współpracy, radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, problemów wieku dorastania, profilaktyki zagrożeń cywilizacyjnych, zwieszania zaangażowania z życia społeczne gminy, specjalistycznej pomocy np. prawnej, psychologicznej, terapeutycznej, poprawy organizacji świetlic szkolnych

3. wsparcie osób o szczególnych potrzebach i ich rodzin, m.in. w zakresie: pomocy wytchnieniowej i usług opiekuńczych, wiedzy i kompetencji niezbędnych w opiece nad osobą zależną, specjalistycznej pomocy np. prawnej, psychologicznej, terapeutycznej, wymiany doświadczeń, radzenia sobie z emocjami, wypożyczania sprzętu rehabilitacyjnego, likwidacji barier architektonicznych

4. wsparcie osób samotnych, m.in. w zakresie: usług opiekuńczych, wolontariatu, aktywizacji i włączenia osób samotnych do uczestniczenia w życiu społecznym gminy, specjalistycznej pomocy np. prawnej i psychologicznej, terapeutycznej, zapewnienie usługi towarzyszenia osobie samotnej, rozwój oferty klubów seniora lub/i oferty czasu wolnego w zakresie rekreacji, kultury, turystyki

5. rozwój edukacji, m. in. w zakresie: oferty edukacji pozaszkolnej, np. kółka zainteresowań, zajęcia dodatkowe, wyrównywania deficytów w edukacji dzieci i młodzieży, wsparcia edukacji kluczowych kompetencji, pomocy dzieciom i młodzieży szczególnie uzdolnionej

6. **promocja i ochrona zdrowia, m.in. w zakresie:** poprawy informacji na temat oferty zdrowotnej miasta, np. dostępu do specjalistów, możliwość skorzystania z badań profilaktycznych, rozwój oferty programów zdrowotnych związanych z problemami tj. otyłość, wady postawy, profilaktyka chorób krążenia, profilaktyka onkologiczna

7. **wsparcie kultury fizycznej i sportu, m.in. w zakresie:** zwieszenia oferty zajęć sportowych dla dzieci, młodzieży, dorosłych, poprawy dostępu do oferty sportowej i rekreacyjnej również na terenach wiejskich gminy

8. **przeciwdziałanie bezrobociu, m.in. w zakresie:** zwieszenia dostępu do doradztwa zawodowego, rozwój szkoleń zawodowych, poradnictwa psychologicznego, prawnego, rozwój współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami na rzecz promocji zatrudnienia

9. **rozwój oferty kulturalnej, m.in. w zakresie:** zwiększenia dostępu do wydarzeń i oferty kulturalnej, tj. koncerty, przeglądy, festiwale, kino, teatr, zwiększenia oferty spędzania czasu wolnego w formie: klubów, warsztatów, spotkań, odczytów, prezentacji, wystaw

10. **wsparcie mieszkalnictwa, m.in. w zakresie:** uruchomienia usług pośrednictwa najmu, tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych i treningowych

11. **rozwój aktywności obywatelskiej, m.in. w zakresie:** tworzenia warunków i animacji grup wsparcia, grup sąsiedzkich, wolontariatu, rodzin wspierających

12. **wsparcie pieczy zastępczej, m.in. w zakresie:** poradnictwa dla rodzin zastępczych, promocji tworzenia rodzin zastępczych na terenie gminy, zwiększenia dostępu do pomocy specjalistycznej psychologicznej, terapeutycznej, prawnej

13. **promocja ochrony środowiska, m.in. w zakresie:** podejmowanie działań w zakresie edukacji ekologicznej, promowania racjonalnych zachowań konsumenckich, wzmacniania umiejętności ekologicznego gospodarowania zasobami w gospodarowania zasobami

14. **wsparcie reintegracji społecznej i zawodowej osób ze szczególnymi potrzebami, w zakresie m.in.:** pomocy doradcy zawodowego, organizacji kursów zawodowych, wzmocnienia kompetencji cyfrowych, treningu interpersonalnego, wolontariatu

4. **Które z poniższych problemów społecznych dotyczących rodziny obserwuje Pani / Pan w swoim najbliższym otoczeniu ? (proszę wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi)**

- ubóstwo
- dziedziczenie ubóstwa
- bezdomność
- brak pracy
- niechęć do pracy

- konflikty na tle relacji międzyludzkich
- konflikty na tle finansowym
- uzależnienia
- niezaradność życiowa
- problemy wychowawcze
- przemoc domowa
- problemy z zapewnieniem opieki nad osobą starszą/przewlekłe chora/ niepełnosprawną
- niedostosowane do rynku pracy wykształcenie
- brak wsparcia ze strony najbliższych
- niepełna rodzina
- inne, jakie?

5. Jakie działania Pani/ Pana zdaniem, poprawią kondycję rodzin na terenie gminy Kozinice? (proszę o zaznaczenie maksymalnie 5 odpowiedzi)

- zwiększenie oferty placówek opiekuńczo – wychowawczych (żłobki, przedszkola, kluby dziecięce)
- zwiększenie oferty świetlic szkolnych w zakresie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży szkolnej
- zwiększenie dostępu do specjalistycznego poradnictwa: psycholog, prawnik, terapeuci
- rozwój oferty związanej z relacjami w rodzinie m.in. w zakresie: problemów wychowawczych, radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, przemocy w rodzinie, profilaktyce uzależnień
- rozwój oferty edukacji rodzin, w formie: szkoleń, poradnictwa, otwartych spotkań
- rozwój oferty spędzania czasu wolnego dla rodzin
- rozwój grup wsparcia, grup sąsiedzkich, grup wymiany doświadczeń
- rozwój usług i poradnictwa wspierającego opiekę nad osobą zależną
- pomoc w zakresie aktywizacji zawodowej np. w formie poradnictwa, szkoleń zawodowych, staży

6. Które w Pani/ Pana opinii problemy społeczne najczęściej dotyczą dzieci i młodzież mieszkające na terenie Gminy Kozienice? (proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

- ubóstwo
- przemoc domowa
- przemoc szkolna
- uzależnienia
- niedożywienie
- brak autorytetów
- demoralizacja
- brak wsparcia, zainteresowania ze strony rodziców
- niewystarczające formy spędzania czasu wolnego
- brak dobrych relacji z wychowawcami i nauczycielami w szkole
- niewystarczające jakość edukacji publicznej
- niskie kompetencje społeczne i emocjonalne
- inne, jakie?

7. Czy Pani / pana zdaniem na terenie gminy Kozienice obszar usług związanych z promocją i ochroną zdrowia dostatecznie zaspokaja potrzeby mieszkańców?

Zdecydowanie tak (proszę przejść do pytania 8)

Raczej tak (proszę przejść do pytania 8)

Trudo powiedzieć (proszę przejść do pytania 7)

Raczej nie (proszę przejść do pytania 7)

Zdecydowanie nie (proszę przejść do pytania 7)

8. Jakie działania Pani/ Pana zdaniem, powinien podjąć samorząd w obszarze promocji i ochrony zdrowia by poprawić jakość świadczonych w tym zakresie usług na terenie gminy Kozienice? (proszę o zaznaczenie maksymalnie 5 odpowiedzi)

- zintegrować sposób przekazywania informacji w zakresie świadczonych usług zdrowotnych na terenie gminy
- wspomagać osoby o szczególnych potrzebach w zakresie dostępu do usług zdrowotnych
- wprowadzać programy profilaktyczne skierowane do mieszkańców

- prowadzić społeczne kampanie edukacyjne w zakresie promocji i profilaktyki zdrowia
- uruchomić wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego
- ograniczać dostęp do punktów sprzedaży alkoholu
- zwiększenie dostępu do placówek rehabilitacyjnych
- rozwój usług leczniczo – opiekuńczych
- inne, jakie ?

9. Czy spotyka się Pani/Pan w swoim najbliższym otoczeniu w problemem braku pracy ?

Tak

Nie

Trudno powiedzieć

10. Co w Pani/ Pana ocenie jest przyczyną braku pracy na terenie Gminy Koźienice? (proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

- uzależnienia
- brak chęci do pracy
- niepełnosprawność
- deficyt miejsc pracy na lokalnym rynku
- niskie wykształcenie i kwalifikacje
- wyuczona bezradność
- problemy zdrowotne (długotrwała choroba)
- inne, jakie ?

11. Jakie działania Pani/ Pana zdaniem, powinien podjąć samorząd w obszarze aktywizacji zawodowej by poprawić jakość świadczonych w tym zakresie usług na terenie gminy Koźienice? (proszę o zaznaczenie maksymalnie 5 odpowiedzi)

- rozwój pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego
- nawiązanie współpracy na rzecz promocji zatrudnienia z Powiatowym Urzędem Pracy w Koźenicach i lokalnymi przedsiębiorcami
- rozwój oferty edukacyjnej: szkolenia zawodowe
- stworzenie bezpłatnego punktu dostępu do Internetu

- pomoc specjalistyczna w zakresie kompetencji społecznych
- rozwój dostosowanych do lokalnych potrzeb form reintegracji zawodowej dla osób niepełnosprawnych
- tworzenie warunków do organizacji grup wsparcia, grup samopomocowych dla osób poszukujących pracy
- rozwój specjalistycznych form pomocy, tj. kluby integracji społecznej, centra integracji społecznej

12. Które z poniższych problemów społecznych dotyczą osoby starsze/ niepełnosprawne i przewlekle chore w Pani / Pana najbliższym otoczeniu ? (proszę wybrać maksymalnie 5 odpowiedzi)

- Bariery architektoniczne
- Izolacja i poczucie osamotnienia
- Problemy psychiczne
- Utrudniony dostęp do opieki i usług opiekuńczych
- Utrudnionych dostęp do placówek rehabilitacji
- Utrudniony dostęp do opieki lekarskiej, badań i diagnostyki
- Utrudniony dostęp do usług kulturalnych, rekreacyjnych
- Utrudniony dostęp do edukacji, szkoleń zawodowych
- Brak ofert pracy dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych/ przewlekle chorych
- Ubóstwo
- Brak wsparcia ze strony członków rodziny

13. Według Pani / Pana opinii, które z poniżej zaproponowanych usług poprawiłyby sytuację osób starszych/ niepełnosprawnych / przewlekle chorych i ich rodzin (proszę wybrać maksymalnie 5 odpowiedzi):

- Utworzenie punktu wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego
- Likwidacja barier architektonicznych
- Utworzenie miejsca pobytu dziennego wpierającego aktywność społeczną i zawodową
- Utworzenie punktu korzystania z Internetu i wsparcie kompetencji cyfrowych
- Zapewnienie dostępu do specjalistycznych usług opiekuńczych

Zapewnienie szkoleń i poradnictwa dla członków rodzin opiekujących się osobą niepełnosprawną / długotrwale chorą

Zapewnieni mobilnego dostępu do usług doradczych tj. psycholog, prawnik, dietetyk

Inne, jakie?

14. Co stanowi dla Pani/ Pana źródło informacji o wydarzeniach mających miejsce na terenie gminy? (proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)

Strona internetowa gminy, jednostek organizacyjnych

Tablice ogłoszeń

Ogłoszenia w prasie lokalnej

Portale społecznościowe

Lokalne media

Znajomi, rodzina

Miejsce pracy

Sołtys, lokalni liderzy

Inne, jakie ?

15. Prosimy o zaznaczenie potrzebnych mieszkańcom gminy Kozienice, Pani/Pana zdaniem, nowych usług społecznych:

Usługa	Potrzebna	Nie	Uwagi
Opieka nad dzieckiem do lat 3, z uwzględnieniem obszarów wiejskich			Np. w formie żłobka, klubu dziecięcego, niani
Opieka przedszkolna na terenie gminy, z uwzględnieniem obszarów wiejskich			
Edukacja dla rodziców dotyczące opieki/ wychowania dzieci			Np. w formie grup samopomocy lub/i grup wsparcia
Poradnictwo pedagogiczne i psychologiczne w celu wzmocnienia kompetencji rodzicielskich			

Edukacja dotycząca zapobiegania/ reagowania na przemoc w rodzinie			
Zapewnienie pomocy i schronienia osobom doznającym przemocy			
Poradnictwo pedagogiczne i psychologiczne kierowane bezpośrednio do dzieci i młodzieży			Np. w formie grup wsparcia, poradnictwa indywidualnego, terapii grupowych, treningów kompetencji społecznych
Wsparcie edukacyjne dla zdolnych dzieci i młodzieży, z uwzględnieniem obszarów wiejskich			Np. w formie zajęć rozwijających umiejętności w zakresie edukacji przedmiotów kluczowych
Wsparcie aktywności lokalnej, rozwój wolontariatu młodzieży i senioralnego oraz grup samopomocowych			Np. w formie animacji, doradztwa, tworzenia miejsc dla spotkań mieszkańców, wsparcia pomysłów i oddolnych inicjatyw lokalnych
Wsparcie organizacyjne i instytucjonalne organizacji pozarządowych i grup nieformalnych			Np. w formie pomocy prawnej, księgowej, udostępniania przestrzeni na spotkania organizacji pozarządowych i grup nieformalnych
Utworzenie miejsca pobytu dziennego dla osób niepełnosprawnych wspierającego reintegrację społeczną i zawodową			Np. w formie Środowiskowego Domu Samopomocy
Wsparcie aktywizacji zawodowej osób niepracujących w tym niepełnosprawnych, w formie poradnictwa zawodowego i doradztwa			
Zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych i treningowych			Mieszkania chronione – Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. Mieszkania treningowe – zapewnia się usługi bytowe oraz naukę, rozwijanie lub utrwalanie samodzielności, sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji ze

			społecznością lokalną, w celu umożliwienia prowadzenia samodzielnego życia.
Utworzenia wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego Asystent osoby niepełnosprawnej			
Czasowe zastępstwo opiekuna osoby niepełnosprawnej/ długotrwale chorej			
Transport osób niesprawnych/ niesamodzielnymi, szczególnie z uwzględnieniem obszarów wiejskich			Za częściową odpłatnością w określonych przypadkach
Profilaktyka zdrowotna, poszerzenie oferty usług zdrowotnych			
Oferta edukacji i rozwoju zainteresowań w wieku 60+			Np. w ramach dziennego domu pobytu dla seniorów, wyjazdy studyjne np.
Oferta edukacji i rozwoju zainteresowań w wieku 30+			
Poradnictwo i przygotowanie zawodowe osób dorosłych			
Poradnictwo i przygotowanie zawodowe dzieci i młodzieży			
Zajęcia sportowo-rekreacyjne dla dzieci i młodzieży			W formach stałych, np. kół, sekcji sportowych, klubów
Zajęcie edukacyjne pozaszkolne dla dzieci i młodzieży, z uwzględnieniem obszarów wiejskich			
Zajęcie kulturalne pozaszkolne dla dzieci i młodzieży, z uwzględnieniem obszarów wiejskich			
Zajęcia sportowo-rekreacyjne dla seniorów			W formach stałych, np. kół, sekcji sportowych, klubów
Animator działań kulturalnych i społecznych, z uwzględnieniem obszarów wiejskich			
Wsparcie tworzenia organizacji społecznych			Prawne, organizacyjne, edukacyjne (np. wizyty studyjne)

Wsparcie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej			
Doradztwo biznesowe			
Doradztwo rolnicze			
Miejsce pobytu dziennego dla osób starszych			Np. klub seniora, dzienny dom opieki
Kursy, szkolenia dla młodzieży			
Utworzenie bezpłatnego punktu dostępu do Internetu			
Zwiększenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych			Np. pomoc pielęgniarki, rehabilitanta, opiekunki
Stworzenie bazy ofert pracy , w tym dla osób niepełnosprawnych			
Zapewnienie dostępu do mobilnych usług doradczych			(np. dietetyk, psycholog, prawnik)
Zapewnienie mobilnych usług sanitarnych dla osób niesamodzielnych			(np. sprzątanie, pranie, fryzjer, mycie)
Dożywianie dzieci, młodzieży dorosłych w słabej kondycji ekonomicznej lub fizycznej			
Inna (jaka)?			
Inna (jaka)?			
Inna (jaka)?			

Metryczka:

Płeć:

Kobieta

Mężczyzna

Wiek:

20 – 26 lat

27 – 39 lat

40 – 59 lat

60 – 64 lat

Wykształcenie:

Podstawowe

Gimnazjalne

Zasadnicze zawodowe

Średnie

Policealne

Wyższe

Miejsce zamieszkania:

Miasto Kozienice

Wsie należące do gminy Kozienice

Źródło utrzymania:

Praca na własny rachunek (działalność gospodarcza)

Prace we własnym gospodarstwie rolnym

Pracownik fizyczny

Pracownik umysłowy

Praca sezonowa/ dorywcza

Świadczenia/ zasiłki / pomoc państwa

Emeryt/ rencista

Uczeń / student

Inne, jakie ?

PRZEWODNICZĄCY RADY


mgr Rafał Sucherman

Dziękujemy za udział w badaniu !